Oikeustapauskokoelma

UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

27 päivänä huhtikuuta 2016*

Direktiivi 2004/17/EY — Vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankintamenettelyt — Täytäntöönpanopäätös, jolla tietyt Itävallassa tarjottavat postialan palvelut jätetään direktiivin 2004/17 soveltamisalan ulkopuolelle — Direktiivin 2004/17 30 artikla — Perusteluvelvollisuus — Ilmeinen arviointivirhe

Asiassa T-463/14,

Österreichische Post AG, kotipaikka Wien (Itävalta), edustajinaan asianajajat H. Schatzmann, J. Bleckmann ja M. Oder,

kantajana,

vastaan

Euroopan komissio, asiamiehinään A. Tokár ja C. Vollrath,

vastaajana,

jossa on kyse vaatimuksesta kumota tiettyjen Itävallassa tarjottavien postialan palvelujen jättämisestä vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankintamenettelyjen yhteensovittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/17/EY soveltamisen ulkopuolelle 2.4.2014 annettu komission täytäntöönpanopäätös 2014/184/EU (EUVL L 101, s. 4) osittain eli siltä osin kuin kyseistä direktiiviä on tarkoitus soveltaa edelleen tiettyjä Itävallassa tarjottavia postipalveluja koskevien hankintasopimusten tekemiseen,

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Dittrich (esittelevä tuomari) sekä tuomarit J. Schwarcz ja V. Tomljenović,

kirjaaja: hallintovirkamies S. Bukšek Tomac,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 29.10.2015 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

tuomion

Asian tausta

1 Kantaja eli Österreichische Post AG on Itävallan oikeuden mukaan perustettu osakeyhtiö, josta Österreichische Industrieholding AG – joka puolestaan on kokonaan Itävallan tasavallan omistama – omistaa 52,80 prosenttia. Se tarjoaa täydellisiä postipalveluja sekä niihin liittyviä palveluja ja palvelujen suorituksia muun muassa Itävallan alueella, ja se on nimetty Itävallan lainsäädännössä yleispalvelun tarjoajaksi Itävallassa.

2 Kantaja toimitti 30.9.2013 päivätyllä kirjeellä Euroopan komissiolle vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankintamenettelyjen yhteensovittamisesta 31.3.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/17/EY (EUVL L 134, s. 1) 30 artiklan 5 kohdan mukaisen hakemuksen, johon se oli liittänyt erilaisia asiantuntijakertomuksia. Kyseinen hakemus koski tiettyjä postipalveluja ja muita palveluja, joita kantaja tarjoaa Itävallan alueella. Siinä pyrittiin siihen, että komissio toteaa, ettei hankintasopimuksiin, jotka tehdään kyseessä olevien Itävallassa tarjottujen palvelujen suorittamiseksi, sovelleta direktiivissä 2004/17 säädettyjä postipalvelujen alan hankintasopimusten tekomenettelyjä, koska kyseiset palvelut olivat suoraan avoimet kilpailulle markkinoilla, joille pääsyä ei ole rajoitettu.

3 Kantajan hakemuksessa oli kyse seuraavista palveluista:

— yritysasiakkaiden välillä toimitettaviin osoitteellisiin kirjeisiin liittyvät postipalvelut (jäljempänä B2B) ja yritysasiakkailta yksityisasiakkaille toimitettaviin osoitteellisiin kirjeisiin liittyvät postipalvelut (jäljempänä B2C) kansallisella tasolla (kotimaan ja saapuvat)

— yksityisasiakkaiden välillä toimitettaviin osoitteellisiin kirjeisiin liittyvät postipalvelut (jäljempänä C2C) ja yksityisasiakkailta yritysasiakkaille toimitettaviin osoitteellisiin kirjeisiin liittyvät postipalvelut (jäljempänä C2B) kansallisella tasolla (kotimaan ja saapuvat)

— kansainvälisiin osoitteellisiin (lähteviin) B2B- ja B2C-kirjeisiin liittyvät postipalvelut (jäljempänä B2X) sekä kansainvälisiin osoitteellisiin C2B- ja C2C-kirjeisiin liittyvät postipalvelut (jäljempänä C2X)

— osoitteellisiin mainoskirjeisiin liittyvät postipalvelut kansallisella ja kansainvälisellä tasolla

— osoitteettomiin mainoskirjeisiin liittyvät postipalvelut kansallisella ja kansainvälisellä tasolla

— osoitteellisiin ja osoitteettomiin sanomalehtiin liittyvät postipalvelut

— postituksen hoitopalvelut

— sähköiseen mediaan liittyvät, kyseisen median kokonaisuudessaan toimittamat lisäarvopalvelut

— filatelia – erikoispostimerkit

— rahoituspalvelut.

4 Komissio ilmoitti 18.10. ja 5.12.2013 päivätyillä kirjeillä Itävallan tasavallalle kyseisestä hakemuksesta ja kehotti Itävallan viranomaisia ilmoittamaan sille kaikki merkitykselliset tosiseikat. Itävallan viranomaiset vastasivat 17.12.2013 päivätyllä kirjeellä.

5 Komissio pidensi ilmoituksella direktiivin 2004/17 30 artiklan mukaisesta hakemuksesta – Määräajan pidentäminen (EUVL 2013, C 339, s. 8) kantajan hakemuksen ratkaisemiselle asetettua määräaikaa 2.4.2014 saakka.

6 Komission yksiköiden ja kantajan välillä käytyjen kirjeenvaihtojen ja useiden niiden välillä pidettyjen kokousten jälkeen komissio teki 2.4.2014 Itävallan tasavallalle osoitetun täytäntöönpanopäätöksen 2014/184/EU tiettyjen Itävallassa tarjottavien postialan palvelujen jättämisestä direktiivin 2004/17 soveltamisen ulkopuolelle (EUVL L 101, s. 4; jäljempänä riidanalainen päätös). Se hyväksyi kyseisellä päätöksellä kantajan tekemän hakemuksen osittain.

7 Riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa todetaan, että direktiiviä 2004/17 ei sovelleta hankintayksiköiden tekemiin hankintasopimuksiin, joiden tarkoituksena on mahdollistaa Itävallassa seuraavien palvelujen suorittaminen:

— postituksen hoitopalvelut

— sähköiseen mediaan liittyvät, kyseisen median kokonaisuudessaan toimittamat lisäarvopalvelut

— filateliapalvelut

— sen omasta puolesta tarjotut maksupalvelut.

8 Komissio totesi riidanalaisen päätöksen 102 perustelukappaleessa niiden kantajan hakemuksessa tarkoitettujen muiden palvelujen osalta, jotka on mainittu edellä 3 kohdassa, ettei direktiivin 2004/17 30 artiklan 1 kohdassa asetettu ehto, joka koskee kilpailun kohdistumista suoraan johonkin toimintoon, ollut täyttynyt Itävallan alueella. Kyseisiin palveluihin sovellettiin siis edelleen direktiivin 2004/17 säännöksiä.

Asian käsittelyn vaiheet ja asianosaisten vaatimukset

9 Kantaja nosti nyt käsiteltävän kanteen, jossa se vaatii riidanalaisen päätöksen osittaista kumoamista, unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 24.6.2014 toimittamallaan kannekirjelmällä.

10 Kantaja pyysi unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon samana päivänä rekisteröidyllä kirjeellä, että kaikki unionin yleiselle tuomioistuimelle toimitetut asiakirjat, jotka sisältävät liikesalaisuuksia, käsitellään luottamuksellisesti suhteessa yleisöön.

11 Unionin yleinen tuomioistuin (viides jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn.

12 Unionin yleinen tuomioistuin kehotti työjärjestyksensä 89 artiklan mukaisten prosessinjohtotoimien yhteydessä yhtäältä kantajaa täsmentämään ne tiedot, jotka ovat kantajan mukaan liikesalaisuuksia, ja toisaalta komissiota toimittamaan erään asiakirjan. Asianosaiset vastasivat näihin pyyntöihin asetetussa määräajassa.

13 Asianosaisten lausumat ja vastaukset yleisen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 29.10.2015 pidetyssä istunnossa.

14 Kantaja vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

— kumoaa riidanalaisen päätöksen osittain eli siltä osin kuin sen hakemuksesta poiketen direktiiviä 2004/14 on tarkoitus soveltaa edelleen sellaisten hankintasopimusten tekemiseen, jotka koskevat postipalveluja, joita ei ole lueteltu kyseisen päätöksen 1 artiklassa ja joita ovat siis

— osoitteellisiin B2B- ja B2C-kirjeisiin liittyvät postipalvelut kansallisella tasolla (kotimaan ja saapuvat)

— osoitteellisiin C2C- ja C2B-kirjeisiin liittyvät postipalvelut kansallisella tasolla (kotimaan ja saapuvat)

— kansainvälisiin osoitteellisiin (lähteviin) B2X- ja C2X-kirjeisiin liittyvät postipalvelut

— osoitteellisiin mainoskirjeisiin liittyvät postipalvelut kansallisella ja kansainvälisellä tasolla

— osoitteettomiin mainoskirjeisiin liittyvät postipalvelut kansallisella ja kansainvälisellä tasolla

— osoitteellisiin ja osoitteettomiin sanomalehtiin liittyvät postipalvelut

— toissijaisesti siltä osin kuin unionin yleisen tuomioistuimen mukaan riidanalaisen päätöksen osittainen kumoaminen ei ole hyväksyttävissä tai mahdollista kumoaa riidanalaisen päätöksen kokonaisuudessaan ja

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

15 Komissio vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

— hylkää kanteen ja

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

16 Kantaja vetoaa kanteensa tueksi seitsemään kanneperusteeseen. Se väittää lähinnä, että komissio on soveltanut direktiiviä 2004/17 virheellisesti siltä osin kuin se ei ole päätellyt, että kyseisen direktiiviin 30 artiklan 1 kohdan edellytykset olivat täyttyneet. Kantajan mukaan on niin, että koska kyseessä oleviin postipalveluihin kohdistuu suoraa kilpailua markkinoilla, joille pääsyä ei ole rajoitettu, komissio on virheellisesti katsonut, että hankintasopimuksiin, jotka tehdään kyseisten palvelujen suorittamiseksi, sovelletaan edelleen direktiiviä 2004/17.

17 Ensimmäinen kanneperuste koskee direktiivissä 2004/17 säädettyjen markkinoiden rajaamista koskevien perusteiden ja menetelmien virheellistä soveltamista ja puutteellisia perusteluja komission valitseman menetelmän osalta. Toinen–kuudes kanneperuste perustuvat direktiivin 2004/17 virheelliseen soveltamiseen ja puutteellisiin perusteluihin. Kyseiset kanneperusteet koskevat kysymystä siitä, kohdistuiko kantajaan suoraa kilpailua osoitteellisiin B2X-kirjeisiin liittyvien postipalvelujen markkinoilla kansallisella tasolla (toinen kanneperuste), osoitteellisiin C2X-kirjeisiin liittyvien postipalvelujen markkinoilla kansallisella tasolla (kolmas kanneperuste), osoitteellisiin B2X- ja C2X-kirjeisiin liittyvien postipalvelujen markkinoilla kansainvälisellä tasolla (neljäs kanneperuste), osoitteellisiin mainoskirjeisiin liittyvien postipalvelujen markkinoilla kansallisella ja kansainvälisellä tasolla (viides kanneperuste) ja osoitteettomiin mainoskirjeisiin liittyvien postipalvelujen markkinoilla kansallisella ja kansainvälisellä tasolla (kuudes kanneperuste). Seitsemäs kanneperuste koskee puutteellisia perusteluja ja perusteluvelvollisuuden noudattamatta jättämistä osoitteellisten ja osoitteettomien sanomalehtien perusjakeluun liittyvien postipalvelujen markkinoiden osalta.

Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee direktiivissä 2004/17 säädettyjen markkinoiden rajaamista koskevien perusteiden ja menetelmien virheellistä soveltamista ja puutteellisia perusteluja komission valitseman menetelmän osalta

18 Kantaja väittää, että komissio yhtäältä ei ole noudattanut valittua menetelmää koskevaa perusteluvelvollisuuttaan ja toisaalta on rikkonut direktiiviä 2004/17 soveltamalla virheellisiä perusteita ja menetelmiä päätelläkseen, että kyseessä oleviin postipalveluihin ei kohdistunut suoraa kilpailua.

19 Kantaja toteaa ensimmäiseksi sen väitteensä yhteydessä, jonka mukaan komissio ei ole noudattanut perusteluvelvollisuuttaan, että komissio on vain todennut riidanalaisen päätöksen seitsemännessä perustelukappaleessa, että perusteet ja menetelmät, joilla arvioidaan direktiivin 2004/17 30 artiklan mukaisesti, kohdistuuko toimintoon suoraa kilpailua, eivät ole välttämättä samat, joita käytetään suoritettaessa SEUT 101 tai SEUT 102 artiklan tai yrityskeskittymien valvonnasta 20.1.2004 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 139/2004 (EUVL L 24, s. 1) mukainen arviointi. Komissio ei ole kuitenkaan esittänyt syitä, joiden perusteella se valitsi niistä poikkeavat perusteet ja menetelmät, joita on käytettävä SEUT 101 ja SEUT 102 artiklaan perustuvan arvioinnin suorittamiseksi, eikä se ole todennut, mitkä olivat ne perusteet ja menetelmät, joihin se nojautui riidanalaisen päätöksen antaakseen.

20 On huomautettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 296 artiklan mukainen perusteluvelvollisuus määräytyy kyseisen toimen luonteen mukaan, ja perusteluista on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmettävä toimen tehneen toimielimen päättely siten, että niille, joita toimi koskee, selviävät sen syyt ja että toimivaltainen tuomioistuin voi tutkia toimen laillisuuden. Perusteluvaatimusta on arvioitava asiaan liittyvien olosuhteiden perusteella, joita ovat muun muassa toimen sisältö, esitettyjen perustelujen luonne ja se tarve, joka niillä, joille toimi on osoitettu tai joita se koskee suoraan ja erikseen, voi olla saada selvennystä tilanteeseen. Perusteluissa ei tarvitse esittää kaikkia asiaan liittyviä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, koska tutkittaessa sitä, täyttävätkö toimen perustelut SEUT 296 artiklan vaatimukset, on otettava huomioon toimen sanamuodon lisäksi myös asiayhteys ja kaikki asiaa koskevat oikeussäännöt (ks. tuomio 2.4.1998, komissio v. Sytraval ja Brink's France, C-367/95 P, Kok., EU:C:1998:154, 63 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

21 Pitää paikkansa, että komissio on riidanalaisen päätöksen seitsemännessä perustelukappaleessa todennut, ettei kyseinen päätös rajoita kilpailusääntöjen soveltamista ja että erityisesti perusteet ja menetelmät, joilla arvioidaan direktiivin 2004/17 30 artiklan mukaisesti, kohdistuuko toimintoon suoraa kilpailua, eivät ole välttämättä samat, joita käytetään suoritettaessa SEUT 101 tai SEUT 102 artiklan tai asetuksen N:o 139/2004 mukainen arviointi.

22 On kuitenkin korostettava, että komissio on riidanalaisen päätöksen kahdeksannessa perustelukappaleessa todennut, että kyseisen päätöksen tavoitteena on selvittää, kohdistuuko kantajan hakemuksen kohteena oleviin palveluihin kilpailua sellaisilla markkinoilla, joille pääsyä ei ole rajoitettu direktiivin 2004/17 30 artiklassa tarkoitetulla tavalla, siinä määrin, että voidaan varmistaa, että hankinnat asianomaisten toimintojen jatkamiseksi toteutetaan – myös ilman kyseisessä direktiivissä säädettyjä tiukkoja yksityiskohtaisia hankintasääntöjä – avoimella ja syrjimättömällä tavalla sellaisin perustein, joilla ostajat voivat löytää kokonaisuudessaan taloudellisesti edullisimman ratkaisun. Komissio on direktiiviin 2004/17 näin viittaamalla esittänyt riidanalaisessa päätöksessä riittävällä tavalla ne syyt, joiden vuoksi sen mukaan Euroopan unionin kilpailuoikeudessa käytettyjä perusteita ja menetelmiä ei voitu vain omaksua sellaisinaan kyseisen direktiivin soveltamiseksi.

23 Sovelletuista perusteista ja menetelmistä on todettava, että komissio on muun muassa riidanalaisen päätöksen kolmannessa perustelukappaleessa viitannut direktiivin 2004/17 30 artiklaan. Kyseisen säännöksen 2 kohdassa säädetään, että sen määrittämiseksi, onko toiminto suoraan avoin kilpailulle, on käytettävä EUT-sopimuksen kilpailua koskevien määräysten mukaisia perusteita, esimerkiksi kyseisten tavaroiden tai palvelujen ominaispiirteitä, vaihtoehtoisten tavaroiden tai palvelujen olemassaoloa, hintaa tai useamman kuin yhden tavarantoimittajan tai palvelujen suorittajan todellista

tai mahdollista olemassaoloa. Tältä osin on myös todettava, että direktiivin 2004/17 30 artiklassa säädetyn menettelyn soveltamissäännöistä 7.1.2005 tehty komission päätös 2005/15/EY (EUVL L 7, s. 7) koskee kyseisiä perusteita.

24 Komissio on näillä seikoilla perustellut oikeudellisesti riittävällä tavalla valittua menetelmää. Kantajan perustelut, jotka koskevat väitettyä perusteluvelvollisuuden noudattamatta jättämistä, on siis hylättävä.

25 Kantaja väittää toiseksi, että komissio on rikkonut direktiiviä 2004/17 siltä osin kuin se ei ole soveltanut EUT-sopimuksessa määrättyjä kilpailua koskevia perusteita ja menetelmiä. Kantajan mukaan komission lähestymistapa oli ristiriidassa sekä direktiivin 30 artiklan että päätöksen 2005/15 ja merkityksellisten markkinoiden määritelmästä yhteisön kilpailuoikeuden kannalta annetun komission tiedonannon (EYVL 1997, C 372, s. 5; jäljempänä markkinoiden määritelmää koskeva tiedonanto) kanssa. Kantajan suorittamat merkityksellisten markkinoiden rajaamista koskevat tutkimukset, kyselyt ja testit perustuvat sekä kyseiseen tiedonantoon että päätökseen 2005/15 ja ovat oikeuskäytännössä ja oikeuskirjallisuudessa sekä komission vakiintuneessa käytännössä hyväksyttyjä menetelmiä tuotteiden korvattavuuden määrittämiseksi ja siis merkityksellisten tuotemarkkinoiden rajaamiseksi. Komissio ei ole kuitenkaan soveltanut kantajan käyttämiä perusteita ja menetelmiä. Se ei ole myöskään arvioinut riittävästi kantajan esittämiä todisteita eikä esittänyt vastanäyttöä sen komission asiakirjan mukaisesti, jonka otsikko on ”Käytännesäännöt, jotka liittyvät taloudellisen näytön toimittamiseen ja tietojen keräämiseen SEUT 101 ja 102 artiklan soveltamista koskevissa asioissa ja keskittymäasioissa”.

26 On jo todettu (edellä 21 kohta), että riidanalaisen päätöksen seitsemännen perustelukappaleen mukaan komissio katsoi, että perusteet ja menetelmät, joilla arvioidaan direktiivin 2004/17 30 artiklan mukaisesti, kohdistuuko toimintoon suoraa kilpailua, eivät ole välttämättä samat, joita käytetään suoritettaessa SEUT 101 tai SEUT 102 artiklan tai asetuksen N:o 139/2004 mukainen arviointi.

27 Tähän lähestymistapaan ei liity oikeudellista virhettä.

28 Ensimmäiseksi on näet todettava, että pitää toki paikkansa, että direktiivin 2004/17 30 artiklan 2 kohdan mukaan sen määrittämiseksi, onko toiminto suoraan avoin kilpailulle, on käytettävä EUT-sopimuksen kilpailua koskevien määräysten mukaisia perusteita. Kyseisen säännöksen sanamuoto ei kuitenkaan edellytä, että nämä perusteet ovat nimenomaan kilpailua koskevien unionin määräysten perusteita. Kuten komissio lisäksi väittää, direktiivi 2004/17 ei ole osa unionin kilpailuoikeutta. Sen oikeusperustana on EY 47 artiklan 2 kohta, EY 55 artikla ja EY 95 artikla. Julkisia hankintoja koskevien unionin sääntöjen ensisijaisena tavoitteena on palvelujen liikkumisen vapaus ja vääristymättömän kilpailun avaaminen kaikissa jäsenvaltioissa (ks. vastaavasti tuomio 11.1.2005, Stadt Halle ja RPL Lochau, C-26/03, Kok., EU:C:2005:5, 44 kohta), kuten muun muassa direktiivin 2004/17 johdanto-osan toisesta, kolmannesta ja yhdeksännestä perustelukappaleesta ilmenee. Tältä osin on huomautettava, että direktiivillä 2004/17 pyritään avaamaan unionin kilpailulle hankintasopimukset, joihin sitä sovelletaan, edistämällä sitä, että mahdollisimman monet jäsenvaltioiden taloudelliset toimijat voivat ilmaista kiinnostuksensa (ks. tuomio 23.4.2009, komissio v. Belgia, C-287/07, EU:C:2009:245, 103 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Komissio on riidanalaisen päätöksen kahdeksannessa perustelukappaleessa viitannut perustellusti direktiivillä 2004/17 pyrittyyn tavoitteeseen määrittääkseen sen, kuinka paljon todellista kilpailua on oltava, jotta kyseisen direktiivin 30 artiklan nojalla voidaan todeta, että toiminnon suorittaminen on suoraan avoin kilpailulle. SEUT 101 ja SEUT 102 artiklassa sekä asetuksessa N:o 139/2004 ei viitata myöskään direktiivin 2004/17 30 artiklan 2 kohdassa olevaan käsitteeseen toiminto, joka on ”suoraan avoin kilpailulle”.

29 Toiseksi on huomautettava päätöksestä 2005/15, että kyseisen päätöksen toisen perustelukappaleen mukaan direktiivin 2004/17 30 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen edellytysten täyttymistä on tarkasteltava yksinomaan direktiivin 2004/17 mukaisesti, eikä tarkastelu saa vaikuttaa kilpailusääntöjen soveltamiseen. Kyseisen direktiivin 40 perustelukappaleesta ilmenee lisäksi, että sen 30 artiklan olisi annettava kyseisille yksiköille oikeusvarmuus sekä sisällettävä asianmukainen päätöksentekomenettely, joka mahdollistaa asiaa koskevan unionin oikeuden yhtenäisen soveltamisen varmistamisen noudattaen

lyhyitä määräaikoja. Näissä perustelukappaleissa vahvistetaan, että komission ei tarvitse direktiivin 2004/17 30 artiklan nojalla tehtyä hakemusta tutkiessaan soveltaa EUT-sopimuksessa määrättyjä kilpailua koskevia perusteita ja menetelmiä sellaisinaan.

30 Siltä osin kuin kantaja väittää, että komissio on vahvistanut päätöksen 2005/15 liitteessä I olevassa 3 jaksossa, että kilpailua koskevien määräysten perusteita sovelletaan, on todettava, että päätöksen 2005/15 liitteessä I olevan 3 jakson ensimmäinen virke, joka koskee merkityksellisten tuotemarkkinoiden rajaamista, vastaa tosin täysin markkinoiden määritelmää koskevan tiedonannon, jossa on kyse unionin kilpailuoikeudesta, 7 kohdassa olevaa merkityksellisten tuotemarkkinoiden määritelmä. Päätöksessä 2005/15 ei yhtäältä kuitenkaan mainita kyseistä tiedonantoa. Toisaalta direktiivin 2004/17 30 artiklan 2 kohdan mukaan sen määrittämiseen, onko toiminto suoraan avoin kilpailulle, käytettävien perusteiden on oltava perussopimuksen kilpailua koskevien määräysten mukaisia. Komissio ei ole myöskään kiistänyt sitä, että viittauksilla unionin kilpailuoikeuteen on olennainen merkitys direktiivin 2004/17 30 artiklassa säädetyn menettelyn yhteydessä, kuten muun muassa siitä riidanalaisen päätöksen 17 perustelukappaleesta ilmenee, jossa komissio on nimenomaisesti viitannut unionin kilpailusääntöihin palvelujen korvattavuutta koskevan arviointinsa yhteydessä.

31 Kolmanneksi on todettava markkinoiden määritelmää koskevasta tiedonannosta ja komission asiakirjasta, jonka otsikko on ”Käytännesäännöt, jotka liittyvät taloudellisen näytön toimittamiseen ja tietojen keräämiseen SEUT 101 ja 102 artiklan soveltamista koskevissa asioissa ja keskittymäasioissa”, että niissä viitataan yksinomaan unionin kilpailuoikeuteen. Kyseisistä asiakirjoista ei millään tavalla ilmene, että komission on sovellettava niissä mainittuja perusteita ja menetelmiä julkisia hankintoja koskevaan oikeuteen liittyvän menettelyn yhteydessä.

32 Neljänneksi on todettava kantajan väittävän, että sille on syntynyt komission päätöskäytännön johdosta perusteltu luottamus siihen, että markkinat rajataan kilpailuoikeuden menetelmien tai markkinoiden määritelmää koskevan tiedonannon mukaan. Se viittaa tältä osin 16.3.2007 tehtyyn komission päätökseen 2007/169/EY, jossa todetaan, että direktiivin 2004/17 30 artiklan 1 kohtaa sovelletaan tiettyihin kuriiri- ja pakettipalveluihin Tanskassa (EUVL L 78, s. 28), tiettyjen Unkarissa tarjottavien postialan rahoituspalvelujen jättämisestä direktiivin 2004/17/EY soveltamisen ulkopuolelle 16.12.2011 annettuun komission täytäntöönpanopäätökseen 2011/875/EU (EUVL L 343, s. 77) ja tiettyjen Unkarissa tarjottavien postialan palvelujen jättämisestä vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja direktiivin 2004/17/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/25/EU soveltamisen ulkopuolelle 22.5.2014 annettuun komission täytäntöönpanopäätökseen 2014/299/EU (EUVL L 156, s. 10).

33 Tätä väitettä ei voida hyväksyä. Yhtäältä on näet korostettava, että päätöksen 2007/169 kuudennessa perustelukappaleessa – kuten myös täytäntöönpanopäätöksen 2011/875 kymmenennessä perustelukappaleessa ja täytäntöönpanopäätöksen 2014/299 kuudennessa perustelukappaleessa – korostetaan, että arviointi, jonka mukaan kyseessä oleviin palveluihin kohdistuu suoraa kilpailua, on tehty ainoastaan direktiivin 2004/17 soveltamista varten, eikä se rajoita kilpailusääntöjen soveltamista. Täytäntöönpanopäätöksen 2014/299 oikeusperustana ei ollut myöskään direktiivi 2004/17 vaan vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja direktiivin 2004/17/EY kumoamisesta 26.2.2014 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/25/EU (EUVL L 94, s. 243). Toisaalta on todettava, että komissio väittää soveltaneensa asianmukaisesti riidanalaisessa päätöksessä markkinoiden rajaamista koskevaa menetelmää sellaisena kuin se on vahvistettu markkinoiden määritelmää koskevassa tiedonannossa. Tässä yhteydessä riidanalaisen päätöksen 17 perustelukappaleesta ilmenee, että komissio on kyseessä olevien palvelujen korvattavuutta arvioidakseen viitannut päätöksen 2005/15 liitteessä I olevan 3 jakson ensimmäisessä virkkeessä, joka vastaa markkinoiden määritelmää koskevan tiedonannon 7 kohdassa olevaa tavaramarkkinoiden määritelmää, oleviin perusteisiin. Siltä osin kuin kantaja väittää, että komissio ei ole soveltanut kyseistä tiedonantoa, sen väite on siis tehoton.

34 Ensimmäinen kanneperuste on näin ollen hylättävä.

35 Siltä osin kuin kantaja väittää yleisesti nyt käsiteltävän kanneperusteen yhteydessä, että komissio on virheellisesti hylännyt merkityksellisten markkinoiden rajaamista koskevat tutkimukset, kyselyt ja testit, jotka kantaja on suorittanut markkinoiden määritelmää koskevan tiedonannon mukaisesti, on huomautettava, että kyseinen väite ei koske komission soveltamista perusteista ja menetelmästä omaksuttua kokonaisvaltaista lähestymistapaa vaan komission suorittamaa tutkintaa siitä, olivatko kyseessä olleet eri postipalvelut suoraan avoimet kilpailulle. Kyseistä väitettä tutkitaan siis toisen–seitsemännen kanneperusteen yhteydessä, jotka koskevat komission toteamuksia siitä, ovatko kyseiset postipalvelut suoraan avoimet kilpailulle.

Toinen kanneperuste, joka koskee direktiivin 2004/17 virheellistä soveltamista ja puutteellisia perusteluja siltä osin, ovatko osoitteellisiin B2X-kirjeisiin liittyvien postipalvelujen markkinat kansallisella tasolla suoraan avoimet kilpailulle

36 Kantaja väittää, että komissio on rikkonut direktiivin 2004/17 30 artiklaa ja perustellut päätöksensä puutteellisesti siltä osin kuin se on todennut riidanalaisen päätöksen 14–33 perustelukappaleessa, että osoitteellisiin B2X-kirjeisiin liittyvät postipalvelut kansallisella tasolla eivät olleet suoraan avoimet kilpailulle Itävallassa. Komissio on kantajan mukaan tehnyt virheen rajatessaan merkitykselliset markkinat. Komissio on tarkemmin sanottuna katsonut virheellisesti, että sähköinen jakelu ja postitse tapahtuva jakelu eivät kuuluneet samoille kansallisille B2X-markkinoille.

37 Riidanalaisen päätöksen 14–33 perustelukappaleesta ilmenee, että komissio on päätellyt, että osoitteellisiin B2X-kirjeisiin liittyvät postipalvelut kansallisella tasolla eivät olleet suoraan avoimet kilpailulle Itävallassa ja ettei direktiivin 2004/17 30 artiklan 1 kohtaa näin ollen sovellettu hankintasopimuksiin, jotka tehdään kyseisten toimintojen suorittamiseksi Itävallassa. Komissio totesi tähän johtopäätökseen tullakseen riidanalaisen päätöksen 14–30 perustelukappaleessa, että koska kantajan väitettä, jonka mukaan sähköinen jakelu ja postitse tapahtuva jakelu kuuluivat samoille merkityksellisille markkinoille, ei voitu hyväksyä, merkitykselliset tuotemarkkinat muodostuivat osoitteellisiin B2X-kirjeisiin liittyvien postipalvelujen markkinoista. Se totesi tämän jälkeen riidanalaisen päätöksen 31 ja 32 perustelukappaleessa, että kantajalla on huomattavan vahva asema näillä markkinoilla, sillä sen markkinaosuus on [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia, että postimarkkinat on vapautettu kokonaan tammikuussa 2011 ja että vapauttaminen on johtanut siihen, että kilpailijoiden arvioitu yhteenlaskettu markkinaosuus on vain [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia jopa sillä segmentillä, jolla kilpailulle on parhaat valmiudet, eli osoitteellisiin B2X-kirjeisiin liittyvien palvelujen segmentillä.

38 Alustavasti on huomautettava vakiintuneesta oikeuskäytännöstä seuraavan, että siltä osin kuin merkityksellisten markkinoiden määrittely edellyttää komission tekemiä monitahoisia taloudellisia arviointeja, unionin tuomioistuimet voivat valvoa sitä ainoastaan rajoitetusti (ks. analogisesti tuomio 17.9.2007, Microsoft v. komissio, T-201/04, Kok., EU:T:2007:289, 482 kohta; tuomio 15.12.2010, CEAHR v. komissio, T-427/08, Kok., EU:T:2010:517, 66 kohta ja tuomio 24.5.2012, MasterCard ym. v. komissio, T-111/08, Kok., EU:T:2012:260, 169 kohta).

39 Unionin tuomioistuimet eivät kuitenkaan voi pidättäytyä valvomasta sitä, miten komissio on tulkinnut taloudellisluonteisia seikkoja. Niiden on tarkistettava, onko komissio perustanut arviointinsa paikkansapitäviin, luotettaviin ja johdonmukaisiin todisteisiin, jotka muodostavat monitahoisen tilanteen arvioinnissa huomioon otettavien merkityksellisten seikkojen kokonaisuuden ja jotka voivat tukea siitä tehtyjä päätelmiä (ks. analogisesti tuomio 8.12.2011, Chalkor v. komissio, C-386/10 P, Kok., EU:C:2011:815, 54 kohta; edellä 38 kohdassa mainittu tuomio Microsoft v. komissio, EU:T:2007:289, 482 kohta ja tuomio 9.9.2009, Clearstream v. komissio, T-301/04, Kok., EU:T:2009:317, 47 kohta).

40 Tässä yhteydessä on korostettava, että direktiiviä 2004/17 sovelletaan sen 6 artiklan mukaan pääsääntöisesti toimintoihin, joiden tarkoituksena on tarjota postipalveluja. Direktiivin 2004/17 30 artiklassa säädetyllä menettelyllä on mahdollista poiketa kyseisestä säännöstä toteamalla jäsenvaltion tai hankintayksikön kyseisen artiklan 4 ja 5 kohdan nojalla tekemästä hakemuksesta, että tiettyyn hankintasopimukseen, joka tehdään kyseisen direktiivin 3–7 artiklassa tarkoitetun toiminnon suorittamiseksi, ei sovelleta kyseistä direktiiviä. Jos, kuten käsiteltävässä tapauksessa, hankintayksikkö on pyytänyt komissiota tekemään päätöksen direktiivin 2004/17 30 artiklan 1 kohdan soveltamisesta tiettyyn toimintoon, asianomaisen jäsenvaltion on kyseisen artiklan 5 kohdan toisen alakohdan mukaan annettava komissiolle tiedoksi kaikki aiheelliset seikat ja erityisesti ne lait, asetukset, hallinnolliset määräykset ja sopimukset, jotka koskevat kyseisen direktiivin 30 artiklan 1 kohdassa mainittujen edellytysten täyttymistä, tarvittaessa yhdessä kyseisellä alalla toimivaltaisen riippumattoman kansallisen viranomaisen kannanoton kanssa. Mainitun direktiivin 30 artiklan 6 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan komissio tekee kyseisen artiklan mukaisen päätöksen kolmen kuukauden kuluessa sen päivän jälkeisestä ensimmäisestä työpäivästä, jona komissio vastaanottaa ilmoituksen tai hakemuksen, ja tätä määräaikaa voidaan jatkaa vain enintään kolmella kuukaudella asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa. Direktiivin 2004/17 30 artiklan 5 kohdan neljännestä alakohdasta ilmenee, että jollei komissio ole kyseisen artiklan 6 kohdassa säädetyn määräajan kuluessa tehnyt päätöstä saman artiklan 1 kohdan soveltamisesta tiettyyn toimintoon, kyseisen 1 kohdan katsotaan olevan sovellettavissa.

41 Kyseisestä menettelystä seuraa, että todistustaakka siitä, että direktiivin 2004/17 30 artiklan 1 kohdassa säädetyt edellytykset ovat täyttyneet, kuuluu hakijalle ja asianomaiselle jäsenvaltiolle, ja komissiolla on käsiteltävässä tapauksessa vain rajoitettu toimivalta verrattuna laajaan tutkintavaltaan, joka sille on myönnetty unionin kilpailuoikeutta sovellettaessa [SEUT 101] ja [SEUT 102] artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta 16.12.2002 annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1/2003 (EYVL 2003, L 1, s. 1) ja asetuksessa N:o 139/2004. Komission on lisäksi tehtävä lopullinen päätös kyseisen direktiivin 30 artiklan 6 kohdassa tarkoitetussa määräajassa, jos se katsoo, että kyseisen artiklan 1 kohdassa säädetyt edellytykset eivät ole täyttyneet.

42 Nyt käsiteltävä kanneperuste muodostuu neljästä osasta. Ensimmäinen osa perustuu siihen, että komissio ei ole tutkinut riittävästi kantajan väitteitä eikä noudattanut perusteluvelvollisuuttaan. Toisessa–neljännessä osassa on kyse eräistä arviointivirheistä, joihin komission väitetään syyllistyneen riidanalaisessa päätöksessä. Toinen osa koskee riidanalaisen päätöksen 18 ja 19 perustelukappaleessa olevaa virheellistä arviointia sähköisen laskutuksen ja postitse tapahtuvan laskutuksen korvattavuuden väitettyjen esteiden ja markkinatilanteen osalta. Kantaja väittää kolmannessa osassa, että komissio on riidanalaisen päätöksen 20 ja 21 perustelukappaleessa yhtäältä tulkinnut virheellisesti kantajan suorittamaa hypoteettista monopoliyritystä koskevaa testiä (jäljempänä HP-testi) ja kantajan toimittamia häiriöanalyysiin perustuvaa määrien ja hintojen kehitystä koskevia tietoja ja toisaalta laiminlyönyt perusteluvelvollisuutensa. Neljäs osa koskee lopuksi puutteellisia perusteltuja sen riidanalaisen päätöksen 24 perustelukappaleessa olevan toteamuksen osalta, jonka mukaan kantaja kykenisi siirtämään lisääntyneet kustannukset edelleen asiakkailleen.

43 Voidakseen tukea väitteitään ja selittää ensinnäkin vuoden 2013 syyskuulta peräisin olevaa konsulttiyhtiön E tutkimusta, jonka otsikko on ”Austrian communications market” (Itävallan viestintämarkkinat) (jäljempänä ACM-tutkimus) ja joka on liitetty direktiivin 2004/17 30 artiklan soveltamista koskevaan kantajan hakemukseen, toiseksi kantajan suorittamaa häiriöanalyysia ja kolmanneksi komission suorittamia regressioanalyysejä, kantaja pyytää, että ACM-tutkimuksen laatijaa ja häiriöanalyysin suorittajaa kuullaan todistajana.

44 Tässä yhteydessä on huomautettava, että unionin tuomioistuinten on kumoamiskanteen yhteydessä ainoastaan tarkistettava, onko riidanalainen toimi lainvastainen jonkin SEUT 263 artiklasta ilmenevän perusteen takia, eivätkä ne voi korvata omalla tieteellisiä ja teknisiä tosiseikkoja koskevalla arvioinnillaan unionin viranomaisten arviointia (ks. vastaavasti tuomio 29.6.2000, DSG v. komissio, T-234/95, Kok., EU:T:2000:174, 146 ja 168 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). On myös

huomautettava, että työjärjestyksen 92 artiklan 1 kohdan mukaan unionin yleinen tuomioistuin vahvistaa asianmukaisina pitämänsä selvittämistoimet. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on yksinomaan unionin yleisen tuomioistuimen asiana arvioida, onko sen ratkaistavana olevissa asioissa käytettävissä olevia tietoja mahdollisesti tarpeen täydentää (ks. tuomio 7.10.2004, Mag Instrument v. SMHV, C-136/02 P, Kok., EU:C:2004:592, 76 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Unionin yleisen tuomioistuimen asiana on siis arvioida pyynnön merkityksellisyyttä riidan kohteeseen ja kutsuttujen todistajien kuulemisen tarpeeseen nähden (määräys 27.4.2006, L v. komissio, C-230/05 P, Kok., H., EU:C:2006:270, 47 kohta). Koska kohdat, joita olisi selvennettävä todistajan kuulemisella, koskevat nyt käsiteltävän kanneperusteen eri osia, tarvetta kuulla ACM-tutkimuksen laatijaa ja häiriöanalyysin suorittajaa on arvioitava sen jälkeen, kun kantajan näiden osien yhteydessä esittämät väitteet on tutkittu.

Ensimmäinen osa, joka koskee kantajan väitteiden puutteellista tutkintaa ja perusteluvelvollisuuden noudattamatta jättämistä

45 Kantaja väittää, että komissio ei ole tutkinut riittävästi sen esittämiä tutkimuksia ja asiantuntijalausuntoja eikä yleisiä suuntauksia ja niihin perustuvaa markkinoiden määritelmää eli sitä, että molemmat toimitustavat – sähköinen ja postitse tapahtuva – kuuluvat samoille merkityksellisille markkinoille. Komissio on näin tehdessään laiminlyönyt myös perusteluvelvollisuutensa. Komissio on riidanalaisen päätöksen 15 perustelukappaleessa vain todennut, että se, että molemmat toimitustavat – sähköinen ja postitse tapahtuva – kuuluvat samoille merkityksellisille markkinoille, ei vastaa niitä arvioita, jotka se on tehnyt aikaisemmissa päätöksissään. Kantaja huomauttaa täsmällisemmin, että unionin lainsäätäjä ja tämän jälkeen myös Itävallan lainsäätäjä on ottanut huomioon sen, että liikepostin toimitustapa on teknologisesti neutraali erityisesti sähköisen laskutuksen alalla siltä osin kuin sähköisesti toimitetut laskut rinnastetaan postitse lähetettyihin laskuihin. Komission asiantuntijat ovat vuonna 2008 laaditussa kyselyssä itse todenneet, että 57 prosenttia kyselyn kohteena olevista yrityksistä lähettivät sähköisiä laskuja. Suurin osa näistä sähköisistä laskuista lähetetään pdf-muodossa olevana sähköpostin liiteasiakirjana. Eri tutkimukset ovat kantajan mukaan lisäksi osoittaneet, että laajakaistainternetin voimakas kehittyminen ja postitse tapahtuvien lähetysten korvaaminen sähköisillä lähetyksillä ovat läheisessä vuorovaikutussuhteessa. Se, että Itävallassa on hyvin paljon laajakaistaliittymiä, mahdollistaa siis myös teknisesti postilähetysten korvaamisen sähköisellä postilla etenkin kaupallisen postin kaikkein merkittävimmän osan eli laskujen osalta. Kyseistä korvaamista osoittaa myös postilähetysten vähenemisen ja sähköisen viestinnän kasvun välinen vuorovaikutus maailmassa ja Itävallassa sekä kantajan teettämät kyselyt ja HP-testi. Samaan tulokseen tullaan myös eri tutkimuksissa.

46 Ensimmäiseksi on huomautettava väitetystä perusteluvelvollisuuden noudattamatta jättämisestä edellä 20 kohdassa mainittujen perusteluja koskevien vaatimusten lisäksi, että vaikka komissio ei ole velvollinen pohtimaan kaikkia niitä tosiseikkoja, oikeudellisia seikkoja ja perusteita, joiden perusteella se on tehnyt merkityksellisten markkinoiden määrittelemisestä koskevan päätöksen, sen on SEUT 296 artiklan nojalla kuitenkin mainittava ne tosiseikat ja perusteet, joilla on olennainen merkitys sen päätökselle (ks. vastaavasti tuomio 15.9.1998, European Night Services ym. v. komissio, T-374/94, T-375/94, T-384/94 ja T-388/94, Kok., EU:T:1998:198, 95 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Toimen toteuttaja ei ole velvollinen ottamaan kantaa selvästi toissijaisiin seikkoihin tai ennakoimaan mahdollisia vastalauseita (ks. vastaavasti tuomio 25.10.2005, Saksa ja Tanska v. komissio, C-465/02 ja C-466/02, Kok., EU:C:2005:636, 106 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

47 Käsiteltävässä tapauksessa kantajan väitteillä ei osoiteta, ettei komissio ole noudattanut perusteluvelvollisuuttaan. Vaikka näet pitää paikkansa, että komissio on riidanalaisen päätöksen 15 perustelukappaleessa todennut, että kantajan väite, jonka mukaan yrityspostin toimitustapa on teknologisesti neutraali, mikä tarkoittaa sitä, että molemmat toimitustavat – sähköinen ja postitse

tapahtuva – kuuluvat samoille merkityksellisille markkinoille, ei vastaa niitä arviointeja, jotka komissio oli tehnyt aikaisemmissa päätöksissään, se on kuitenkin esittänyt muita toteamuksia riidanalaisen päätöksen 17–26 perustelukappaleessa.

48 Komissio totesi näet riidanalaisen päätöksen 17 perustelukappaleessa, että unionin kilpailusääntöjen mukaan korvattavuutta on analysoitava muun muassa tuotteen ominaisuuksien, hinnan ja käyttötarkoituksen perusteella. Komissio huomautti riidanalaisen päätöksen 18 perustelukappaleessa, että paperilaskujen ja sähköisten laskujen ominaisuudet ja käyttötarkoitus poikkeavat huomattavasti toisistaan, koska yhtäältä sähköisen laskun lähettäminen tai vastaanottaminen voi edellyttää tiettyä lisäinfrastruktuuria ja toisaalta sähköisten laskujen käyttöön voisi liittyä laaja valikoima lisäarvoa tuovia palveluita ja muita etuja. Se totesi tältä osin riidanalaisen päätöksen 19 perustelukappaleessa, että on olemassa tilanteita, joissa sähköisistä laskuista on tullut oikeudellisesti ja tosiasiallisesti pakollisia, ja että näissä tilanteissa korvattavuus ei ole merkityksellistä, koska lähettäjillä ei ole mahdollisuutta valita postin kautta tapahtuvaa toimitusta. Komissio totesi riidanalaisen päätöksen 20–22 perustelukappaleessa riitauttamalla kantajan tekemän HP-testin tulokset ja sen esittämät kaaviot määrien ja hintojen kehittymisestä, ettei ole luotettavaa ja vakuuttavaa näyttöä siitä, että sähköinen ja postitse tapahtuva toimitus ovat tosiasiallisesti korvaavia tuotteita. Riidanalaisen päätöksen 23 perustelukappaleen mukaan asiakkaat – sekä yritys- että yksityisasiakkaat –, jotka eivät voi tai halua siirtyä sähköiseen viestintään, pysyvät segmentoituneina markkinoina, joita todennäköisesti palvelee ainoastaan kantaja, joka on kyseisillä markkinoilla lähes monopoliasemassa. Komissio totesi riidanalaisen päätöksen 24 perustelukappaleessa, että kantaja kykenisi siirtämään lisääntyneet kustannukset edelleen asiakkailleen, joilla ei olisi muuta mahdollisuutta kuin hyväksyä hintojen nousu, koska ne lähtökohtaisesti pitävät postitse tapahtuvaa jakelua parempana vaihtoehtona. Riidanalaisen päätöksen 26 perustelukappaleessa komissio totesi, että vaikka sähköisten viestintävälineiden käytön lisääntyminen vaikuttaa eniten kirjepostimarkkinoiden kokonaiskoon pienenemiseen, siitä ei voida päätellä, että sähköinen viestintä olisi tuonut mukanaan suoraa kilpailua postitse tapahtuvan jakelun markkinoilla.

49 Toisin kuin kantaja väittää, komissio ei siis ole vain todennut, että se, että molemmat toimitustavat – sähköinen ja postitse tapahtuva – kuuluvat samoille merkityksellisille markkinoille, ei vastaa niitä arvioita, jotka se oli tehnyt aikaisemmissa päätöksissään. Riidanalaisessa päätöksessä esitetään sitä vastoin riittävästi ne syyt, joiden vuoksi komissio katsoi, että merkitykselliset tuotemarkkinat olivat yksinomaan osoitteellisiin B2X-kirjeisiin liittyvien postipalvelujen markkinat. Ei ole mahdollista päätellä, etteivät asianomaiset voi kyseisten perustelujen nojalla saada selville toteutetun toimenpiteen syitä ja ettei toimivaltainen tuomioistuin voi tutkia toimenpiteen laillisuutta.

50 Lisäksi on todettava, että päätöksen perustelujen yksityiskohtaisuuden on oltava oikeassa suhteessa niihin aineellisiin mahdollisuuksiin ja teknisiin tai määräaikoja koskeviin edellytyksiin, joiden rajoissa päätös on tehtävä (ks. tuomio 14.2.1990, Delacre ym. v. komissio, C-350/88, Kok., EU:C:1990:71, 16 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Käsiteltävässä tapauksessa riidanalaisen päätöksen 16 perustelukappaleesta ilmenee, että jotta Itävallan nykyinen oikeudellinen ja tosiasiallinen tilanne voitiin ottaa asianmukaisesti huomioon, Itävallan viranomaisia oli pyydetty esittämään näkemyksensä mahdollisuudesta korvata postitoimitukset sähköisellä toimituksella ja merkityksellisten tuotemarkkinoiden määritelmästä, mutta ne eivät kyenneet toimittamaan lisätietoja kantajan väitteiden tueksi. Komissiolla oli lisäksi vain rajoitettu toimivalta ja lyhyt määräaika lopullisen päätöksen tekemiseksi (ks. edellä 40 ja 41 kohta).

51 Toiseksi on huomautettava, että kantaja väittää, että komissio ei ole tutkinut riittävästi sen väitteitä eikä sen toimittamia tutkimuksia ja asiantuntijalausuntoja merkityksellisten markkinoiden määrittelemiseksi.

52 Tässä yhteydessä kantaja väittää ensinnäkin, että komissio ei ole ottanut huomioon sitä, että postitse toimitetut laskut ja sähköiset laskut rinnastetaan lainsäädännössä toisiinsa. Kantajan mukaan unionin lainsäätäjä ja tämän jälkeen myös Itävallan lainsäätäjä on ottanut huomioon sen, että liikepostin toimitustapa on teknologisesti neutraali erityisesti sähköisen laskutuksen alalla, koska sähköisesti toimitetut laskut rinnastetaan postitse lähetettyihin laskuihin.

53 On totta, että yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä annetun direktiivin 2006/112/EY muuttamisesta laskutussääntöjen osalta 13.7.2010 annetulla neuvoston direktiivillä 2010/45/EU (EUVL L 189, s. 1) on otettu käyttöön sääntöjä, joiden mukaan – kuten direktiivin 2010/45 johdanto-osan kahdeksannesta perustelukappaleesta, joka koskee arvonlisäverovaatimuksia, ilmenee – paperisia ja sähköisiä laskuja on kohdeltava tasavertaisesti.

54 Kyseinen seikka ei kuitenkaan osoita, että komissio on tehnyt ilmeisen arviointivirheen, koska se ei ole katsonut, että postitse tapahtuva toimitus ja sähköinen toimitus ovat korvaavia tuotteita. Kantaja ei näet kiistä – kuten riidanalaisen päätöksen 19 perustelukappaleesta ilmenee –, että vuoden 2014 tammikuusta lähtien sähköinen laskutus on liittovaltiotasolla ollut oikeudellisesti pakollista yritysten ja viranomaisten välillä. Tässä tapauksessa korvattavuus ei ollut merkityksellistä, kuten komissio on perustellusti todennut riidanalaisen päätöksen 19 perustelukappaleessa. Lisäksi lainsäädännössä postipalvelut – eikä sähköiset palvelut – katsotaan SEUT 14 artiklassa tarkoitetuiksi yleistä taloudellista etua koskeviksi palveluiksi, kuten direktiivin 97/67/EY muuttamisesta yhteisön postipalvelujen sisämarkkinoiden täysimääräisen toteuttamisen osalta 20.2.2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/6/EY (EUVL L 52, s. 3) johdanto-osan kolmannesta perustelukappaleesta ilmenee. Siltä osin kuin tässä yhteydessä on kyse kantajan väitteestä, jonka mukaan kirjeiden eri jakelumahdollisuuksia on pohdittu tyhjentävästi direktiivissä 2008/6, on todettava, että kantaja viittaa yksinomaan kyseisen direktiivin johdanto-osan 14, 15, 19 ja 22 perustelukappaleeseen, joissa mainitaan kuitenkin hyvin yleisesti sähköiset toimitustavat. Lisäksi yhteisön postipalvelujen sisämarkkinoiden kehittämistä ja palvelun laadun parantamista koskevista yhteisistä säännöistä 15.12.1997 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/67/EY (EYVL 1998, L 15, s. 14) 3 artiklan nojalla yleispalveluna pidetään juuri postipalvelujen tarjontaa. Toisin kuin kantaja väittää, ei siis voida päätellä, että postitse toimitetut laskut ja sähköiset laskut rinnastetaan lainsäädännössä pääsääntöisesti toisiinsa.

55 Kantaja väittää toiseksi, että komissio ei ole ottanut riittävästi huomioon sitä, että siitä, että postitse tapahtuvat lähetykset voidaan korvata sähköpostilla – mikä varmistetaan Itävallassa teknisesti hyvin suurella laajakaistaisten internetliittymien määrällä –, olivat osoituksena tiedot ja makrotaloudelliset suuntaukset, joiden mukaan postilähetysten väheneminen ja sähköisen viestinnän kasvu vaikuttavat toisiinsa. Kantajan mukaan ACM-tutkimuksen 2.3.2 kohdasta ilmenee, että [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia viestintäyrityksistä lähettää sähköisiä laskuja ja että [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia näistä yrityksistä vastaanottaa sähköisiä laskuja. Markkinaolosuhteiden muuttuminen sähköiseen korvaamiseen nähden aiheuttaa riittävästi kantajaan kohdistuvaa kilpailua.

56 Tässä yhteydessä on yhtäältä korostettava, että päätöksen 2005/15 liitteessä I olevassa 3 jaksossa on säännöt, jotka on otettu käyttöön merkityksellisten tuotemarkkinoiden määrittelemiseksi. Kyseisten sääntöjen mukaan merkityksellisiin tuotemarkkinoihin kuuluvat kaikki tuotteet tai palvelut, jotka kuluttajan kannalta ovat toisiaan vastaavia tai korvaavia ominaisuuksiensa, hintansa tai käyttötarkoituksensa suhteen. Päätöksen 2005/15 liitteessä I olevassa 3 jaksossa on lisäksi luettelo, joka ei ole tyhjentävä, niistä tekijöistä, joita pidetään tavallisesti tärkeinä merkityksellisiä tuotemarkkinoita määriteltäessä ja jotka on huomioitava tarkastelussa. Kyseisiä tekijöitä ovat kyseessä olevien tuotteiden tai palvelujen ulkoisen samankaltaisuuden aste, kaikki tuotteista johtuvat käyttötarkoituksen erot, tuotteiden väliset hintaerot, tuotteesta toiseen siirtymisestä aiheutuvat kulut, kun kyse on kahdesta mahdollisesti kilpailevasta tuotteesta, kuluttajan kehittyneet tai vakiintuneet tottumukset tietyn tuotelajin tai tuoteluokan suhteen ja tuotteiden luokitus (ammattiyhdistysnimikkeistöt jne.).

57 Toisaalta oikeuskäytännön mukaan merkityksellisten markkinoiden käsite merkitsee sitä, että niihin kuuluvien tuotteiden välillä voi olla toimivaa kilpailua, mikä edellyttää, että kaikki samoihin markkinoihin kuuluvat tuotteet ovat riittävästi keskenään vaihdettavissa, kun kyse on samasta käyttötarkoituksesta (ks. analogisesti tuomio 13.2.1979, Hoffmann-La Roche v. komissio, 85/76, Kok., EU:C:1979:36, 28 kohta ja tuomio 30.1.2007, France Télécom v. komissio, T-340/03, Kok., EU:T:2007:22, 80 kohta). Keskinäistä vaihdettavuutta tai keskinäistä korvattavuutta ei arvioida pelkästään kyseessä olevien tuotteiden tai palvelujen objektiivisten ominaisuuksien perusteella, vaan huomioon on otettava myös markkinoiden kilpailuolosuhteet sekä kysynnän ja tarjonnan rakenne (ks. analogisesti edellä 38 kohdassa mainittu tuomio CEAHR v. komissio, EU:T:2010:517, 67 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

58 Vaikka oletetaan, että yhtäältä postilähetysten väheneminen ja toisaalta sähköisen viestinnän lisääntyminen ja laajakaistaisten internetliittymien suuri määrä Itävallassa vaikuttavat toisiinsa, kuten kantaja väittää, nämä tosiseikat eivät osoita mitenkään, että komissio on päätöksessä 2005/15 ja edellä 57 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä vahvistettujen perusteiden valossa tehnyt ilmeisen arviointivirheen, koska se ei katsonut, että kyseessä olevat postipalvelut voitiin korvata sähköisillä palveluilla. Riidanalaisen päätöksen 17 perustelukappaleesta näet ilmenee, että komissio on tarkastellut unionin kilpailusääntöjen nojalla korvattavuutta muun muassa tuotteiden ominaisuuksien, hinnan sekä käyttötarkoituksen perusteella. Komissio totesi riidanalaisen päätöksen 18 perustelukappaleessa vastauksena kantajan väitteeseen, jonka mukaan internetin ja laajakaistan levinneisyys on erittäin suurta Itävallassa, että vaikuttaa siltä, että paperilaskujen ja sähköisten laskujen ominaisuudet ja käyttötarkoitus poikkeavat huomattavasti toisistaan. Näitä toteamuksia ei kyseenalaisteta sillä, että yhtäältä postilähetysten väheneminen ja toisaalta sähköisen viestinnän lisääntyminen ja laajakaistaisten internetliittymien suuri määrä Itävallassa vaikuttavat mahdollisesti toisiinsa.

59 Väitteestä, jonka mukaan ACM-tutkimuksen 2.3.2 kohdasta ilmenee, että [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia viestintäyrityksistä lähettää sähköisiä laskuja ja että [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia näistä yrityksistä vastaanottaa sähköisiä laskuja, on todettava, että kyseisen tutkimuksen 1.2 kohdan mukaan pelkästään [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia kaikista kyselyn kohteena olevista toimijoista on katsonut, että sähköposti on kirjeet korvaava tuote, kun taas [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia on sitä mieltä, että kirjeet ja sähköpostit ovat samanaikaisesti toisensa korvaavia ja toisiaan täydentäviä tuotteita, ja [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia sitä mieltä, että sähköposti on kirjeitä täydentävä eikä ne korvaava tuote. Tällä väitteellä ei voida siis osoittaa, että komissio on tehnyt ilmeisen arviointivirheen merkityksellisten markkinoiden määritelmän osalta. Siltä osin kuin kantaja väittää, että komissio ei tee mitään eroa erityyppisten laskujen välillä, on lisäksi korostettava yhtäältä, että komissio on riidanalaisen päätöksen 18 perustelukappaleessa tutkinut useita sähköisiä laskutustapoja ja toisaalta, että kantaja ei ole osoittanut, että se on hallinnollisen menettelyn aikana tehnyt itse tällaisen eron osoittaakseen, että sähköinen toimitus korvaa postitse tapahtuvan toimituksen. Postin jakautumista koskeva esitys, joka on kantajan hakemuksen liitteessä ja johon kantaja viittaa, ei ole tältä osin riittävä.

60 Kolmanneksi on todettava siltä osin kuin kantaja huomauttaa, että komissio ei ole riittävästi ottanut huomioon sen suorittaman HP-testin tuloksia, että komissio on tarkastellut kyseisiä tuloksia riidanalaisen päätöksen 20 perustelukappaleessa ja että se on hylännyt ne katsomalla, että vaikka tulokset näyttivät viittaavan siihen, että sekä paperimuotoinen että sähköinen posti kuuluvat samoille merkityksellisille markkinoille, kyselyn rakenteessa oli joitakin teknisiä näkökohtia, jotka kyseenalaistivat tulosten validiteetin. Kyseisen hylkäämisen oikeellisuutta tutkitaan jäljempänä nyt käsiteltävän kanneperusteen kolmannen osan yhteydessä, joka perustuu HP-testin ja häiriöanalyysista ilmenevää määrien ja hintojen kehittymistä koskevien tietojen väitetysti virheelliseen tulkintaan sekä perusteluvelvollisuuden noudattamatta jättämiseen.

61 Neljänneksi on todettava kantajan väittävän, että komission itse tilaamissa tutkimuksissa päätellään, että kumpikin toimitustapa eli postitse tapahtuva ja sähköinen ovat keskenään korvaavia tuotteita. Sen mukaan WIK-Consult-yhtiön vuoden 2013 elokuussa laatimassa tutkimuksessa, jonka otsikko on ”Main developments in the postal sector (2010–2013)” (Postialan tärkeimmät kehitysvaiheet (2010–2013))

(jäljempänä vuoden 2013 WIK-tutkimus), esitetään nimenomaisesti, että fyysinen postin toimitus on korvattavissa sähköisellä toimituksella ja että kilpailua siis käydään. Nikalin tutkimuksessa, jonka otsikko on ”The substitution of letter mail in targeted communication” (Kirjepostin korvaaminen kohdistetussa viestinnässä) ja Copenhagen Economicsin tutkimuksessa, jonka otsikko on ”Main developments in the postal sector (2008–2010)” [Postialan tärkeimmät kehitysvaiheet (2008–2010)], päästään samankaltaisiin tuloksiin.

62 Tässä yhteydessä yhtäältä on todettava, että koska kantaja ei ole toimittanut näitä tutkimuksia unionin yleiselle tuomioistuimelle, se ei voi osoittaa, että komissio on tehnyt ilmeisen arviointivirheen merkityksellisten markkinoiden määritelmän osalta. Sillä, että kanteen 34 ja 39 alaviitteessä viitataan internetsivustoihin, jotka koskevat Nikalin ja Copenhagen Economicsin tutkimuksia, ei voida korjata sitä, ettei näitä asiakirjoja, joihin viitataan kanteen tueksi, ole esitetty 2.5.1991 tehdyn unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 43 artiklan 4 kohdan nojalla. Toisaalta siltä osin kuin komissio on toimittanut yhden osan vuoden 2013 WIK:n tutkimuksesta, on todettava, että kyseisen tutkimuksen mukaan sähköisen jakelun mahdollisuus on syy mahdolliselle kysynnän vähenemiselle postimarkkinoilla. Kyseisessä tutkimuksessa todetaan kuitenkin myös kirjepostin markkinoilla vallitsevasta kilpailusta, että kilpailun voimakkuus on edelleen vähäistä ja että perinteiset palveluntarjoajat säilyttävät määräävän markkina-asemansa. Tämän perusteella ei voida siis päätellä, että komissio on virheellisesti todennut, ettei kyseessä oleviin postipalveluihin kohdistunut suoraan kilpailua.

63 Viidenneksi on todettava siltä osin kuin kantaja väittää tässä yhteydessä, että komissio on noudattanut Ranskan kilpailuviranomaisen päätöstä, jonka mukaan internetpuhelun (VoIP) on katsottu voivan korvata kiinteällä puhelimella soitettavan puhelun ja kuuluvan siis samoille markkinoille, ettei kantaja ole esittänyt mitään seikkaa, jonka nojalla voitaisiin osoittaa, että kyseinen päätös olisi verrattavissa nyt käsiteltävään tapaukseen. Kantajan väitteestä, jonka mukaan komissio on vuoden 2014 toukokuulta peräisin olevassa kilpailua koskevassa tiedotteessa vahvistanut, että sähköisellä korvattavuudella oli välittömiä vaikutuksia postialalle, on lisäksi riittävää todeta, että kyseisessä tiedotteessa on nimenomaisesti todettu, ettei se sido komissiota. Lopuksi on niin, että – toisin kuin kantaja väittää – sillä, että komission toimivaltaiselle yksikölle, jonka nimi oli aikaisemmin ”Postipalvelut”, on annettu uusi nimi ”Verkkopalvelut ja postipalvelut”, ei voida mitenkään osoittaa, että komissio on tehnyt ilmeisen arviointivirheen merkityksellisten markkinoiden määritelmän osalta. Se, että komission yksikön nimeksi annetaan ”Verkkopalvelut ja postipalvelut”, ei ole merkityksellisten markkinoiden arvioinnissa merkityksellinen seikka, jolla voidaan osoittaa, että kyseiset palvelut kilpailevat suoraan keskenään.

64 Kuudenneksi on todettava sen väitteen yhteydessä, jonka mukaan komissio ei ole ottanut huomioon sitä, että yleispalvelun mukauttamisesta todellisiin markkinaolosuhteisiin käytiin keskusteluja, että kantaja viittaa vuoden 2014 marraskuulta peräisin olevaan Saksan sääntelyviranomaisen mietintöön ja vuoden 2014 syyskuulta peräisin olevaan European regulators group for postal servicesin (postipalvelujen sääntelyviranomaisten Euroopan ryhmittymä, EGRP) mietintöön. Tässä yhteydessä on muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan riidanalaisen toimen lainmukaisuutta on arvioitava niiden tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen mukaan, jotka olivat olemassa toimen toteuttamisajankohtana (ks. tuomio 28.3.2000, T. Port v. komissio, T-251/97, Kok., EU:T:2000:89, 38 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 10.4.2008, Deutsche Telekom v. komissio, T-271/03, Kok., EU:T:2008:101, 244 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Käsiteltävässä tapauksessa oli siis lähtökohtaisesti nojauduttava asiaa koskeviin oikeussääntöihin, sellaisina kuin ne ilmenivät merkityksellisistä toimista riidanalaisen päätöksen tekemisajankohtana. Koska kyseessä olevat mietinnöt on laadittu se jälkeen, kun komissio antoi riidanalaisen päätöksen 2.4.2014, ei ole mahdollista päätellä, että komissio on tehnyt ilmeisen arviointivirheen merkityksellisten markkinoiden määritelmän osalta jättäessään ottamatta ne huomioon. Kantaja ei myöskään ole osoittanut, että riidanalaisen päätöksen antamisajankohtana unionissa tai Itävallassa olisi ollut vireillä kyseessä olevien oikeussääntöjen tulevia muutoksia koskevia hankkeita.

65 Siltä osin kuin kantaja huomauttaa tässä yhteydessä, että direktiivin 2004/17 johdanto-osan 40 perustelukappaleen mukaan on otettava huomioon nykyisen tai tulevan kilpailulle vapauttamisen vaikutukset, on lisäksi korostettava, että kyseisen direktiivin 30 artiklan 1 kohdan mukaan asianomaisiin hankintasopimuksiin ei sovelleta kyseistä direktiiviä, jos palvelu siinä jäsenvaltiossa, jossa se suoritetaan, on suoraan avoin kilpailulle markkinoilla, joille pääsyä ei ole rajoitettu. Sen tutkinta, onko palvelu suoraan avoin kilpailulle, on siis suoritettava niiden seikkojen perusteella, jotka olivat käytössä direktiivin 2004/17 30 artiklassa säädetyn menettelyn päättävän päätöksen tekemisajankohtana, eikä ole poissuljettua, etteikö uutta kyseisen menettelyn mukaista hakemusta voitaisi tehdä tulevaisuudessa.

66 Ensimmäinen osa on näin ollen hylättävä.

Toinen osa, joka perustuu sähköisen laskutuksen ja postitse tapahtuvan laskutuksen korvattavuuden väitettyjen esteiden sekä markkinatilanteen virheelliseen arviointiin

67 Kantaja väittää ACM-tutkimukseen viitaten, että komissio on tehnyt virheitä siltä osin kuin se on todennut riidanalaisen päätöksen 18 ja 19 perustelukappaleessa sähköisen laskutuksen ja postitse tapahtuvan laskutuksen korvattavuuden väitetyt esteet ja että sen arviointi markkinatilanteesta on virheellinen.

68 On korostettava, että komissio katsoi riidanalaisen päätöksen 18 perustelukappaleessa, että paperilaskujen ja sähköisten laskujen ominaisuudet ja käyttötarkoitus poikkeavat huomattavasti toisistaan, koska yhtäältä sähköisen laskun lähettäminen tai vastaanottaminen muodossa, joka mahdollistaa automatisoidun käsittelyn, voi edellyttää tiettyä lisäinfrastruktuuria etenkin B2B-tyyppiä olevien sähköisten laskujen tapauksessa. Tällainen infrastruktuuri voi tarkoittaa esimerkiksi ulkoisen palveluntarjoajan tai sisäisen erityissovelluksen taikka sähköisen allekirjoituksen käyttöä. Toisaalta sähköisen laskutuksen käyttöön voisi liittyä laaja valikoima lisäarvoa tuovia palveluita ja muita etuja, jotka mahdollistavat esimerkiksi automatisoidun käsittelyn ja sen, että kolmannet osapuolet rahoittavat maksun. Komissio totesi riidanalaisen päätöksen 19 perustelukappaleessa, että vuoden 2014 tammikuusta lähtien sähköinen laskutus on liittovaltiotasolla ollut oikeudellisesti pakollista yritysten ja viranomaisten välillä ja että tässä tapauksessa korvattavuus ei ole merkityksellistä, koska lähettäjillä ei ole mahdollisuutta valita postin kautta tapahtuvaa toimitusta. Lisäksi on olemassa muita samankaltaisia tilanteita, joissa sähköisistä laskuista tulee käytännössä pakollisia suuren asiakkaan tai suuren toimittajan vaatimuksesta.

69 Ensimmäiseksi on todettava kantajan väittävän riidanalaisen päätöksen 18 perustelukappaleessa olevista komission toteamuksista, että komissio ei ole ottanut huomioon sitä, että suurin osa sähköisesti lähetetyistä laskuista on sähköposteja, joissa on pdf-muodossa oleva liiteasiakirja ja joilla ei ole muita ominaisuuksia eikä suurempaa käyttöarvoa kuin postitse paperimuodossa lähetetyllä laskulla.

70 Tässä yhteydessä on todettava, että ACM-tutkimuksen – johon komissio on viitannut riidanalaisen päätöksen alaviitteessä 14, joka on liitetty kyseisen päätöksen 18 perustelukappaleeseen – 2.3.2 kohdasta ilmenee, että on olemassa erilaisia sähköisiä laskutusmalleja, jotka poikkeavat toisistaan niiden automatisoinnin mukaan. Kyseisen tutkimuksen mukaan on olemassa yhtäältä internetiin pohjautuvia puoliautomatisoituja prosesseja, joissa käytetään pdf-laskuja, internetportaaleja tai palvelujentarjoajaa, ja toisaalta täysin integroidun maksutoimeksiannon päästä päähän prosessina ulottuva automaattinen sähköinen laskutus. Kyseisestä tutkimuksesta ilmenee, että vaikka internetiin pohjautuva puoliautomatisoitu prosessi, jossa käytetään pdf-laskuja, on suosituin viestinnän muoto yritysasiakkaiden ja yksityisasiakkaiden välisissä suhteissa, suuri osa sähköistä laskutusta käyttävistä yrityksistä ja palvelujentarjoajista on jo käyttänyt myös internetportaaleita muun muassa sähköiseen laskutukseen yritysasiakkaiden välillä Euroopassa. ACM-tutkimuksessa täsmennetään tältä osin, että on olemassa palvelujentarjoajia, jotka turvaavat asiakirjan aitouden sähköistä allekirjoitusta käyttäen.

ACM-tutkimuksen mukaan on lisäksi niin, että sähköisten laskujen vastaanottamiseksi ja lähettämiseksi yritykset käyttävät ulkoisen palvelujentarjoajan ratkaisuja tai sisäistä erityissovellusta, joka on ohjelmoitu niitä varten.

71 Näiden kantajan komissiolle toimittamassa ACM-tutkimuksessa olevien toteamusten perusteella ei voida päätellä, että komissio on todennut virheellisesti riidanalaisen päätöksen 18 perustelukappaleessa, että sähköisen laskun lähettäminen tai vastaanottaminen voi edellyttää tiettyä lisäinfrastruktuuria ja että sähköisen laskutuksen käyttöön voisi liittyä laaja valikoima lisäarvoa tuovia palveluita ja muita etuja.

72 Toiseksi on todettava kantajan väittävän riidanalaisen päätöksen 19 perustelukappaleessa olevista komission toteamuksista, että liittovaltiotasolla yritysten ja hallituksen välisissä suhteissa lähetettyjen laskujen markkinaosuus on ainoastaan [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia ja että se voidaan siis sivuuttaa arvioitaessa merkityksellisten markkinoiden rajaamista. Kantajan mukaan ei ole myöskään asianmukaista eikä komission aikaisempien päätösten mukaista ottaa huomioon tilanteita, joissa sähköisistä laskuista on tullut käytännössä pakollisia. Lisäksi se toteaa, ettei komissio esitä millään tavalla, mikä olisi asianomainen markkinaosuus, eikä mitä vaikutuksia tällä olisi merkityksellisten markkinoiden rajaamiseen.

73 Tässä yhteydessä on ensinnäkin korostettava, että vaikka liittovaltiotasolla yritysten ja hallituksen välisissä suhteissa lähetetyillä laskuilla ei voida katsoa olevan suurta merkitystä niiden vähäisen määrän vuoksi, komissio saattoi kuitenkin katsoa tekemättä tältä osin virhettä, että oli olemassa tällaista laskutusta, jonka osalta korvattavuus ei ollut merkityksellistä.

74 Toiseksi on todettava siltä osin kuin komissio on katsonut, että on olemassa muita samankaltaisia tilanteita, joissa sähköisistä laskuista on tullut käytännössä pakollisia suuren asiakkaan tai suuren toimittajan vaatimuksesta, että komissio on riidanalaisen päätöksen alaviitteessä 15, joka on lisätty kyseisen päätöksen 19 perustelukappaleeseen, viitannut ACM-tutkimuksen 2.3.2 kohtaan. Kyseisestä tutkimuksesta ilmenee, että yritysten laskutustapaa koskeva valinta riippuu etenkin yritysten välisestä kaupasta, tavarantoimittajien verkostosta saadusta kokemuksesta tai asiakkaiden vaatimuksesta. ACM-tutkimuksen mukaan taloudelliset syyt, joiden vuoksi sähköistä laskutusta käytetään, riippuvat ensisijaisesti ulkoisista markkinavoimista eli suurten asiakkaiden tai tavarantoimittajien vaatimuksesta tai hallituksen aloitteesta, jonka johdosta se on pakollista.

75 Kun otetaan huomioon kyseinen viittaus ACM-tutkimukseen, tosiasiallinen tilanne, johon komissio on viitannut, ilmenee oikeudellisesti riittävällä tavalla riidanalaisesta päätöksestä. Markkinaosuudesta, jota kyseinen tilanne koskee, on huomautettava, että kun otetaan huomioon komissiolla direktiivin 2004/17 30 artiklassa tarkoitetun menettelyn yhteydessä oleva rajoitettu toimivalta ja se, että todistustaakka kuuluu kantajalle (ks. edellä 40 ja 41 kohta), ei voida vaatia, että komissio menee kantajan hakemuksessaan esittämiä toteamuksia pidemmälle. Tältä osin on myös korostettava, että riidanalaisen päätöksen 16 perustelukappaleesta ilmenee, että Itävallan viranomaiset eivät ole voineet toimittaa lisätietoja kantajan väitteiden tukemiseksi (ks. edellä 50 kohta). Tämän tosiasiallisen tilanteen vaikutuksista merkityksellisten markkinoiden rajaamiseen on todettava, että riidanalaisen päätöksen 30 perustelukappaleesta – jonka mukaan komissio on määritellyt merkitykselliset tuotemarkkinat etenkin kyseisen päätöksen 19 perustelukappaleessa mainittujen tietojen perusteella – ilmenee, että kyseinen näkökanta on seikka, jonka komissio on ottanut huomioon merkityksellisten markkinoiden määrittelemiseksi. Minkään perusteella ei voida myöskään katsoa, että merkityksellisten markkinoiden määrittelemiseksi vahvistetut kriteerit (ks. edellä 56 ja 57 kohta) estävät ottamasta huomioon tosiasiallisen tilanteen. Lopuksi on todettava siltä osin kuin kantaja väittää, että kyseinen huomioon ottaminen ei ole komission aikaisempien päätösten mukaista, että sen lisäksi, että kantaja ei ole esittänyt mitään tietoja komission päätöksistä, joilla voitaisiin tukea sen väitteitä, se ei ole myöskään esittänyt mitään väitettä, jolla voitaisiin osoittaa, että komissiota sitoi nyt käsiteltävässä tapauksessa sen oma päätöskäytäntö. Kyseistä väitettä ei näin ollen voida hyväksyä.

76 Toinen osa on siis hylättävä.

Kolmas osa, joka perustuu HP-testin ja häiriöanalyysista ilmenevää määrien ja hintojen kehittymistä koskevien tietojen virheelliseen tulkintaan sekä perusteluvelvollisuuden noudattamatta jättämiseen

77 Nyt käsiteltävä osa jakautuu kahteen väitteeseen. Ensimmäinen väite koskee kantajan hakemuksensa tueksi teetättämän HP-testin arviointia. Toinen väite perustuu kantajan toimittamien häiriöanalyysista ilmenevää määrien ja hintojen kehittymistä koskevien tietojen virheelliseen tulkintaan.

– Ensimmäinen väite, joka koskee HP-testin virheellistä tulkintaa ja perusteluvelvollisuuden noudattamatta jättämistä

78 Kantaja väittää, että komissio on riidanalaisen päätöksen 20 perustelukappaleessa yhtäältä tulkinnut virheellisesti HP-testiä, jonka kantaja on teettänyt osoitteellisten B2X-kirjeiden markkinoista kansallisella tasolla ja joka osoittaa, että postitse tapahtuva toimitus ja sähköinen toimitus kuuluvat samoille markkinoille, ja toisaalta laiminlyönyt perusteluvelvollisuutensa.

79 Asiakirja-aineistosta ilmenee, että HP-testin sisältävä kysely, joka muodostaa osan ACM-tutkimusta, on tehty 451 yrityksessä ja siihen sisältyi kahta eri tyyppiä olevia kysymyksiä. Yhtäältä joukolla suoria kysymyksiä yrityksiltä tiedusteltiin niiden käytäntöä liikepostin käsittelyn osalta. Keskeisenä kysymyksenä oli, lähettäisivätkö kyseiset yritykset kirjeensä sähköisesti, jos kirjeen postimaksu nousisi 62 sentistä 65,1 senttiin. Yritysten oli valittava seitsemästä eri vastauksesta, joita olivat ei muutosta, täydellinen muutos tai muutos, joka koskee 10:tä, 20:tä, 30:tä, 50:tä tai 75:tä prosenttia kaikista kirjeistä. Toisaalta esitettiin epäsuoria kysymyksiä, jotka eivät koskeneet suoraan sitä, miten hinnankorotuksiin reagoitaisiin. Yritysten oli osoitettava kahdesta eri palvelusta, jotka oli määritelty tietyillä ominaisuuksilla, minkä palvelun ne valitsisivat.

80 Komissio totesi riidanalaisen päätöksen 20 perustelukappaleessa seuraavaa:

”Hakija laati [HP-testin] käyttäen 451 itävaltalaiselta yritykseltä kerättyjä kyselytietoja. Kyselyyn sisältyi joukko epäsuoria kysymyksiä, joilla pyrittiin selvittämään, suosiko yritys paperi- ja sähköistä postia, käyttäen yhdistetyn analyysin tekniikoita. Tulosten mukaan vaikuttaa siltä, että [*luottamuksellinen tieto*] prosentin – – nousu postimaksussa pienentäisi kirjepostin lähettämisen kysyntää [*luottamuksellinen tieto*] prosentilla – –. Vaikka tulokset viittaavat siihen, että sekä paperimuotoinen että sähköinen posti kuuluvat samoille merkityksellisille markkinoille, kyselyn rakenteessa on joitakin teknisiä näkökohtia, jotka kyseenalaistavat tulosten validiteetin. Esimerkiksi tuotteiden määrittelyn ominaisuudet on valittu siten, että ne saattaisivat suosia sähköistä viestintätapaa. Näitä ristiriitaisia olettamuksia ei näyttäisi käytettävän asian kannalta merkityksellisessä taloustieteen kirjallisuudessa, jossa sovelletaan yhdistetyn analyysin tekniikkaa, eikä niiden vaikutusta arvioituun [*luottamuksellinen tieto*] prosentin – – laskuun ole mahdollista mitata.”

81 Ensimmäiseksi on todettava, että kantaja väittää, että komissio ei ole noudattanut perusteluvelvollisuuttaan siltä osin kuin se ei ole esittänyt, mistä syystä sen mukaan sähköistä viestintätapaa saatettaisiin suosia ja mitä olivat ristiriitaiset olettamukset taloustieteen kirjallisuudessa.

82 Tässä yhteydessä on huomautettava niistä riidanalaisessa päätöksessä olevista perusteluista, joiden nojalla komissio on todennut, että sähköistä viestintätapaa saatettaisiin suosia, että komissio on todennut riidanalaisen päätöksen 20 perustelukappaleessa, että se oli tehnyt tällaisen toteamuksen esimerkiksi sen tavan johdosta, jolla kaikki tuotteiden määrittelyn ominaisuudet oli valittu. Riidanalaisen päätöksen 20 perustelukappaleesta ilmenee ristiriitaisista olettamuksista, että kyse oli asianomaisessa tutkimuksessa eikä taloustieteen kirjallisuudessa mainituista ristiriitaisista olettamuksista.

83 On totta, että se, ettei riidanalaisessa päätöksessä ole täsmennetty komission esittämää arvostelua HP-testin tuloksista, saattaa näyttää valitettavalta. Kun otetaan huomioon asiayhteys, jossa riidanalainen päätös on tehty ja jolle on ominaista etenkin lopullisen päätöksen tekemiselle määritetty määräaika (ks. edellä 40 kota), komissio ei ole kuitenkaan nyt käsiteltävässä tapauksessa jättänyt noudattamatta velvollisuuttaan perustella riidanalainen päätös riittävästi edellä 20 ja 46 kohdassa esitettyjen oikeuskäytännön vaatimusten mukaisesti. Tältä osin olisi liiallista vaatia yksityiskohtaista kuvausta kustakin kyseessä olevassa tutkimuksessa valittua ominaisuutta tai siinä mainittua ristiriitaista olettamusta koskevasta arvostelusta. Tämä pätee erityisesti sen vuoksi, että kantaja on ollut tiiviisti mukana hallinnollisessa menettelyssä (ks. vastaavasti tuomio 10.7.2008, Bertelsmann ja Sony Corporation of America v. Impala, C-413/06 P, Kok., EU:C:2008:392, 179 ja 180 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Asiakirja-aineistosta näet ilmenee, että toimitettuaan 2.12.2013 kyselylomakkeet, joihin kyseessä oleva tutkimus perustui, kantajan palkkaamalla asiantuntijalla, joka oli vastuussa kyseisestä tutkimuksesta, oli 6.3.2014 kokous komission yksiköiden kanssa. Tämän jälkeen komissio lähetti seuraavana päivänä kyseiselle asiantuntijalle päätösluonnoksen ja keskusteli siitä hänen kanssaan 28.3.2014 järjestetyssä kokouksessa. Mainitussa 28.3.2014 pidetyssä kokouksessa tarkastellussa päätösluonnoksessa, jonka komissio on toimittanut unionin yleisen tuomioistuimen määräämien prosessinjohtotoimien jälkeen (ks. edellä 12 kohta), oli jo riidanalaisen päätöksen 20 perustelukappaleen teksti.

84 Lisäksi on todettava, että komission esittämät arvostelut, jotka koskevat ominaisuuksien valintaa tuotteiden määrittelemiseksi, sekä arvostelut, jotka koskevat ristiriitaisia olettamuksia, liittyvät kyseessä olevan tutkimuksen siihen osaan, joka koskee epäsuoria kysymyksiä. Se, että kantaja on kanteessaan väittänyt, että komissio on riidanalaisen päätöksen 20 perustelukappaleessa arvioinut ainoastaan epäsuoria kysymyksiä eikä suoria kysymyksiä, on lisäindisio, jonka perusteella voidaan todeta, että komission päättely oli kantajan tiedossa.

85 Toiseksi on todettava kantajan moittivan komissiota siitä, että se on tulkinnut virheellisesti HP-testiä eikä se ole esittänyt asiantuntijakertomuksia tai tutkimuksia, joilla voidaan kumota kantajan tutkimukset. Kantajan mukaan on niin, että vaikka HP-testi sisältää suoria ja epäsuoria kysymyksiä, komissio ei ole arvioinut asiakkaille esitettyjä suoria kysymyksiä, joilla on sen mukaan suuri merkitys. Kantaja viittaa komission käytäntöön sekä markkinoiden määritelmää koskevaan tiedonantoon ja väittää, että komissio käyttää tavallisesti asianomaisten yritysten sen käyttöön antamia markkinointitutkimuksia näyttönä markkinoiden rajaamisesta, mitä se ei tehnyt nyt käsiteltävässä tapauksessa. Yhtä suoraa kysymystä koskevan asiakkailla teetetyn kyselyn tulokset osoittavat, että [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia kyselyn kohteena olevista yrityksistä korvaisi hienoisen hintojen nousun tapauksessa kokonaan tai osittain postitse lähetettävät kirjeet sähköisellä lähetyksellä ja että [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia kyselyn kohteena olevista yrityksistä lähettäisi kirjeitä edelleen postitse. Kyseiset tulokset vastaavat toisen vuonna 2012 Itävallan osalta suoritetun tutkimuksen tuloksia. Kantajan esittämien tietojen mukaan on lisäksi niin, että vaikka hinnat pysyisivät ennallaan, [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia kyselyn kohteena olevista yrityksistä aikoi tulevaisuudessa lähettää laskunsa sähköisesti. Komissio ei ole ottanut huomioon sitä, että tällainen valmius korvata postipalvelut sähköisillä palveluilla postimaksun hinnan noustessa oli olemassa myös Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja Saksassa, kuten Yhdistyneen kuningaskunnan postin sääntelyviranomaisen keräämistä tiedoista ja WIK-Consult-yhtiön vuoden 2009 tutkimuksesta, jonka otsikko on ”Nachfrage nach Postdienstleistungen von Geschäftskunden” (Yritysasiakkaiden tarvitsemat postipalvelut) (jäljempänä vuoden 2009 WIK-tutkimus), ilmenee. Kantaja väittää epäsuoria kysymyksiä koskevista komission moitteista, että nämä kysymykset on esitetty tunnettua kyselytekniikkaa käyttämällä tilanneanalyysin tutkimiseksi perusteellisemmin. Markkinoiden määritelmää koskevan tiedonannon mukaisesti asiakkaille tehtyyn kyselyyn on sisällytetty kaikki tuotteet, jotka kuluttaja mieltää korvaaviksi tuotteiksi, eikä siis sähköistä viestintätapaa ole suosittu.

86 Alustavasti on huomautettava (ks. edellä 38–41 kohta), että yhtäältä komissiolla on merkityksellisten markkinoiden määrittelemiseksi laaja harkintavalta, jota unionin tuomioistuimet voivat valvoa ainoastaan rajoitetusti, ja että toisaalta todistustaakka merkityksellisten markkinoiden määrittelemiseksi kuuluu kantajalle.

87 Ensimmäiseksi on korostettava, että – toisin kuin kantaja väittää – komissio ei kiistä sitä, etteikö HP-testiä voitaisi käyttää tutkittaessa tuotteiden tai palvelujen korvattavuutta. Komissio on näet todennut soveltaneensa markkinoiden rajaamista koskevaa menetelmää sellaisena kuin se on vahvistettu markkinoiden määritelmää koskevassa tiedonannossa (ks. edellä 33 kohta). On selvää, että HP-testi kuuluu lähtökohtaisesti kyseisen tiedonannon mukaisiin menetelmiin. Mainitun tiedonannon 15 kohdan mukaan yksi mahdollinen tapa sellaisten tuotteiden määrittelemiseen, joita kuluttaja pitää korvaavina tuotteina, on olettaa, että suhteellisissa hinnoissa tapahtuu pieni, pysyvä muutos, ja arvioida asiakkaiden todennäköiset reaktiot tähän hinnannousuun. Kyseisen tiedonannon 17 kohdasta ilmenee, että kysymys kuuluu, vaihtaisivatko osapuolten asiakkaat helposti saatavilla oleviin korvaaviin tuotteisiin tai muualla sijaitseviin tavarantoimittajiin vastatakseen oletettuun pieneen eli 5–10 prosentin suuruiseen, mutta pysyvään hinnanmuutokseen kyseisten tuotteiden hinnoissa kyseisillä alueilla. Jos korvaamista esiintyy niin paljon, että hinnankorotus muuttuu kannattamattomaksi siitä seuraavien myyntitappioiden vuoksi, merkityksellisiin markkinoihin otetaan mukaan muita korvaavia tuotteita ja alueita. Mainitun tiedonannon 39–41 kohdan mukaan määrälliset testit, jotka koostuvat erilaisista ekonometrisistä ja tilastollisista menetelmistä (esim. tuotteen kysynnän hintajoustoa koskevat arviot, kyselyt, joilla pyritään saamaan selville asiakkaiden ja kilpailijoiden näkemykset, tai osapuolten toimittamat markkinatutkimukset), voivat olla merkityksellisiä seikkoja arvioitaessa kahden tuotteen korvattavuutta kysynnän kannalta.

88 Tässä yhteydessä on huomautettava, että päätöksen 2005/15 alaviitteestä 7 ilmenee, että määritellessään merkitykselliset markkinat komissio ottaa huomioon ainoastaan asianomaista tuotetta taloudellisesti vastaavat tuotteet. Taloudellisesti vastaavat tuotteet ovat tuotteita, joihin kuluttaja siirtyisi asianomaisen tuotteen hinnan noustessa kohtuullisesti mutta merkittävästi, esimerkiksi 5 prosentilla. Kyseisessä alaviitteessä todetaan, että näin komissio voi arvioida kilpailutilannetta suhteessa merkityksellisiin markkinoihin, jotka muodostuvat kaikista tuotteista, joihin kuluttajat saattaisivat helposti siirtyä. Mainitun alaviitteen mukaan on edelleen niin, että tämä ei kuitenkaan tarkoita, ettei komissio ota huomioon epätäydellisten korvaavien tuotteiden eli tuotteiden, joihin kuluttaja ei siirtyisi asianomaisen tuotteen kohtuullisen mutta merkittävän esimerkiksi 5 prosentin suuruisen hinnannousun seurauksena, markkinoilla olemisesta johtuvia sopimuspuolten kilpailutoiminnan rajoituksia. Nämä vaikutukset otetaan huomioon, kun markkinat on määritelty ja markkinaosuuksista päätetty.

89 Toiseksi on riittävää huomauttaa siitä kantajan väitteestä, jonka mukaan komissio ei ole esittänyt asiantuntijakertomuksia tai tutkimuksia, joilla voidaan kumota kantajan tutkimukset, että todistustaakka siitä, että direktiivin 2004/17 30 artiklan 1 kohdassa säädetyt edellytykset ovat täyttyneet, kuuluu hakijalle ja asianomaiselle jäsenvaltiolle (ks. edellä 41 kohta). Komission ei siis kuulunut suorittaa omia tutkimuksiaan.

90 Kolmanneksi on todettava siitä kantajan väitteestä, jonka mukaan komissio ei ole arvioinut kyselyn suoria kysymyksiä, että myös kyseinen väite on hylättävä. Se, että komissio on riidanalaisen päätöksen 20 perustelukappaleessa todennut, että asianomaiseen kyselyyn sisältyi joukko epäsuoria kysymyksiä, ja että se on nimenomaisesti maininnut esimerkkeinä vain kyselyn epäsuorien kysymysten suunnittelua koskevat moitteet, ei voi tarkoittaa sitä, ettei se ole arvioinut kyselyn suoria kysymyksiä. Yhtäältä näet ilmaisu ”sisältyi” ei sulje pois sitä, että kyseessä olevaan kyselyyn kuului epäsuorien kysymysten lisäksi myös muita kysymyksiä, ja komissio on lisäksi nimenomaisesti pyytänyt asiantuntijalta, jonka tehtäväksi kantaja oli antanut kyseisen kyselyn toteuttamisen, kyseistä kyselyä koskevat kyselylomakkeet, jotka sisältävät suorat ja epäsuorat kysymykset. Toisaalta riidanalaisen päätöksen 20

perustelukappaleen sanamuodosta, jossa arvostellaan kyselyn rakenteen joitakin teknisiä näkökohtia sellaisenaan, ei voida päätellä, että kyseinen arvostelu koskee vain kyselyn epäsuoria kysymyksiä koskevaa osaa.

91 Neljänneksi on todettava kantajan väittävän, että komissio on arvioinut virheellisesti tuloksia, jotka on saatu sen asianomaisen kyselyn yhteydessä esitetyn keskeisen suoran kysymyksen avulla, jolla kyselyn kohteena olevia yrityksiä pyydettiin ilmoittamaan, lähettäisivätkö ne kirjeensä sähköisesti, jos kirjeen postimaksu nousisi 62 sentistä 65,1 senttiin.

92 Kuten on jo todettu (ks. edellä 79 kohta), yritysten oli vastauksena tähän kysymykseen valittava seitsemästä eri vastauksesta, joita olivat ei muutosta, täydellinen muutos tai muutos, joka koskee 10:tä, 20:tä, 30:tä, 50:tä tai 75:tä prosenttia kaikista kirjeistä. Komissio on riidanalaisen päätöksen 20 perustelukappaleessa todennut tältä osin ainoastaan, että vaikka kyseessä olevan kyselyn tulokset näyttävät viittaavan siihen, että sekä paperimuotoinen että sähköinen posti kuuluvat samoille merkityksellisille markkinoille, kyselyn rakenteessa on joitakin teknisiä näkökohtia, jotka kyseenalaistavat tulosten validiteetin. Komissio on vastineessaan täsmentänyt, että se, että kyselyn kohteena olevien yritysten oli siltä osin kuin niiden oli tarkoitus siirtyä postitse tapahtuvasta toimituksesta sähköiseen toimitukseen ilmoitettava 10 prosentin vähimmäisprosenttiosuus postinsa määrästä, saattoi johtaa siihen, että sitä, kuinka suuri alttius toisiin tuotteisiin siirtymiseen on hintojen noustessa, yliarvioidaan. Komissio on todennut lisäksi vielä vastineessaan, että kysely kokonaisuudessaan osoitti huomattavaa vääristymistä kyselyn kohteena olevien yritysten koon osalta verrattuna siihen, miten yritykset jakautuvat kooltaan Itävallan talousjärjestelmässä.

93 Yhtäältä kantaja väittää vastauksena komission esittämiin moitteisiin siitä, että 10 prosentin vähimmäisprosenttiosuuden valitseminen postin määrästä voi johtaa yliarvioimiseen, että kyselyssä valittu prosenttiosuus liittyi lähetysmäärään ja että lähetysmäärä liittyi markkinaolosuhteisiin. Kantajan mukaan asiakkaat, jotka valitsevat kirjeiden sähköisen lähettämisen, eivät lähetä sähköisesti pelkästään yhtä kirjettä vaan tietyn prosenttimäärän kaikista lähetetyistä kirjeistä. ACM-tutkimuksen tuloksista ilmenee lisäksi, että [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia kyselyn kohteena olevista yrityksistä lähettää kuukaudessa 100–1 000 kirjettä laskut mukaan lukien. Näin ollen 5 prosenttia tuosta lähetysmäärästä merkitsee yhteensä vain 5–50:tä kirjettä kuukaudessa. Tämän perusteella 10 prosentin lähetysmäärä merkisee ainakin 10–100:aa kirjettä ja vastaa paremmin markkinaolosuhteita. Lisäksi Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja Saksassa tehtyjen HP-testiä koskevien muiden tutkimusten tulosten perusteella on ilmennyt, että hinnan noustessa voitiin havaita valtavia siirtymisliikkeitä. Kantajan mukaan 10 prosentin kynnysarvon valitseminen oli siis jo varovainen arvio. Kantaja väittää, että jos se olisi antanut valita 5 prosentin kynnysarvon pienintä mahdollista toisiin tuotteisiin siirtymistä varten, taipumus siirtyä sähköiseen toimitukseen olisi ollut jopa suurempi. Lopuksi kyselyn tuloksia ei ole arvioitu yhdessä lähetysten määrän vaan yhdessä kyselyn kohteena olevien yritysten määrän kanssa. Lähetysten määrän yhteydessä lasku olisi ollut hypoteettisen 5 prosentin suuruisen kasvun tapauksessa jopa suurempi.

94 Kyseisillä väitteillä ei näytetä kuitenkaan toteen, että riidanalaisen päätöksen 20 perustelukappaleessa oleva komission arviointi, jonka mukaan kyselyn rakenteen tietyt tekniset näkökohdat kyseenalaistavat tulosten validiteetin, on virheellinen.

95 Kuten komissio huomauttaa, viittaus kyselyn kohteena olevien yritysten lähettämien kirjeiden määrään ei näet tue kantajan väitettä, jonka mukaan 10 prosentin vähimmäisprosenttiosuus olisi kuvastanut paremmin markkinoiden todellisuutta, varsinkin kun ACM-tutkimuksen 3.4.1 kohdasta ilmenee, että [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia kyselyn kohteena olevista yrityksistä lähetti kuukaudessa 1 000 kirjettä tai enemmän eli [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia 1 000–2 499 kirjettä, [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia 2 500–4 999 kirjettä, [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia 5 000–9 999 kirjettä ja [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia yli 10 000 kirjettä. Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja Saksassa suoritettujen tutkimusten tuloksista on todettava, että – kuten komissio huomauttaa – sen lisäksi, että kyseiset tutkimukset eivät koske Itävallan markkinoita ja että ne eivät siis ole – toisin kuin kantaja väittää – merkityksellisiä merkityksellisten markkinoiden määrittelemiseksi, ACM-tutkimuksen

3.4.1 kohdasta ilmenee, että nämä tutkimukset koskivat kysymystä siitä, olivatko kyseessä olevat yritykset täysin valmiita vai pikemminkin halukkaita siirtymään sähköiseen lähettämiseen hintojen noustessa, eikä siinä ollut siis kyse tällaisen muutoksen laajuudesta. Saksassa suoritetun tutkimuksen eli vuoden 2009 WIK-tutkimuksen osalta on lisäksi todettava, että siitä ilmenee, että kyseisen tutkimuksen yhteydessä tehdyn kyselyn tulosta on tulkittu siten, että yrityksillä on kirjeiden hintojen noustessa suurempi taipumus vaihtaa palveluntarjoajaa kuin käyttää enemmän sähköistä lähetystä.

96 Siltä osin kuin kantaja väittää, että jos se olisi antanut valita 5 prosentin kynnysarvon pienintä mahdollista toisiin tuotteisiin siirtymistä varten, taipumus siirtyä sähköiseen toimitukseen olisi ollut jopa suurempi, on todettava, ettei kyseistä väitettä ole tuettu millään tavalla ja se on siis hylättävä perusteettomana. Lisäksi on korostettava, että siinäkin tapauksessa, että kyseessä oleva väite on hyväksyttävä, se, miten suuri kyseinen taipumus olisi voinut olla, ei ilmene mitenkään asiakirja-aineistosta. Sama koskee kantajan väitettä, jonka mukaan postitse tapahtuvien toimitusten määrä olisi pienentynyt jopa enemmän, jos kyselyn tuloksia olisi arvioitu yhdessä lähetysten määrän kanssa.

97 Toisaalta kantaja väittää vastauksena komission arvosteluun siitä, että sen mukaan kysely kokonaisuudessaan osoitti huomattavaa vääristymistä kyselyn kohteena olleiden yritysten koon osalta verrattuna siihen, miten yritykset jakautuvat kooltaan Itävallan talousjärjestelmässä, että kyselyn kohteena olleet yritykset edustivat todellisia markkinaolosuhteita ja lähetysten määriä kirjeiden jakelumarkkinoilla. Se korostaa, että ACM-tutkimuksesta ilmenee, että ennen kaikkea juuri suuret yritykset lähettävät kirjeitä, kun taas pienet yritykset lähettävät pienempiä määriä. Kantajan mukaan on niin, että jos kysely olisi suoritettu ottamalla huomioon se, miten yritykset jakautuvat kooltaan talousjärjestelmässä, tämä olisi johtanut markkinoiden todellisuuden vääristymiseen voimakkaammin. Kantajalla on yritysasiakasrekisterissään 5 641 asiakasta, ja niistä 160 lähettää vuosittain kirjeitä määrän, joka vastaa [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia sen lähetysten kokonaismäärästä. Kun otetaan huomioon todelliset markkinaolosuhteet, on asianmukaista esittää kysymyksiä yrityksille, jotka tuottavat sopivan lähetysmäärän, eikä niille, joilla ei ole mitään roolia markkinoilla. Kyselyyn on ottanut osaa yhteensä 57 kantajan 160 tärkeimmästä liikeasiakkaasta, ja tämä määrä vastaa arviolta [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia sen yritysasiakkaiden yhteenlasketusta lähetysmäärästä. Kantaja on lisäksi ottanut osaksi kyselyä pienet yritykset, joilla on alle 100 lähetystä kuukaudessa ja joiden osuus lähetysmäärästä on vain [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia, 8,4 prosentin tasolla, koska sen tietopankkiin eivät kuulu postin lähettäjät, jotka jättävät itse kirjeensä postitoimistoon. Kysely kuvastaa siis täysin markkinaolosuhteita. Kantaja väittää lisäksi, että on mahdollista, että suuret yritykset ovat pikemminkin taipuvaisia siirtymään sähköiseen lähetykseen. Sen mukaan on kuitenkin niin, että vaikka vain pieni määrä sen suurista yritysasiakkaista siirtyy sähköiseen lähetykseen, tämä voisi aiheuttaa verkkoinfrastruktuuriin liittyviä kuluja, jotka mahdollisesti siirretään edelleen muille lähettäjille, mikä voisi johtaa siihen, että myös kyseiset lähettäjät siirtyvät käyttämään sähköistä toimitusta.

98 Kyseisillä väitteillä ei näytetä toteen, että riidanalaisen päätöksen 20 perustelukappaleessa oleva komission arviointi, jonka mukaan kyselyn rakenteen tietyt tekniset näkökohdat kyseenalaistavat tulosten validiteetin, on virheellinen.

99 Kun otetaan näet huomioon se, että kantajalla oli noin [*luottamuksellinen tieto*] prosentin osuus osoitteellisiin B2X-kirjeisiin liittyvien postipalvelujen kansallisista markkinoista, mikä on selvää, on todettava, että lähes kaikki itävaltalaiset yritykset olivat kantajan asiakkaita. Kuten komissio väittää, on niin, että koska kantaja pitää itse uskottavana sitä, että tietyn kokoiset yritykset ovat pikemminkin taipuvaisia sähköiseen korvaamiseen, se, että kyselyssä keskitytään suuriin yrityksiin, voi merkitä sitä, että kysely ei kuvasta asianmukaisesti pienten ja keskisuurten yritysasiakkaiden toiveita. Siltä osin kuin tässä yhteydessä on kyse kantajan väitteestä, jonka mukaan on niin, että vaikka vain pieni määrä sen suurista yritysasiakkaista siirtyy sähköiseen lähettämiseen, tämä voisi aiheuttaa verkkoinfrastruktuuriin liittyviä kuluja, jotka voidaan mahdollisesti siirtää edelleen muille lähettäjille, on todettava, että

kyseinen väite on hylättävä, koska sitä ei ole tuettu. Kantaja näet itse toteaa, että sen hinnat ovat tiukasti säännellyt ja että tämän johdosta hintojen korottaminen on mahdollista ainoastaan sääntelyviranomaisen suostumuksella.

100 Kuten komissio lisäksi toteaa, siinäkin tapauksessa, että kyselyn kohteena olleiden yritysten postin lähetysmäärä olisi asianmukainen arviointiperuste, ei ole ilmeistä, että kyselyn kohteena olleille yrityksille tehdyssä kyselyssä on otettu huomioon kokosuhteet. Komission toimittamista itävaltalaisista tilastoista näet ilmenee, että Itävallassa oli vuonna 2011 noin 311 000 yritystä. Kuten on jo todettu (ks. edellä 99 kohta), lähes kaikki näistä yrityksistä olivat kantajan asiakkaita. Edellä esitetyn perusteella kantaja ei voi – toimittamatta tältä osin mitään selitystä – väittää, että sen rekisteriin merkittyjen 5 641 asiakkaan huomioon ottaminen takasi edustavan otoksen kyselyn kohteena olleista yrityksistä postilähetysten määrään nähden. Pelkästään kantajan yritysasiakkaiden rekisteriin merkittyjen yritysten valitseminen voi sitä vastoin antaa enemmän painoarvoa yrityksille, jotka lähettävät suuren määrän postia, koska on mahdollista katsoa, että yritykset, jotka lähettävät pienen määrän postia, eivät ole niin kiinnostuneita siitä, että ne merkitään kyseiseen rekisteriin. Kun ACM-tutkimuksen 3.4.1 kohdasta ilmenee, että postin määrä oli [*luottamuksellinen tieto*] prosentilla kyselyn kohteena olleista yrityksistä yli 10 000 lähetystä kuukaudessa, kantaja on lisäksi todennut vastauksessaan, että vain [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia näistä 5 641 asiakkaasta lähetti tällaisen määrän postia. Suuria yrityksiä niistä 451 yrityksestä, joille kyselyssä esitettiin kysymyksiä, on lisäksi suosittu huomattavasti myös siltä osin kuin kantajan mukaan 57 sen asiakasrekisterin 160 suuresta yrityksestä on osallistunut kyselyyn ja näin ollen että 5 481:stä jäljellä olevasta yrityksestä pelkästään 394 yritystä on osallistunut kyselyyn. Kuten komissio väittää, kantaja ei ole myöskään osoittanut, että pienet yritykset, jotka lähettävät alle 100 kirjettä kuukaudessa, ovat olleet kyselyssä yliedustettuina, toisin kuin komissio on katsonut. Kun näet kantajan mukaan [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia sen asiakasrekisterin asiakkaista oli pieniä yrityksiä, kyseessä olevassa kyselyssä tämä segmentti merkitsi ainoastaan [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia kyselyn kohteena olleista yrityksistä.

101 Siltä osin kuin kantaja väittää tässä yhteydessä, että HP-testin tulokset vastaavat erään toisen, vuonna 2012 Itävallan osalta suoritetun tutkimuksen tuloksia, on todettava, että koska tätä seikkaa ei ole näytetty toteen – mainittua tutkimusta ei näet ole toimitettu unionin yleiselle tuomioistuimelle –, kyseinen väite on hylättävä perusteettomana.

102 Viidenneksi on todettava kantajan väittävän, että kyselystä ilmenee, että [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia sen asiakkaista suunnittelivat korvaavansa tulevaisuudessa kirjeidensä postitse tapahtuvan jakelun sähköisellä jakelulla, vaikka hinnat pysyisivätkin ennallaan. Kyseinen väite on hylättävä. On näet korostettava, että tällaiseen tulokseen, joka on muuten hyvin yleinen, liittyy samat tekniset puutteet, jotka liittyvät vastauksena HP-testiä koskevaan keskeiseen suoraan kysymykseen saatuihin tuloksiin.

103 Kuudenneksi on todettava kantajan väittävän, että epäsuorat kysymykset esitettiin tunnettua kyselytekniikkaa käyttämällä tilanneanalyysin syventämiseksi. Markkinoiden määritelmää koskevan tiedonannon mukaan kaikki tuotteet, jotka kuluttaja mieltää korvaaviksi tuotteiksi, on sisällytetty asiakkaille tehtyyn kyselyyn eikä siis vääristymistä sähköisen viestintätavan hyväksi ole ollut.

104 Kuten on jo todettu (ks. edellä 79 kohta), asiakirja-aineistosta ilmenee, että HP-testin sisältäneessä kyselyssä oli myös epäsuoria kysymyksiä. Näillä kysymyksillä, jotka eivät koskeneet suoraan yritysten suhtautumista hinnankorotuksiin, yritysten oli ilmoitettava kahdesta eri palvelusta, jotka oli määritelty eräillä ominaisuuksilla, kumman ne valitsisivat. Komissio totesi riidanalaisen päätöksen 20 perustelukappaleessa tältä osin, että vaikka kyseessä olevan kyselyn tulokset viittasivat siihen, että sekä paperimuotoinen että sähköinen posti kuuluvat samoille merkityksellisille markkinoille, kyselyn rakenteessa oli joitakin teknisiä näkökohtia, jotka kyseenalaistivat tulosten validiteetin. Sen mukaan esimerkiksi kaikki tuotteiden määrittelyn ominaisuudet oli valittu tavalla, joka saattoi aiheuttaa tiettyä vääristymistä sähköisen viestinnän keinojen hyväksi. Komissio on vastineessaan täsmentänyt, että asiakkaille esitetyt epäsuorat kysymykset oli järjestetty ”paketteihin”, joihin kuului sähköisen jakelun ja postitse tapahtuvan jakelun valinnan lisäksi subjektiivisia näkökohtia, jotka edellyttivät esimerkiksi

ympäristönsuojelua, lakisääteisiä vaatimuksia tai turvallisuutta koskevaa arviointia. Mainittu kysymyksenasettelutapa sisälsi riskin siitä, että kyselyn kohteena olevan yrityksen oli todellisuudessa pakko ilmaista tietty mieltymys. Lisäksi on selvää, että useat näistä arviointia edellyttävistä seikoista oli muotoiltu siten, että niillä asetettiin etusijalle sähköinen jakelu.

105 Kantaja kiistää nämä moitteet ja väittää, että useissa ACM-tutkimuksen 2.3.2 kohdassa mainituissa tutkimuksissa osoitetaan, että hinnan lisäksi lähettäjät ottavat päätöksen tehdäkseen huomioon muita mieltymyksiä. Kyseisten tutkimusten tulosten perusteella ympäristöön, turvallisuuteen ja lakisääteisiin vaatimuksiin liittyvät seikat ovat empiirisesti osoitettuja mieltymyksiä. On tavallisen ja tieteellisesti hyväksytyn menetelmän mukaista kysellä tutkimuksessa näistä mieltymyksistä. Kantajan mukaan lähettäjän eri mieltymykset on otettu tutkimuksessa tasapainoisesti huomioon.

106 Kyseinen väite ei osoita, että komission tekemä arvio kyselyn rakenteen teknisistä näkökohdista on virheellinen. Ei ole ilmeistä, että komissio olisi tehnyt virheitä katsoessaan, että epäsuorien kysymysten järjestäminen ”paketteihin”, joihin kuului sähköisen jakelun ja postitse tapahtuvan jakelun valinnan lisäksi subjektiivisia, arviointia edellyttäviä näkökohtia, oli omiaan vääristämään kyselyn tuloksia. Kuten komissio huomauttaa, tällaisten subjektiivisten näkökohtien huomioon ottaminen on näet voinut estää kyselyn kohteena olleita yrityksiä ilmaisemasta todellista mieltymystään sähköiseen jakeluun tai postitse tapahtuvaan jakeluun. Vaikka on totta, että ACM-tutkimuksen 2.3.2 kohdassa mainituissa muissa tutkimuksissa on todettu sähköistä jakelua puoltavien näkökohtien joukossa myös yritysten muita mieltymyksiä, ACM-tutkimuksesta ei kuitenkaan ilmene, että näitä eri mieltymyksiä on jo käytetty samalla tavalla merkityksellisessä taloustieteen kirjallisuudessa, jossa sovelletaan yhdistetyn analyysin tekniikkaa, kuten komissio on riidanalaisen päätöksen 20 perustelukappaleessa todennut. Kun kantaja vain väittää, että nämä eri mieltymykset on otettu ACM-tutkimuksessa tasapainoisesti huomioon, se ei ole myöskään millään tavalla osoittanut, että tilanne oli todellakin tällainen.

107 Ensimmäinen väite on näin ollen hylättävä.

– Toinen väite, joka perustuu häiriöanalyysiin perustuvaa määrien ja hintojen kehittymistä koskevien tietojen virheelliseen tulkintaan

108 Kantaja väittää, että komissio on todennut virheellisesti riidanalaisen päätöksen 21 perustelukappaleessa, että kantajan toimittamien häiriöanalyysiin perustuvaa määrien ja hintojen kehittymistä koskevien tietojen nojalla ei voitu vahvistaa, että sähköinen jakelu ja postitse tapahtuva jakelu ovat tosiasiallisesti korvaavia tuotteita. Häiriöanalyysi on analyysi, joka koskee kysynnän laskua sellaisen ”häiriön” johdosta, joka muodostuu kantajan vuoden 2011 toukokuussa suorittamasta hintojen korotuksesta, jonka sääntelyviranomainen hyväksyi. Kantajan mukaan HP-testistä ilmenevä [*luottamuksellinen tieto*] prosentin suuruinen kysynnän jousto hintojen noustessa 5 prosentilla on samansuuruinen kuin jousto, jonka vuoden 2011 toukokuussa toteutettu hintojen korotus aiheutti ja joka oli suuruudeltaan [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia tai [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia valitun palvelun mukaan.

109 Komissio totesi riidanalaisen päätöksen 21 perustelukappaleessa seuraavaa:

”Hakija toimitti myös kaavioita määrien ja hintojen kehityksestä, ja nämä viittasivat siihen, että määrät eivät reagoi hintoihin niin herkästi kuin kyselyyn perustuva analyysi osoitti. Tämän ilmeisen ristiriidan selvittämiseksi hakijaa pyydettiin toimittamaan kaavion tuottamisessa käytetyt todelliset tiedot ja ilmoittamaan määrällisesti kysynnän herkkyys. Hakijan todellisten tietojen perusteella laskema kysynnän herkkyys vaihteli [*luottamuksellinen tieto*] prosentista [*luottamuksellinen tieto*] prosenttiin käytetystä tekniikasta riippuen. Hakija ei kuitenkaan käyttänyt ekonometristä standardianalyysiä näiden tulosten tuottamiseksi. Komission yksiköt ovat laatineet erillisen analyysin käyttäen samoja tietoja ja

kysynnän arvioinnissa taloustieteen kirjallisuudessa käytettyjä ekonometrisiä standardimenetelmiä, ja tämän analyysin alustavat tulokset viittaavat siihen, että hinnan muutokset voisivat olla niinkin alhaisia kuin 3,1 prosenttia.”

110 Riidanalaisen päätöksen 21 perustelukappaleen neljänteen virkkeeseen liitetyssä alaviitteessä todettiin seuraavaa:

”Kysynnän analyysissä hintaa pidetään yleensä endogeenisena muuttujana. Tämä endogeenisyys on pidettävä hallinnassa, jotta siihen liittyvää määrien hintaherkkyyttä voitaisiin pitää puolueettomana arviona joustavuudesta. Hakija ei hallinnut tällaisia endogeenisyydestä aiheutuvia ongelmia eikä perustellut riittävällä tavalla hintojen endogeenisyyttä, vaan oletti ilman perusteluja, että hinnat olivat eksogeenisiä muuttujia.”

111 Kantaja väittää täsmällisemmin, että komissio käyttää myös häiriöanalyysejä näyttönä markkinoita rajattaessa. Kantajan mukaan ACM-tutkimuksen yhteydessä laaditun tutkimuksen osalta ei ole olemassa ilmeistä ristiriitaa. Se on häiriöanalyysissä tehnyt käytännön syistä ja liikevaihtoveroon liittyvistä teknisistä näkökohdista johtuen eron suureen tytäryhtiöön jätettyjen vakiokirjeiden, jotka kuuluvat yleispalveluvelvoitteen piiriin, ja sellaisten suoraan lajittelukeskukseen jätettyjen vakiokirjeiden välillä, jotka eivät kuulu yleispalveluvelvoitteen piiriin mutta joista peritään arvonlisävero. Se on laskenut vuoden 2011 toukokuun osalta kysynnän jouston olevan hintojen noustessa 1 prosentilla [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia siltä osin kuin on kyse vakiokirjeistä, jotka eivät kuulu yleispalveluvelvoitteen piiriin, ja [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia siltä osin kuin on kyse vakiokirjeistä, jotka kuuluvat yleispalveluvelvoitteen piiriin. HP-testin yhteydessä ehdoksi asetettu 5 prosentin hinnankorotus johtaisi vakiokirjeen kysynnän laskemiseen [*luottamuksellinen tieto*] prosentilla ja [*luottamuksellinen tieto*] prosentilla. HP-testin tulos, joka osoittaa kysynnän jouston olevan [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia, on siis ratkaiseva. Kantajan mukaan häiriöanalyysi on vahvistettu kahdella uskottavuutta koskevalla tarkastuksella eli yksinkertaisella ekonometrisellä analyysillä ja täydentävällä ekonometrisellä analyysillä. Kantaja väittää lopuksi, että ekonometriset analyysit, jotka komissio on suorittanut kantajan toimittamien tietojen perusteella, eivät ole tarkoituksenmukaisia eivätkä riittäviä kumoamaan sen analyysien luotettavuutta ja ymmärrettävyyttä. Vaikka komission ensimmäisen analyysin tulos on samaa suuruusluokkaa kuin kantajan mittaamat kysynnän joustot eli [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia, jälkimmäinen analyysi on virheellinen siitä syystä, että siinä on käytetty muuttujia ilman liittymäkohtia ja eri jaksotusta koskevia tietoja.

112 Näillä väitteillä ei osoiteta, että komission arviointiin sisältyisi ilmeinen virhe.

113 Ensimmäiseksi on näet todettava väitteestä, jonka mukaan komissio on käyttänyt myös häiriöanalyysejä näyttönä markkinoita rajattaessa, että komissio ei ole kiistänyt tällaisen analyysin hyödyllisyyttä merkityksellisten markkinoiden määrittelemisessä. Komissio on todennut soveltaneensa markkinoiden rajaamista koskevaa menetelmää sellaisena kuin se on vahvistettu markkinoiden määritelmää koskevassa tiedonannossa (ks. edellä 33 kohta). Kyseisen tiedonannon 38 kohdan mukaan yhtenä niistä todisteista, joita komissio pitää olennaisina sen arvioimiseksi, ovatko kaksi tuotetta kysynnältään toisensa korvaavia, ovat todisteet korvattavuudesta lähimenneisyydessä. Kyseisen kohdan mukaan tietyissä tapauksissa voidaan analysoida markkinoilla lähimenneisyydessä tapahtuneita ilmiöitä tai häiriöitä, jotka tarjoavat todellisia esimerkkejä kahden tuotteen välisestä korvattavuudesta. Mainitussa kohdassa todetaan, että jos tällaisia tietoja on saatavilla, ne ovat tavallisesti olennaisia markkinoiden määrittelyn kannalta. Markkinoiden määritelmää koskevan tiedonannon 38 kohdan mukaan on edelleen niin, että jos suhteelliset hinnat ovat muuttuneet aiemmin (kaiken muun pysyessä ennallaan), kysyntämääriin vaikuttavat reaktiot ovat ratkaisevia korvattavuuden esiintymisen kannalta.

114 Toiseksi on todettava väitteestä, jonka mukaan komissio on virheellisesti todennut, että kantajan tekemän kyselyn tulosten ja kantajan suorittaman häiriöanalyysin tulosten välillä oli ilmeinen ristiriita siitä syystä, että häiriöanalyysissä käytetyt kaaviot määrien ja hintojen kehityksestä osoittivat määrien huomattavasti pienempää hintaherkkyyttä suhteessa kyseessä olevan tutkimuksen analyysissä todettuun hintaherkkyyteen, että myös kyseinen väite on hylättävä.

115 Kuten komissio huomauttaa, kantajan sille toimittamista kaavioista näet ilmenee, että kysyntä oli alkanut laskea vuoden 2011 huhtikuussa eli ennen kuin kantaja nosti hintoja vuoden 2011 toukokuussa. Vaikka kysyntä jatkoikin laskuaan vuoden 2011 toukokuussa, ei voida kuitenkaan sulkea pois, etteivätkö poikkeukselliset syyt, jotka olivat aiheuttaneet laskun huhtikuusta alkaen, eli kantajan mukaan eräiden sen suurasiakkaiden väliset erimielisyydet, ole myös vaikuttaneet omalta osaltaan tietyllä tavalla kysynnän laskuun vuoden 2011 toukokuussa, joten komissio on voinut perustellusti katsoa, että määrien hintaherkkyys oli huomattavasti pienempää suhteessa kyseessä olevan tutkimuksen analyysissä todettuun hintaherkkyyteen.

116 Siltä osin kuin komissio väittää, että kantajan olisi pitänyt ottaa huomioon pelkästään vuoden 2011 toukokuu eikä vuoden 2011 huhtikuusta kesäkuuhun ulottuvaa ajanjaksoa siitä syystä, että analysoitu hintojen korotus tuli voimaan 1.5.2011, on sitä vastoin todettava, ettei komission väitettä voida hyväksyä. Vaikka kantajan mainosaineistosta, joka on peräisin vuoden 2011 helmikuulta ja jonka komissio on toimittanut, näet ilmenee, että 1.5.2011 toteutettu hintojen korotus oli saatettu yleisön tietoon hyvissä ajoin etukäteen, on korostettava, ettei kyseisellä seikalla voida kyseenalaistaa kantajan väitettä, jonka mukaan sen asiakkaat reagoivat eri tavalla hinnankorotuksiin.

117 Kolmanneksi on todettava kantajan väittävän, että se on häiriöanalyysin tulosten tukemiseksi suorittanut kaksi uskottavuustarkastusta eli yksinkertaisen ekonometrisen analyysin ja täydentävän ekonometrisen analyysin. Sen mukaan tietojen yksinkertainen ekonometrinen analysointi regressioanalyysin muodossa tuki vakiokaavan mukaan laskettuja kysynnän joustoja. Kyseisessä analyysissä postipalvelujen alalla havaittavissa olevat kausittaiset vaikutukset on tarkastettu äänettömällä vaihtujalla. Kyseisestä analyysistä ilmenee [*luottamuksellinen tieto*] prosentin suuruinen joustavuus hinnankorotuksen ollessa 5 prosenttia. Täydentävän ekonometrisen analyysin tulos oli [*luottamuksellinen tieto*] prosentin suuruinen joustavuus hinnankorotuksen ollessa 5 prosenttia. Kantaja on täydennyksenä toimittanut komissiolle kysynnän joustoja postialalla koskevan vakio-opin mukaisen arvioinnin, jossa vahvistetaan myös kantajan mittaamat joustot hinnankorotuksen ollessa 1 prosenttia. Kantajan mukaan komissio on arvostellut täydentävää ekonometristä analyysiä pelkästään siitä syystä, ettei se ollut vakiomuotoinen ekonometrinen analyysi. Kantaja on suorittanut kyseisessä analyysissä regressioanalyysin käyttämällä kirjeiden määrää selitettynä riippuvana muuttujana ja kirjeiden hintaa selittävänä riippumattomana muuttujana. Tällaisessa tapauksessa on ollut havaittavissa endogeenisyyttä, sillä selittävällä muuttujalla on ollut vaikutusta selitettyyn muuttujaan. Toisin kuin komissio olettaa, postialan tieteellisissä tutkimuksissa endogeenisyyden osalta tiedossa oleva ongelma on kuitenkin hyväksytty. Oletuksena on, että kirjeiden hinnat ovat eksogeenisiä, mikä on vahvistettu kantajan toimittamissa analyyseissä. Täydentävä ekonometrinen analyysi on vahvistettu sillä, että se johtaa samoihin tuloksiin kuin kantajan muut analyysit, joihin kuuluu yksinkertainen ekonometrinen analyysi, johon ei kantajan mukaan liittynyt endogeenisyysongelmaa, koska siihen ei ollut sisällytetty hintaa selittävänä muuttujana. Toisin kuin komissio väittää, vakiomallisen ekonometrisen analyysin käyttöä ei siis vaadita.

118 Ensimmäiseksi on todettava väitteestä, jonka mukaan komissio ei ole arvostellut yksinkertaista ekonometristä analyysiä vaan pelkästään täydentävää ekonometristä analyysiä siitä syystä, ettei se ole vakiomuotoinen ekonometrinen analyysi, että riidanalaisen päätöksen 21 perustelukappaleesta ei ilmene, että komission vakiomuotoisen ekonometrisen analyysiin puuttumiseen kohdistama arvostelu koskee vain kantajan tekemää täydentävää ekonometristä analyysiä. Kun komissio toteaa mainitussa perustelukappaleessa, että siitä huolimatta, että kantajan todellisten tietojen perusteella laskema kysynnän herkkyys vaihteli [*luottamuksellinen tieto*] prosentista [*luottamuksellinen tieto*] prosenttiin käytetystä tekniikasta riippuen, kantaja ei ollut kuitenkaan käyttänyt vakiomuotoista ekonometristä

analyysiä näiden tulosten esittämiseksi, komissio ei näet ole millään tavalla tehnyt eroa kantajan suorittamien yksinkertaisen ekonometrisen analyysin ja täydentävän ekonometrisen analyysin välillä. Riidanalaisen päätöksen 21 perustelukappaleen neljänteen virkkeeseen lisätystä alaviitteestä (ks. edellä 110 kohta) ilmenee pikemminkin, että komissio hylkäsi kantajan kummankin ekonometrisen analyysin siitä syystä, että kantaja ei ollut ottanut huomioon kysymystä hintojen endogeenisyydestä eikä se ollut näyttänyt riittävällä tavalla toteen sitä, että hinnat olivat eksogeenisiä.

119 Toiseksi on todettava kantajan väitteestä, jonka mukaan yksinkertaiseen ekonometriseen analyysiin ei liittynyt hintojen endogeenisuutta koskevaa ongelmaa, koska siihen ei ollut sisällytetty hintaa selittävänä muuttujana, ja se on siis kaiken kaikkiaan pätevä analyysi, että – kuten komissio väittää – kantaja pyrki kyseisellä analyysillä osoittamaan kysynnän hintaherkkyyden tai määränä ilmaistun reaktion häiriölle, joka johtui 1.5.2011 toteutetusta hintojen korotuksesta. Kyseisestä analyysistä näet ilmenee, että analyysin mukaan kirjepostin kysynnän muokkaamisella ekonometrian avulla voitiin ilmaista määrällisesti hinnan korotuksesta johtuva kysynnän lasku eristämällä tässä tarkoituksessa muut tekijät. Kyseisessä analyysissä oli myös tulos, joka koskee hinnan korotuksesta johtuvaa määrän voimakasta laskua. Kuten kantaja on todennut suullisessa käsittelyssä, yksinkertaisen ekonometrisen analyysin yhteydessä huomioon otetut tiedot viittaavat juuri ajanjaksoon, jota 1.5.2011 toteutettu hintojen korotus koskee. Kantajan yksinkertaiseen ekonometriseen analyysiin oli näin ollen sisällyttävä ”hintaa” koskeva tekijä.

120 Kolmanneksi on todettava siltä osin kuin kantaja väittää, että postialan tieteellisissä tutkimuksissa endogeenisuuden osalta tiedossa oleva ongelma on hyväksytty ja että oletuksena on, että kirjeiden hinnat ovat eksogeenisiä, että kantaja tyytyy viittaamaan tutkimukseen, jolla on tarkoitus tukea sen näkemystä, toimittamatta kuitenkaan kyseistä tutkimusta. Tältä osin on huomautettava, että komissio on toimittanut kyseessä olevan tutkimuksen, jossa on kyse hintojen joustosta postimarkkinoilla Yhdysvalloissa. Kuten komissio väittää, kun otetaan huomioon täysin erilainen säännöstö, kyseisen tutkimuksen tuloksia ei voida käyttää Itävallan markkinoiden osalta. Kyseisestä tutkimuksesta ilmenee lisäksi, että jopa Yhdysvaltojen postimarkkinoiden osalta on katsottu, että hintojen eksogeenisyyttä koskeva olettama ei pidä paikkaansa.

121 Samoin on todettava siltä osin kuin kantaja väittää, että se on toimittanut komissiolle kysynnän joustoja postialalla koskevan vakio-opin mukaisen arvioinnin, jossa myös vahvistetaan kantajan mittaamat joustot hinnankorotuksen ollessa 1 prosenttia, että koska kantaja on vain viitannut tieteellisten tutkimusten luetteloon kyseisiä tutkimuksia kuitenkaan toimittamatta, se ei ole millään tavalla osoittanut, että komissio olisi hylännyt virheellisesti sen ekonometriset analyysit. Lisäksi on huomautettava, ettei yksikään näistä tieteellisistä tutkimuksista koske Itävallan markkinoita.

122 Kantaja väittää myös, että sen regressioanalyysien tuloksia voidaan arvioida kahdella laatukriteerillä. Ensimmäinen on t-testi. Kantajan mukaan on niin, että jos t-testin tulos eli kynnysarvo p (todennäköisyys) on alle 0,05 tai 5 prosenttia, muuttujan katsotaan olevan tilastollisesti merkittävä. Käsiteltävässä tapauksessa kantajan kummankin analyysin kaikki p-arvot ovat olleet alle 0,05. Toinen laatukriteeri on kantajan mukaan determinaatiokerroin R^2. Viimeksi mainittu kerroin osoittaa selitetyssä muuttujassa tapahtuvaa prosentuaalista muutosta, joka voisi selittyä regressioyhtälöllä ja siis selittävillä muuttujilla. Mitä lähempänä R^2 on arvoa 1, sitä merkittävämpi on tutkitun vaikuttavan tekijän selityskyky. Mitä suurempi on vaikuttavan tekijän selityskyky, sitä parempi on regressio. Kantajan mukaan yli 0,2 suuruiset kynnysarvot ovat hyväksyttävissä, yli 0,4 suuruiset kynnysarvot ovat hyviä arvioita ja yli 0,5 suuruiset kynnysarvot osoittavat erittäin hyvää regression kehittymistä. Kantaja toteaa, että tässä tapauksessa sen kummassakin analyysissa päästään erinomaisiin kynnysarvoihin eli yksinkertaisessa ekonometrisessä analyysissä 0,92 suuruiseen kynnysarvoon ja täydentävässä ekonometrisessä analyysissä 0,88 suuruiseen kynnysarvoon.

123 Tässä yhteydessä on todettava, että kantaja on vastauksena unionin yleisen tuomioistuimen suullisessa käsittelyssä esittämään kysymykseen huomauttanut, että arvot p ja kynnysarvot R^2 eivät voineet ratkaista endogeenisyysongelmaa. T-testi ja R^2-kerroin eivät anna viitteitä syy-yhteydestä regressioanalyyseissä käytettyjen eri tekijöiden ja kysynnän joustoa analysoitaessa nimenomaan keskeisenä kysymyksenä olevan määrällisen laskun välillä.

124 Neljänneksi on todettava kantajan väittävän, että kummankin komission kantajan toimittamien tietojen avulla suorittaman ekonometrisen analyysin tulokset ovat virheellisiä. Komissio ei ole kantajan mukaan todennut syitä, joiden vuoksi se on käyttänyt valittuja muuttujia. Kyseiset regressioanalyysit koskevat lisäksi vain vuoteen 2012 ulottuvaa ajanjaksoa, ja komissio on käyttänyt poikkeavia viiteajanjaksoja ja jaksotuksia, jotka eivät vastaa mitään vakiomuotoista ekonometristä analyysiä. Kantaja väittää komission ensimmäisen regressioanalyysin osalta, että kirjeiden hinta selittää kirjeiden määrän, kuten sen täydentävässä ekonometrisessä analyysissä. Ensimmäinen regressioanalyysi osoittaa myös, että kirjeiden määrä pieneni 10,15 prosentilla, ja tätä tulosta voidaan verrata kantajan esittämiin tuloksiin. Kantaja huomauttaa komission toisesta regressioanalyysistä, että komissio on esittänyt arvion välineellisinä muuttujina. Se on korvannut sekä muuttujan ”postimaksu” että muuttujan ”kiinteän verkon laajakaistayhteydet/tilaajaliittymät ja levinneisyys” kahdella muuttujalla ”bruttokansantuotteen (BKT) muutos” ja ”sähkön hinta teollisuusasiakkaille”. Kantajan mukaan on niin, että jotta muuttuja ”postimaksu” voi olla väline, sen on liityttävä tilastollisesti muuttujaan ”sähkön hinta teollisuusasiakkaille”, mikä ei ole kuitenkaan tilanne. Tämä pitkän aikavälin yhteyden puuttuminen on vahvistettu vakiomuotoisilla yhteisintegraatiotesteillä.

125 Näillä väitteillä ei osoiteta, että riidanalaisen päätöksen 22 perustelukappaleessa oleva komission toteamus, jonka mukaan minkään varman ja ratkaisevan tiedon perusteella ei voitu vahvistaa, että sähköinen jakelu ja postitse tapahtuva jakelu ovat tosiasiallisesti korvaavia tuotteita, on virheellinen. On näet huomautettava, että todistustaakka siitä, että direktiivin 2004/17 30 artiklan 1 kohdassa säädetyt edellytykset ovat täyttyneet, kuuluu hakijalle ja asianomaiselle jäsenvaltiolle, ja komissiolla on vain rajoitettu toimivalta (ks. edellä 41 kohta). Tästä seuraa, että komissio ei ollut velvollinen suorittamaan omia analyysejään.

126 On joka tapauksessa korostettava, että riidanalaisen päätöksen 21 perustelukappaleen viimeisestä virkkeestä (ks. edellä 109 kohta) ilmenee nimenomaisesti, että komission yksikköjen suorittamasta analyysista saatiin vain alustavia tuloksia. Komissio on kantajalle lähettämässään 4.4.2014 päivätyssä kirjeessä todennut tältä osin, ettei sen analyysiä ollut pidettävä postimarkkinoiden lopullisena analyysinä Itävallassa ja että tarkemmat menetelmät tai paremmat tiedot voisivat johtaa erilaisiin tuloksiin. Tästä seuraa, että komission yksiköiden suorittamaa analyysiä koskevat toteamukset, jotka on esitetty riidanalaisen päätöksen 21 perustelukappaleen viimeisessä virkkeessä, täydentävät kyseisen perustelukappaleen muissa osissa esitettyjä perusteluja. Vaikka kyseinen analyysi olisi virheellinen, tämä seikka ei siis voi merkitä sitä, että riidanalaisessa päätöksessä on tehty ilmeinen arviointivirhe.

127 Siltä osin kuin kantaja on suullisessa käsittelyssä väittänyt, että komissio on loukannut sen oikeutta tulla kuulluksi siltä osin kuin komissio ei ole antanut sille mahdollisuutta tutustua komission tietoihin ja ekonometrisiin laskelmiin ennen riidanalaisen päätöksen antamista, on huomautettava, ettei kyseistä väitettä voida ottaa tutkittavaksi, koska 2.5.1991 tehdyn työjärjestyksen 48 artiklan 2 kohdan, joka vastaa työjärjestyksen 84 artiklan 1 kohtaa, nojalla asian käsittelyn kuluessa ei saa vedota uuteen perusteeseen, ellei se perustu asian käsittelyn aikana ilmenneisiin oikeudellisiin seikkoihin ja tosiseikkoihin, mistä ei ole kyse käsiteltävässä tapauksessa. Tällainen väite on joka tapauksessa myös perusteeton, sillä kantajan nimeämän asiantuntijan komissiolle lähettämästä kirjeestä, joka on päivätty 1.4.2014, ilmenee, että vaikka komissio ei ollut antanut oikeutta tutustua kaikkiin tietoihinsa, se oli kuitenkin antanut kyseiselle asiantuntijalle mahdollisuuden keskustella sen ekonometrisestä analyysistä.

128 Toinen väite ja tämän johdosta kolmas osa on siis hylättävä.

Neljäs osa, joka perustuu puutteellisiin perusteluihin mahdollisuudesta siirtää lisääntyneet kustannukset edelleen asiakkaille

129 Kantaja väittää, että riidanalaisessa päätöksessä on perusteltu puutteellisesti kyseisen päätöksen 24 perustelukappaleessa oleva toteamus, jonka mukaan kantaja kykenisi siirtämään lisääntyneet kustannukset edelleen asiakkailleen. Sen mukaan sen hinnat ovat tiukasti säänneltyjä, ja se on esittänyt kattavia asiakirjoja, jotka osoittavat, että hintojen noustessa sen asiakkaat siirtyvät vaihtoehtoiseen jakeluun. Kun otetaan huomioon markkinoiden dynamiikka, komission päätelmä, jonka mukaan kantaja on hallitsevassa asemassa, on perusteeton, eikä sitä ole perusteltu riittävästi. Vuoden 2013 tyytyväisyystutkimuksen mukaan [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia kyselyn kohteena olleista kantajan suurista asiakkaista on lisäksi maininnut korvaamisen sähköisin keinoin syyksi sille, että niiden kantajan jakeleman postin määrä on pienentynyt. Komissio ei ole kantajan mukaan esittänyt mitään näyttöä, joka osoittaa, että sen esittämistä tuloksista poiketen postimarkkinoiden koon kokonaisvaltainen pieneneminen ei ole missään yhteydessä sähköisillä keinoilla korvaamisen kasvuun. Kantajan mukaan on niin, että vaikka komissio ottaa huomioon sen, että paperittomat viestintävälineet ja lähetykset ovat vahvistaneet asemaansa postilähetysten sijaan, se kieltää kuitenkin sen, että postitse lähetettävien kirjeiden määrän raju lasku ja sähköisten lähetysten määrän kasvu olisivat yhteydessä toisiinsa.

130 On huomautettava, että komissio on todennut riidanalaisen päätöksen 24 perustelukappaleessa seuraavaa:

”Itävallan posti kykenisi siirtämään lisääntyneet kustannukset edelleen asiakkailleen, joilla ei olisi muuta mahdollisuutta kuin hyväksyä hintojen nousu, koska ne lähtökohtaisesti pitävät postitse tapahtuvaa jakelua parempana vaihtoehtona. Samasta syystä Itävallan postin selkeästi hallitseva asema ei takaa sitä, että mahdolliset kustannusten vähennykset siirrettäisiin edelleen asiakkaille.”

131 Komissio on huomauttanut riidanalaisen päätöksen 24 perustelukappaleen ensimmäiseen virkkeeseen liitetyssä alaviitteessä 21, että kantajan vaatimat hinnankorotukset on otettu käyttöön toukokuussa 2011 sen jälkeen, kun asianomaiset kansalliset viranomaiset olivat hyväksyneet ne.

132 Tässä yhteydessä on huomautettava, että perusteluvelvollisuus on olennainen muotomääräys, joka on erotettava perustelujen aineellisesta paikkansapitävyydestä, koska viimeksi mainittu koskee riidanalaisen toimen aineellista lainmukaisuutta (ks. tuomio 22.3.2001, Ranska v. komissio, C-17/99, Kok., EU:C:2001:178, 35 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Kantajan väitteistä ilmenee, että kantaja vetoaa nyt käsiteltävän osan yhteydessä yhtäältä siihen, että olennaista muotomääräystä on rikottu, ja toisaalta siihen, etteivät perustelut pidä aineellisesti paikkaansa.

133 Ensimmäiseksi on korostettava väitetystä perusteluvelvollisuuden noudattamatta jättämisestä, että riidanalaisen päätöksen 24 perustelukappaleeseen sisältyvät komission toteamukset täyttävät perusteluvelvollisuuden vaatimukset, sellaisina kuin ne on esitetty edellä 20 ja 46 kohdassa. Yhtäältä näet toteamuksesta, jonka mukaan kantaja kykenisi siirtämään lisääntyneet kustannukset edelleen asiakkailleen, joilla ei olisi muuta mahdollisuutta kuin hyväksyä hintojen nousu, koska ne lähtökohtaisesti pitävät postitse tapahtuvaa jakelua parempana vaihtoehtona, on huomautettava, että riidanalaisen päätöksen 24 perustelukappaleen ensimmäiseen virkkeeseen liitetystä alaviitteestä, jossa viitataan kantajan vaatimuksesta vuoden 2011 toukokuussa tehtyihin hinnankorotuksiin, ilmenee, että komission mielestä tällainen kustannusten siirtäminen olisi mahdollista myös, kun otetaan huomioon se, että toimivaltaisten kansallisten viranomaisten on hyväksyttävä hintojen nousu. Toisaalta sitä toteamusta koskevista perusteluista, jonka mukaan kantajalla on hallitseva asema Itävallan markkinoilla, on huomautettava, että komissio on riidanalaisen päätöksen 23 perustelukappaleessa todennut siihen 2.12.2013 päivättyyn kantajan kirjeeseen viitaten, jonka mukaan kantaja oli arvioinut, että sen osuus kansallisista yrityspostin markkinoista oli [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia, että kantajalla oli suurin osa paperitse lähetettävän postin markkinoista.

134 Toiseksi on todettava kantajan väitteistä, joilla kyseenalaistetaan riidanalaisen päätöksen 24 perustelukappaleeseen sisältyvien toteamusten oikeellisuus, ettei myöskään niitä voida hyväksyä. Ensinnäkin on näet todettava väitteestä, jonka mukaan kantaja on esittänyt kattavia asiakirjoja, jotka osoittavat, että hintojen noustessa sen asiakkaat siirtyvät vaihtoehtoiseen jakeluun, yhtäältä, että kantaja ei viittaa väitteensä tueksi mihinkään täsmälliseen näyttöön, ja toisaalta, että kantajan HP-testiä sekä määrien ja hintojen kehityksen graafista esittämistä koskeva väite on jo hylätty nyt käsiteltävän kanneperusteen kolmannen osan tutkinnan yhteydessä. Väitteestä, jonka mukaan on niin, että kun otetaan huomioon markkinoiden dynamiikka, komission päätelmä, jonka mukaan kantajalla oli hallitseva asema, on virheellinen, on toiseksi todettava, että nyt käsiteltävän kanneperusteen toisen osan tutkinnasta ilmenee, että komissio ei ole tehnyt virhettä todetessaan riidanalaisen päätöksen 18 ja 19 perustelukappaleessa sähköisen ja postitse tapahtuvan laskutuksen korvattavuuden esteet ja markkinatilanteen. Kolmanneksi on huomautettava väitteestä, jonka mukaan vuoden 2013 tyytyväisyystutkimuksen mukaan [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia kyselyn kohteena olleista kantajan suurista asiakkaista on maininnut korvaamisen sähköisin keinoin syyksi sille, että niiden kantajan jakeleman postin määrä on pienentynyt, että koska kantaja vain toteaa kyseisen tyytyväisyystutkimuksen tulokset, se ei onnistu mitenkään osoittamaan, että komissio on tehnyt ilmeisen arviointivirheen päätellessään, että sähköinen jakelu ja postitse tapahtuva jakelu eivät olleet tosiasiallisesti korvaavia tuotteita. Neljänneksi on todettava siltä osin kuin kantaja väittää, ettei komissio ole esittänyt mitään näyttöä, että on jo huomautettu, että todistustaakka siitä, että direktiivin 2004/17 30 artiklan 1 kohdassa säädetyt edellytykset ovat täyttyneet, kuuluu hakijalle ja asianomaiselle jäsenvaltiolle, ja komissiolla on vain rajoitettu toimivalta (ks. edellä 41 kohta). Viidenneksi on todettava, että – toisin kuin kantaja väittää – komissio ei ole millään tavalla kieltänyt sitä, etteivätkö postitse lähetettävien kirjeiden määrän lasku ja sähköisten lähetysten määrän kasvu olisi yhteydessä toisiinsa. Komissio on näet todennut riidanalaisen päätöksen 26 perustelukappaleessa, että vaikka sähköisten viestintävälineiden käytön lisääntyminen vaikuttaa eniten kirjepostimarkkinoiden koon pienenemiseen, se ei voinut päätellä, että sähköinen viestintä olisi tuonut mukanaan suoraa kilpailua postitse tapahtuvan jakelun markkinoilla.

135 Tästä seuraa, että nyt käsiteltävän kanneperusteen neljäs osa samoin kuin nyt käsiteltävä kanneperuste kokonaisuudessaan on hylättävä.

136 Kun otetaan huomioon edellä esitetty, unionin yleinen tuomioistuin katsoo sen pyynnön osalta, joka koskee ACM-tutkimuksen laatijan ja häiriöanalyysin suorittajan kuulemista todistajana (ks. edellä 43 kohta), saaneensa asiakirja-aineistoon sisältyvien asiakirjojen ja unionin yleisen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin suullisessa käsittelyssä annettujen vastausten johdosta riittävän selvityksen ja voivansa siis ymmärtää kaikki asianomaiset taloudelliset kysymykset ratkaistakseen, sisältyikö komission arviointiin ilmeinen virhe. Kyseisen pyynnön johdosta ei siis tarvitse ryhtyä toimenpiteisiin siltä osin kuin se koskee nyt käsiteltävää kanneperustetta.

Kolmas kanneperuste, joka koskee direktiivin 2004/17 virheellistä soveltamista ja puutteellisia perusteluja siltä osin, ovatko osoitteellisiin C2X-kirjeisiin liittyvien postipalvelujen markkinat kansallisella tasolla suoraan avoimet kilpailulle

137 Kantaja väittää, että komissio on rikkonut direktiivin 2004/17 30 artiklaa ja laiminlyönyt perusteluvelvollisuutensa siltä osin kuin se on todennut riidanalaisen päätöksen 34–42 perustelukappaleessa, että osoitteellisiin C2X-kirjeisiin liittyvät postipalvelut kansallisella tasolla eivät olleet suoraan avoimet kilpailulle Itävallassa. Komissio on tehnyt kantajan mukaan virheen rajatessaan merkitykselliset markkinat. Komissio on tarkemmin sanottuna katsonut virheellisesti, että sähköinen jakelu ja postitse tapahtuva jakelu eivät kuuluneet samoille kansallisille C2X-markkinoille. Kantaja väittää tässä yhteydessä, että komissio on yhtäältä ottanut huomioon paikkansapitämättömät luvut, jotka koskevat internetin käyttöä Itävallassa, ja toisaalta jättänyt ottamatta huomioon kantajan toimittamat tutkimukset, jatkuvan kehityksen ja kaikkialla läsnä olevan sähköisillä palveluilla

korvaamisen. Kantaja vaatii väitteidensä tukemiseksi ja ACM-tutkimuksen ja komissiolle lähettämiensä 8.11 ja 2.12.2013 päivättyjen kirjeiden selittämiseksi, että sen asiantuntijaa, joka on muun muassa ACM-tutkimuksen laatija, kuullaan todistajana.

138 Alustavasti on huomautettava, että perusteluvelvollisuus on olennainen menettelymääräys, joka on erotettava perustelujen aineellisesta paikkansapitävyydestä, koska viimeksi mainittu koskee riidanalaisen toimen aineellista lainmukaisuutta (ks. edellä 132 kohta). Kantajan väitteistä ilmenee lähinnä, että kantaja ei vetoa perusteluvelvollisuuden noudattamatta jättämiseen olennaisen menettelymääräyksen rikkomisena. Kantaja haluaa pikemminkin kyseenalaistaa riidanalaisen päätöksen perustelujen aineellisen paikkansapitävyyden siltä osin kuin komissio on ottanut huomioon paikkansapitämättömiä lukuja eikä se ole ottanut huomioon kaikkia merkityksellisiä tietoja, jotka on otettava huomioon Itävallassa vallitsevan tilanteen arvioimiseksi (ks. myös edellä 39 kohta).

139 Riidanalaisen päätöksen 34–42 perustelukappaleesta ilmenee, että komissio on päätellyt, että osoitteellisiin C2X-kirjeisiin liittyviin postipalveluihin kansallisella tasolla ei kohdistu Itävallassa suoraa kilpailua ja että direktiivin 2004/17 30 artiklan 1 kohtaa ei siis sovelleta sopimuksiin, jotka tehdään kyseisten toimintojen harjoittamiseksi Itävallassa. Komissio totesi tämän päätelmän tehdäkseen riidanalaisen päätöksen 39 ja 40 perustelukappaleessa, että merkitykselliset tuotemarkkinat olivat osoitteellisiin C2X-kirjeisiin liittyvien postipalvelujen markkinat, joista kantajan markkinaosuus oli noin [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia. Riidanalaisen päätöksen 38 perustelukappaleen mukaan osoitteellisten C2X-kirjeiden sähköinen ja postitse tapahtuva jakelu ei kuulunut samoille markkinoille. Komissio totesi tältä osin kyseisen päätöksen 36 perustelukappaleessa, että vuoden 2013 WIK-tutkimuksen mukaan lähes 30 prosenttia Itävallan väestöstä ei ole koskaan käyttänyt internetiä, noin 55 prosenttia väestöstä ei käytä verkkopankkipalveluja ja 75 prosenttia ei täytä hallinnollisia lomakkeita verkossa. Riidanalaisen päätöksen 37 perustelukappaleen mukaan kantaja ei ole toimittanut mitään muuta empiiristä näyttöä väitteidensä tueksi ja korvattavuuden osoittamiseksi.

140 Ensimmäiseksi on todettava, että kantaja väittää, että riidanalaisen päätöksen 36 perustelukappaleessa mainitut internetin käyttöä Itävallassa koskevat luvut, jotka perustuvat vuoden 2013 WIK-tutkimukseen, eivät pidä paikkaansa eikä niillä ole merkitystä siltä osin kuin on kyse merkityksellisten markkinoiden rajaamisesta. Kantajan mukaan Euroopan unionin tilastotoimiston (Eurostat) pistokoe vahvistaa, että vuonna 2012 pelkästään 17 prosenttia Itävallan väestöstä ilmoitti, ettei se ole vielä käyttänyt internetiä. Lisäksi on tarkoituksenmukaista ottaa lähtökohdaksi kotitaloudet, joista yli 80 prosentilla on Eurostatin tietojen mukaan ollut internetyhteys vuonna 2013. Niiden kotitalousten prosenttiosuus, joilla on internetyhteys Itävallassa, kasvoi vuosina 2002–2012 34 prosentista 79 prosenttiin ja niiden kotitalousten prosenttiosuus, joilla on laajakaistainen internetyhteys, kasvoi vuosina 2003–2012 10 prosentista 77 prosenttiin. Vuonna 2013 lisäksi 75 prosenttia itävaltalaisista on käyttänyt internetiä sähköpostien lähettämiseen, ja näistä itävaltalaisista suurimman osan ovat muodostaneet 25–64-vuotiaat käyttäjät. Kantajan mukaan merkityksellisten markkinoiden rajaamisen osalta merkitystä on pelkästään sähköpostitoiminnon käytöllä, koska myös esimerkiksi laskuja on mahdollista lähettää pdf-muodossa olevina liiteasiakirjoina. Kantaja toteaa vielä, että myös elämänkokemus osoittaa kyseisten kehityssuuntien pitävän paikkansa, sillä yhtäältä kuluttajat pitävät yhteyttä toisiinsa sähköposteilla, tekstiviesteillä (sms) ja muilla samankaltaisilla palveluilla ja toisaalta postitse lähetettäviä kirjeitä kirjoitetaan enää vain poikkeustapauksissa. Kantajan mukaan markkinoiden rajaamisen kannalta on lopuksi merkityksellistä, että Itävallassa lähes 100 prosentilla yrityksistä olisi internet käytössään vuonna 2012.

141 Kyseiset väitteet eivät osoita, että komission arviointiin liittyisi ilmeinen virhe siltä osin kuin komission väitetään nojautuneen arvioinnissaan paikkansapitämättömiin todisteisiin.

142 Ensinnäkin on näet huomautettava, että todistustaakka siitä, että direktiivin 2004/17 30 artiklan 1 kohdassa säädetyt edellytykset ovat täyttyneet, kuuluu hakijalle ja asianomaiselle jäsenvaltiolle, ja komissiolla on käsiteltävässä tapauksessa vain rajoitettu toimivalta siihen laajaan tutkintavaltaan nähden, joka sille on myönnetty unionin kilpailuoikeutta sovellettaessa asetuksessa

N:o 1/2003 ja asetuksessa N:o 139/2004 (ks. edellä 41 kohta). Komission direktiivin 2004/17 30 artiklan nojalla tekemän päätöksen lainmukaisuutta on lisäksi arvioitava niiden tietojen perusteella, joita komissiolla oli käytettävissään päätöstä tehdessään (ks. analogisesti tuomio 15.4.2008, Nuova Agricast, C-390/06, Kok., EU:C:2008:224, 54 kohta; tuomio 12.10.2011, Dimos Peramatos v. komissio, T-312/07, EU:T:2011:587, 95 kohta ja tuomio 15.7.2014, Italia v. komissio, T-463/07, EU:T:2014:665, 108 kohta).

143 Käsiteltävässä tapauksessa on todettava, että – kuten riidanalaisen päätöksen 35 perusteluk appaleesta ilmenee – Itävallan viranomaiset eivät ole sen jälkeen, kun komissio oli kehottanut niitä esittämään näkemyksensä merkityksellisten tuotemarkkinoiden määritelmästä direktiivin 2004/17 30 artiklan 5 kohdan toisen alakohdan perusteella, kyenneet toimittamaan lisätietoja kantajan väitteiden tueksi.

144 Toiseksi on todettava väitteestä, jonka mukaan internetin käyttöä Itävallassa koskevat vuoden 2013 WIK-tutkimukseen perustuvat luvut eivät pidä paikkaansa eikä niillä ole merkitystä, että kantaja ei kyseenalaista vuoden 2013 WIK-tutkimukseen perustuvia tietoja yleisesti. Se ei varsinkaan väitä, että kyseinen tutkimus perustuu virheellisiin tietoihin. Hallinnollisen menettelyn aikana sitä vastoin juuri kantaja on esittänyt kyseisen tutkimuksen. Kantaja viittaa kyseiseen tutkimukseen lisäksi sen väitteensä tueksi, jonka mukaan B2X- ja C2X-markkinoihin kohdistuu suoraa kilpailua, osoittaakseen, että sen mukaan postilähetysten vähenemisen on katsottava johtuvan erityisesti sähköisillä palveluilla korvaamisesta. Lisäksi on huomautettava, että vuoden 2009 WIK-tutkimukseen eli saman konsulttiyhtiön laatimaa vuoden 2013 WIK-tutkimusta edeltäneeseen tutkimukseen on viitattu useaan otteeseen kantajan ACM-tutkimuksessa.

145 Kolmanneksi on huomautettava, että – toisin kuin kantaja väittää – merkityksellisiä markkinoita tässä yhteydessä rajattaessa ei ole virheellistä viitata siihen, että noin 55 prosenttia väestöstä ei käytä verkkopankkipalveluja ja 75 prosenttia ei täytä hallinnollisia lomakkeita verkossa. Kuten komissio huomauttaa, kyseisillä luvuilla on merkitystä merkityksellisiä markkinoita määriteltäessä, sillä ne koskevat C2X-markkinoiden, jotka kattavat yksityishenkilöiden väliset lähetykset ja yksityishenkilöiden lähetykset yrityksille, olennaisia segmenttejä. Tässä yhteydessä on myös korostettava, ettei kantajan väitettä, jonka mukaan pelkästään sähköpostitoiminnon käyttö on huomionarvoista, sillä myös esimerkiksi laskuja on mahdollista lähettää pdf-muodossa olevina liiteasiakirjoina, voida hyväksyä siltä osin kuin on kyse C2X-markkinoista. Kantaja ei näet ole millään tavalla osoittanut, että yksityishenkilöiden lähettämien laskujen määrä ei ollut kyseisillä markkinoilla vähäinen.

146 Neljänneksi on todettava kantajan väitteestä, jonka mukaan kuluttajat pitävät yhteyttä toisiinsa sähköposteilla, tekstiviestillä ja muilla samankaltaisilla palveluilla ja jonka mukaan postitse lähetettäviä kirjeitä kirjoitetaan enää vain poikkeustapauksissa, ettei sitä ole tuettu näytöllä. Siltä osin kuin tässä yhteydessä on kyse Saksan sääntelyviranomaisen asiakirjasta, joka on peräisin vuoden 2014 marraskuulta, on todettava, että koska kyseinen asiakirja on esitetty vastausvaiheessa viivästystä millään tavalla perustelematta, se on jätettävä 2.5.1991 tehdyn työjärjestyksen 48 artiklan 1 kohdan nojalla tutkimatta. Lisäksi on jo huomautettu, että riidanalaisen toimen lainmukaisuutta on arvioitava niiden tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen mukaan, jotka olivat olemassa toimen toteuttamisen ajankohtana (ks. edellä 64 kohta). Kantaja ei myöskään edes väitä, että Saksan sääntelyviranomaisen asiakirjassa viitataan Itävallan tilanteeseen. Kuten komissio huomauttaa, kantajan hakemuksen 5.2.2.2 kohdasta ilmenee lopuksi, että kantaja on lähettänyt vuonna 2012 noin [*luottamuksellinen tieto*] yksityishenkilöiden kirjettä.

147 Viidenneksi on todettava kantajan väitteestä, jonka mukaan markkinoiden rajaamisen kannalta on merkityksellistä, että lähes 100 prosentilla yrityksistä oli internet käytössään Itävallassa vuonna 2012, että siinäkin tapauksessa, että kyseinen väite on näytetty toteen, on huomautettava, että C2X-markkinoilla on erityisen tärkeätä, että yksityishenkilöillä on käytössään internet voidakseen lähettää sähköisiä viestejään.

148 Toiseksi on huomautettava, että kantaja väittää, että komissio ei ole ottanut huomioon sen toimittamia tutkimuksia, jatkuvaa kehitystä eikä kaikkialla läsnä olevaa sähköisillä palveluilla korvaamista. Kantaja viittaa tässä yhteydessä B2X-markkinoiden kehittymisestä kanteessa tekemäänsä yleiskatsaukseen, vuoden 2013 WIK-tutkimukseen, ACM-tutkimukseen, komissiolle lähettämänsä 8.11.2013 päivätyn kirjeen 5 kohtaan ja komissiolle lähettämänsä 2.12.2013 päivätyn kirjeen 3 ja 4 kohtaan. Komissio on sen mukaan arvioinut virheellisesti yksinomaan sen toimittamaa vuoden 2013 WIK-tutkimusta.

149 Myöskään kyseiset väitteet eivät osoita, että komission arviointiin liittyisi ilmeinen virhe siltä osin kuin komissio ei ole väitetysti nojautunut arvioinnissaan kaikkiin merkityksellisiin tietoihin, jotka on otettava huomioon.

150 Ensinnäkin on näet huomautettava siltä osin kuin kantaja viittaa B2X-markkinoiden rajaamista koskeviin väitteisiinsä yhtäältä, että komissio on ottanut ne huomioon B2X-markkinoita tutkiessaan, kuten riidanalaisen päätöksen 14–33 perustelukappaleesta ilmenee, ja että toista kanneperustetta tutkittaessa on todettu, että komissio ei ole tehnyt tältä osin ilmeistä arviointivirhettä. Kantaja ei ole esittänyt mitään lisäseikkaa nyt käsiteltävän kanneperusteen yhteydessä. On korostettava yhtäältä, että – kuten komissio väittää – kantaja ei ole mitenkään osoittanut, että yrityksissä teetetyt kyselyt ja yritysten kysynnän rakennetta koskevat tutkimukset soveltuivat myös yksityishenkilöiden kysynnän rakenteeseen ja että ne olivat siis merkityksellisiä tietoja, jotka komission on otettava huomioon C2X-markkinoiden määritelmää tutkittaessa.

151 Toiseksi on huomautettava yleisluontoisesta viittauksesta vuoden 2013 WIK-tutkimukseen, ACM-tutkimukseen, kantajan komissiolle lähettämän 8.11.2013 päivätyn kirjeen 5 kohtaan ja kantajan komissiolle lähettämän 2.12.2013 päivätyn kirjeen 3 ja 4 kohtaan, että Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 21 artiklan ja 2.5.1991 tehdyn työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan kanteessa on mainittava oikeudenkäynnin kohde ja yhteenveto kanteen oikeudellisista perusteista. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kannekirjelmää voidaan tukea ja täydentää tietyiltä osin viittaamalla sen liitteenä olevien asiakirjojen kohtiin, mutta viittaamalla yleisluontoisesti joihinkin asiakirjoihin, vaikka ne olisivatkin kannekirjelmän liitteinä, ei voida korjata sitä, että kanteessa ei ole mainittu olennaisia oikeudellisia perusteluja, jotka siinä on esitettävä, sillä unionin yleisen tuomioistuimen tehtävänä ei ole etsiä ja tunnistaa liitteistä niitä perusteita ja väitteitä, joihin kanteen voitaisiin katsoa perustuvan, koska liitteillä on puhtaasti todistuksellinen ja täydentävä tehtävä (ks. tuomio 9.3.2015, Deutsche Börse v. komissio, T-175/12, EU:T:2015:148, 354 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 25.3.2015, Slovenská pošta v. komissio, T-556/08, EU:T:2015:189, 434 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Kyseinen viittaus on siis jätettävä tutkimatta.

152 Kolmas kanneperuste on näin ollen hylättävä.

153 Kun otetaan huomioon edellä esitetty, unionin yleinen tuomioistuin katsoo sen pyynnön osalta, joka koskee kantajan asiantuntijan kuulemista todistajana (ks. edellä 137 kohta), saaneensa asiakirja-aineistoon sisältyvien asiakirjojen ja unionin yleisen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin suullisessa käsittelyssä annettujen vastausten johdosta riittävän selvityksen ja voivansa siis ymmärtää kaikki asianomaiset taloudelliset kysymykset ratkaistakseen, sisältyikö komission arviointiin ilmeinen virhe. Kyseisen pyynnön johdosta ei siis tarvitse ryhtyä toimenpiteisiin siltä osin kuin se koskee nyt käsiteltävää kanneperustetta.

Neljäs kanneperuste, joka koskee direktiivin 2004/17 virheellistä soveltamista ja puutteellisia perusteluja siltä osin, ovatko osoitteellisiin B2X- ja C2X-kirjeisiin liittyvien postipalvelujen markkinat kansainvälisellä tasolla suoraan avoimet kilpailulle

154 Kantaja väittää, että komissio on rikkonut direktiivin 2004/17 30 artiklaa ja laiminlyönyt päätöksensä osalta perusteluvelvollisuutensa siltä osin kuin se on todennut riidanalaisen päätöksen 43–50 perustelukappaleessa, että osoitteellisiin B2X- ja C2X-kirjeisiin liittyvät postipalvelut kansainvälisellä

tasolla eivät olleet suoraan avoimet kilpailulle Itävallassa. Kantajan mukaan komissio on tehnyt merkitykselliset markkinat rajatessaan virheen samoista syistä, jotka on esitetty kansallisten B2X- ja C2X- markkinoiden osalta. Kantaja väittää lisäksi, että sen osuus merkityksellisistä postilähetysten markkinoista oli joka tapauksessa alle [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia ja että kyseinen osuus on voimakkaan kilpailun takia laskenut jatkuvasti vuosina 2010–2012, mitä komissio ei ole ottanut huomioon. Kantajan mukaan komissio on hylännyt sen hakemuksen katsomalla virheellisesti ja esittämättä riittäviä selityksiä, että merkityksellisten markkinoiden erottaminen ala-alueisiin kansainväliset B2X-kirjeet ja kansainväliset C2X-kirjeet oli tarpeen. Kantaja on joka tapauksessa toimittanut komissiolle arviot kansainvälisiä B2X-kirjeiden ja kansainvälisten C2X-kirjeiden markkinoita koskevista markkinaosuuksista. Komissio ei ole selittänyt, minkä vuoksi sen mukaan kyseiset arviot eivät olleet todennäköisiä. Komission olisi ainakin omia perustelujaan noudattaen pitänyt jättää kansainväliset C2X-kirjeiden markkinat direktiivin 2004/17 soveltamisalan ulkopuolelle. Kantaja vaatii väitteidensä tukemiseksi ja ACM-tutkimuksen ja sen komissiolle lähettämän 2.12.2013 päivätyn kirjeen selittämiseksi, että sen asiantuntijaa, joka on muun muassa ACM-tutkimuksen laatija, kuullaan todistajana.

155 Riidanalaisen päätöksen 43–50 perustelukappaleesta ilmenee, että komissio on päätellyt, ettei direktiivin 2004/17 30 artiklan 1 kohtaa sovelleta sopimuksiin, jotka tehdään osoitteellisiin B2X- ja C2X-kirjeisiin liittyvien postipalvelujen suorittamiseksi kansainvälisellä tasolla Itävallassa. Komissio hylkäsi riidanalaisen päätöksen 43 perustelukappaleen mukaan kantajan väitteen, jonka mukaan rajat ylittävän postin toimitustapa on teknologisesti neutraali ja jonka mukaan sähköisesti ja postitse tapahtuvat toimituspalvelut kuuluvat samoille merkityksellisille markkinoille, olennaisilta osin samoin perustein kuin osoitteellisiin B2X- ja C2X-kirjeisiin kansallisella tasolla liittyvien postipalvelujen kohdalla. Komissio totesi riidanalaisen päätöksen 46 perustelukappaleessa, että rajat ylittävän kirjepostin tapauksessa kilpailutilanne on hyvin erilainen yksityishenkilöiden ja yritysten kannalta, että yksityishenkilöillä ei yleensä ole muuta todellista vaihtoehtoa kuin lähettää kansainvälinen posti kansallisen yleispalvelun tarjoajan kautta ja että yksityishenkilöiden lähettämän postin määrät ovat yleensä liian pienet, eivätkä ne siksi tarjoa kannustimia uusille markkinoille tulijoille. Riidanalaisen päätöksen 47 perustelukappaleen mukaan kilpailutilanne riippuu myös kunkin kaupungin koosta ja väestöstä, koska rajat ylittävän palvelun tarjoajat eivät yleensä pidä yllä koko maan laajuista verkostoa vaan hakevat yleensä postin suoraan asiakkaan tiloista. Komissio totesi kyseisen päätöksen 48 ja 49 perustelukappaleessa, että sen aikaisemmassa käytännössä on tehty ero osoitteellisten B2X-kirjeiden rajat ylittävien postipalvelujen markkinoiden ja osoitteellisten C2X-kirjeiden rajat ylittävien postipalvelujen markkinoiden välillä ja että mikään ei osoita, että tilanne olisi erilainen Itävallassa. Komission mukaan oli siis otettava huomioon kahdet erilliset tuotemarkkinat, jotka ovat lähtevien osoitteellisten B2X-kirjeiden rajat ylittävät postipalvelut ja lähtevien osoitteellisten C2X-kirjeiden rajat ylittävät postipalvelut. Riidanalaisen päätöksen 50 perustelukappaleen mukaan kantaja ei ollut kyennyt toimittamaan yksityiskohtaisia tietoja osuuksistaan tai tärkeimpien kilpailijoidensa osuuksista näillä eri markkinoilla. Komissio päätteli tämän perusteella samassa perustelukappaleessa, että koska saatavilla ei ollut tietoja kilpailuasteesta näillä markkinoilla, ei ollut mahdollista päätellä, että edellytykset, joilla direktiivin 2004/17 30 artiklan 1 kohdan mukainen poikkeus voitaisiin myöntää lähtevien osoitteellisten B2X-kirjeiden rajat ylittäville postipalveluille ja lähtevien osoitteellisten C2X-kirjeiden rajat ylittäville postipalveluille Itävallassa, olisivat täyttyneet.

156 Ensimmäiseksi on korostettava kantajan väitteestä, jonka mukaan komissio on tehnyt merkitykselliset markkinat määrittäessään virheen samoista syistä, jotka on esitetty kansallisten B2X- ja C2X-markkinoiden osalta, että kyseiset syyt on jo hylätty tutkittaessa toista ja kolmatta kanneperustetta, jotka koskevat nimenomaan kansallisia B2X- ja C2X-markkinoita.

157 Kantaja väittää toiseksi, että komissio on hylännyt sen hakemuksen katsomalla virheellisesti ja esittämättä tältä osin riittäviä selityksiä, että merkitykselliset markkinat oli erotettava ala-alueisiin kansainväliset B2X-kirjeet ja kansainväliset C2X-kirjeet.

158 Väitetystä perusteluvelvollisuuden noudattamatta jättämisestä on ensinnäkin huomautettava, että – toisin kuin kantaja väittää – komissio ei ole tyytynyt viittamaan riidanalaisen päätöksen 48 perustelukappaleessa yleisluontoisesti aikaisempaan käytäntöönsä. Yhtäältä näet mainittuun perustelukappaleeseen liitetystä alaviitteestä, jossa viitataan riidanalaisen päätöksen alaviitteeseen 6, ilmenee, että komissio on viitannut nimenomaiseen aikaisempaan asiaan. Toisaalta se on todennut kyseisen päätöksen 46, 47 ja 49 perustelukappaleessa ne syyt, joiden vuoksi rajat ylittävät postipalvelut osoitteellisten B2X-kirjeiden markkinoiden osalta ja rajat ylittävät postipalvelut osoitteellisten C2X-kirjeiden markkinoiden osalta oli sen mukaan erotettava toisistaan. Komission mukaan kilpailu oli hyvin erilaista ja oli otettava huomioon se, että kilpailutilanne riippui myös kunkin kaupungin koosta tai väestöstä. Mikään ei komission mukaan osoittanut, että tilanne olisi ollut erilainen Itävallassa. Tällaiset perustelut ovat edellä 20 ja 46 kohdassa mainittujen vaatimusten valossa riittävät, jotta asianosaiset saavat tietää toteutetun toimenpiteen syyt ja jotta toimivaltaiset tuomioistuimet voivat tutkia toimenpiteen laillisuuden.

159 Väitteestä, jonka mukaan komissio on katsonut virheellisesti, että merkitykselliset markkinat oli erotettava ala-alueisiin kansainväliset B2X-kirjeet ja kansainväliset C2X-kirjeet, on toiseksi todettava, että kantaja tyytyy väittämään, ettei kyseisiin ala-alueisiin eroteltuja markkinaosuuksia koskevia tietoja voida esittää. Tällaisen väitteen perusteella ei voida kuitenkaan päätellä, että komissio on tehnyt ilmeisen arviointivirheen erottamalla toisistaan osoitteellisten B2X-kirjeiden rajat ylittävien postipalvelujen markkinat ja osoitteellisten C2X-kirjeiden rajat ylittävien postipalvelujen markkinat. Yhtäältä näet kyseisellä väitteellä ei mitenkään kyseenalaista niitä syitä, jotka komissio on esittänyt riidanalaisen päätöksen 46–49 perustelukappaleessa tällaisen erottelun puolesta (ks. edellä 155 kohta). Tässä yhteydessä on todettava, että vuoden 2013 WIK-tutkimus, jonka kantaja on esittänyt komissiolle, tukee riidanalaisen päätöksen 46 perustelukappaleessa olevia komission toteamuksia. Toisaalta on niin, että vaikka kantaja on tehnyt hakemuksessa eron B2X- ja C2X-kirjeiden markkinoiden välillä kansallisella tasolla, se ei ole esittänyt mitään syytä, jonka vuoksi sen ei olisi pitänyt tehdä samoin B2X- ja C2X-kirjeiden markkinoiden osalta kansainvälisellä tasolla, hakemuksessaan eikä komissiolle lähettämässään 14.1.2014 päivätyssä kirjeessä, jossa se ei nimenomaan halua tehdä kyseistä eroa, kuten komissio huomauttaa.

160 Kolmanneksi on todettava, että kantaja väittää, että se on toimittanut komissiolle arviot kansainvälisten osoitteellisten B2X- ja C2X-kirjeiden markkinoita koskevista markkinaosuuksista 2.12.2013 päivätyn kirjeensä 2.1 kohdassa ja että komissio ei ole selittänyt, minkä vuoksi sen mukaan kantajan arviot eivät olleet todennäköisiä. Kyseistä väitettä ei voida hyväksyä. Kuten kyseisen kirjeen 2.1.3 kohdasta näet ilmenee, kantaja on vain esittänyt arvioita yksinomaan kansainvälisistä B2X- ja C2X-kokonaismarkkinoista erottamatta kuitenkaan toisistaan osoitteellisten B2X-kirjeiden rajat ylittävien postipalvelujen markkinoita ja osoitteellisten C2X-kirjeiden rajat ylittävien postipalvelujen markkinoita. Siltä osin kuin kantaja väittää, että se on toimittanut komission pyytämät arviot 8.11.2013 päivätyn kirjeensä 5 kohdassa, on todettava, että kyseisessä kohdassa on C2X-postin osuus kantajan kirjeiden kokonaismäärästä, eikä kyseisen osuuden perusteella voida tehdä mitään päätelmää kantajan markkinaosuudesta C2X-postin markkinoilla kansainvälisellä tasolla. Komissio saattoi siis perustellusti ja perusteluvelvollisuuttaan laiminlyömättä todeta riidanalaisen päätöksen 50 perustelukappaleessa, että kantaja ei ollut kyennyt toimittamaan yksityiskohtaisia tietoja markkinaosuuksistaan kulloisillakin merkityksellisillä markkinoilla eikä tärkeimpien kilpailijoidensa markkinaosuuksista.

161 Neljänneksi on todettava, että kantaja väittää, että komission olisi ainakin omia perustelujaan noudattaen pitänyt jättää kansainväliset B2X-markkinat direktiivin 2004/17 soveltamisalan ulkopuolelle. Kantajan mukaan on niin, että kun otetaan huomioon se, että riidanalaisen päätöksen 46 perustelukappaleen mukaan sen palvelut eivät olleet korvattavissa kansainvälisillä C2X-markkinoilla, tästä seurasi, että sen markkinaosuuden kansainvälisillä B2X-markkinoilla oli oltava huomattavasti alle [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia, mikä vastaa myös riidanalaisen päätöksen 47 perustelukappaleessa olevaa komission toteamusta, jonka mukaan kantajan kilpailijat olivat pääasiassa kaupunkialueilla.

162 Tämä väite on hyväksyttävä. Yhtäältä näet komissio ei ole kiistänyt sitä, että kantajan markkinaosuus osoitteellisiin B2X- ja C2X-kirjeisiin liittyvien postipalvelujen markkinoilla kansainvälisellä tasolla oli alle [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia, kuten kantajan hakemuksen 5.2.2.2 kohdasta ilmenee. Toisaalta – kuten kantaja väittää – riidanalaisen päätöksen 46 perustelukappaleesta ilmenee, että kantajan kyseessä olevat palvelut eivät olleet korvattavissa kansainvälisillä C2X-markkinoilla, koska komission mukaan yksityishenkilöillä ei yleensä ole muuta todellista vaihtoehtoa kuin lähettää kansainvälinen postinsa kansallisen yleispalvelun tarjoajansa kautta. Tästä seuraa, että kantajan markkinaosuuden osoitteellisiin B2X-kirjeisiin liittyvien postipalvelujen markkinoilla kansainvälisellä tasolla oli oltava selvästi alle [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia, mitä komissio ei ole ottanut huomioon katsoessaan, että kyseisiin postipalveluihin ei kohdistunut suoraa kilpailua. Edellä esitetyn perusteella on pääteltävä, että komissio on tehnyt ilmeisen arviointivirheen, kun se ei ole sulkenut osoitteellisiin B2X-kirjeisiin liittyviä postipalveluja kansainvälisellä tasolla direktiivin 2004/17 soveltamisalan ulkopuolelle.

163 Tämän perusteella neljäs kanneperuste on hyväksyttävä siltä osin kuin se koskee osoitteellisiin B2X-kirjeisiin liittyviä postipalveluja kansainvälisellä tasolla. Se on hylättävä siltä osin kuin se koskee osoitteellisiin C2X-kirjeisiin liittyviä postipalveluja kansainvälisellä tasolla.

164 Kun otetaan huomioon edellä esitetty, unionin yleinen tuomioistuin katsoo sen pyynnön osalta, joka koskee kantajan asiantuntijan kuulemista todistajana (ks. edellä 154 kohta), saaneensa asiakirja-aineistoon sisältyvien asiakirjojen ja unionin yleisen tuomioistuimen suullisessa käsittelyssä esittämiin kysymyksiin annettujen vastausten johdosta riittävän selvityksen ja voivansa siis ymmärtää kaikki asianomaiset taloudelliset kysymykset ratkaistakseen, sisältyikö komission arviointiin ilmeinen virhe. Kyseisen pyynnön johdosta ei siis tarvitse ryhtyä toimenpiteisiin siltä osin kuin se koskee nyt käsiteltävää kanneperustetta.

Viides kanneperuste, joka koskee direktiivin 2004/17 virheellistä soveltamista ja puutteellisia perusteluja siltä osin, ovatko osoitteellisiin mainoskirjeisiin liittyvien postipalvelujen markkinat kansallisella ja kansainvälisellä tasolla suoraan avoimet kilpailulle

165 Kantaja väittää, että komissio on rikkonut direktiivin 2004/17 30 artiklaa ja laiminlyönyt perusteluvelvollisuutensa siltä osin kuin se on todennut riidanalaisen päätöksen 51–56 perustelukappaleessa, että osoitteellisiin mainoskirjeisiin liittyvät postipalvelut kansallisella ja kansainvälisellä tasolla eivät olleet suoraan avoimet kilpailulle Itävallassa. Kantajan mukaan eron tekeminen kansallisten osoitteellisten B2X-kirjeiden ja osoitteellisten mainosten välillä ei ollut enää oikeutettua postipalvelujen täydellisen vapauttamisen jälkeen. Komissio on näin ollen tehnyt merkityksellisiä markkinoita rajatessaan virheen samoista syistä, jotka on esitetty kansallisten B2X-markkinoiden osalta. Lisäksi lukuisat tutkimukset ovat osoittaneet, että osoitteellisiin mainoksiin liittyvien postipalvelujen markkinat ovat pienentyneet voimakkaasti sähköisillä palveluilla korvaamisen vuoksi. Komissio ei ole kuitenkaan ottanut riidanalaisessa päätöksessä huomioon kantajan esittämiä väitteitä ja tutkimuksia, vaan se on vain viitannut aikaisempiin päätöksiinsä, jotka koskevat muita maantieteellisiä markkinoita ja joissa ei oteta huomioon viestintämarkkinoiden kehittymisen dynamiikkaa.

166 Riidanalaisen päätöksen 51–56 perustelukappaleesta ilmenee, että komissio on päätellyt, että osoitteellisiin mainoskirjeisiin liittyviin postipalvelujen markkinoihin kansallisella ja kansainvälisellä tasolla ei kohdistunut Itävallassa suoraa kilpailua ja että direktiivin 2004/17 30 artiklan 1 kohtaa ei näin ollen sovelleta sopimuksiin, jotka tehdään kyseisten toimintojen suorittamiseksi Itävallassa. Komissio totesi kyseisen päätelmän tehdäkseen riidanalaisen päätöksen 51 perustelukappaleessa, että osoitteellinen mainosposti määritellään postiksi, joka koostuu yksinomaan mainos-, markkinointi- tai myynninedistämisaineistosta ja sisältää samansisältöisen sanoman. Kyseisen perustelukappaleen mukaan tämän tyyppisessä mainospostissa, joka voidaan osoittaa yrityksille tai yksityishenkilöille, on oltava vastaanottajan nimi ja osoite, ja vastaanottajan on pitänyt antaa suostumuksensa tällaisen tiedon

vastaanottamiseen. Komissio hylkäsi riidanalaisen päätöksen 52 perustelukappaleessa kantajan väitteen, jonka mukaan osoitteellisen mainospostin markkinat voitaisiin sisällyttää osoitteellisiin B2X-kirjeisiin liittyvien postipalvelujen markkinoihin, koska sen mukaan kantaja ei ollut toimittanut tästä empiiristä näyttöä ja koska kyseinen väite ei vastannut tiettyjen Suomessa, Ahvenanmaata lukuun ottamatta, tarjottavien postialan palvelujen jättämisestä direktiivin 2004/17 soveltamisen ulkopuolelle 6.8.2007 tehtyä komission päätöstä 2007/564/EY (EUVL L 215, s. 21). Se totesi siis riidanalaisen päätöksen 53 ja 54 perustelukappaleessa, että merkityksellisinä tuotemarkkinoina ovat osoitteellisiin mainoskirjeisiin liittyvien postipalvelujen markkinat, joilla kantajan markkinaosuus oli [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia.

167 On korostettava, että siinäkin tapauksessa, että – kuten kantaja väittää – osoitteelliset kotimaan B2X-kirjeet ja osoitteelliset mainoskirjeet kuuluvat samoille markkinoille, kantajan väitteillä ei voida kyseenalaistaa komission näkökohtien oikeellisuutta. Koska komissio saattoi perustellusti todeta, että merkitykselliset tuotemarkkinat osoitteellisiin B2X-kirjeisiin liittyvien postipalvelujen osalta kansallisella tasolla olivat osoitteellisiin B2X-kirjeisiin liittyvien postipalvelujen markkinat, joilla kantajalla arvioitiin olevan [*luottamuksellinen tieto*] prosentin suuruinen markkinaosuus (ks. toinen kanneperuste), ja koska on selvää, että kantajan markkinaosuus osoitteellisiin mainoskirjeisiin liittyvien postipalvelujen markkinoilla kansallisella ja kansainvälisellä tasolla oli myös [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia, on todettava, että komissio ei ole tehnyt ilmeistä arviointivirhettä katsoessaan, että kantajaan ei kohdistunut kyseisillä markkinoilla suoraa kilpailua Itävallassa.

168 Kantajan väitteillä ei kaiken kaikkiaan osoiteta, että komissio on tehnyt ilmeisen arviointivirheen todetessaan riidanalaisen päätöksen 53 perustelukappaleessa, että merkitykselliset tuotemarkkinat olivat osoitteellisiin mainoskirjeisiin liittyvien postipalvelujen markkinat. Kantaja viittaa näet sen väitteensä tueksi, jonka mukaan eron tekeminen osoitteellisten kotimaan B2X-kirjeiden ja osoitteellisten mainosten välillä ei ollut enää oikeutettua postipalvelujen täydellisen vapauttamisen jälkeen, etenkin direktiivin 2008/6 johdanto-osan 17 perustelukappaleeseen, jonka mukaan suoramainontapostia, joka koostuu yksinomaan mainos-, markkinointi- tai myynninedistämisaineistosta ja sisältää vastaanottajan nimeä, osoitetta ja yksilöintinumeroa lukuun ottamatta vain samansisältöisen sanoman, voidaan pitää kirjelähetyksenä. Tästä on huomautettava, että – kuten komissio väittää – sen perusteella, että direktiivissä 2008/6 katsotaan osoitteellisen mainospostin olevan sääntelyn kannalta kirjelähetys, ei voida muodostaa ennakkokäsitystä merkityksellisten markkinoiden asianmukaisesta määritelmästä direktiivin 2004/17 30 artiklaa tarkasteltaessa. Kuten komissio väittää, vuoden 2013 WIK-tutkimuksessa, jonka kantaja on toimittanut hallinnollisen menettelyn aikana, ei myöskään katsota, että osoitteelliset kotimaan B2X-kirjeet ja osoitteelliset mainoskirjeet kuuluvat samoille markkinoille. On lisäksi todettava, että ACM-tutkimuksen mukaan osoitteelliset mainoskirjeet ovat myös erikoistuote ja että kyseisestä tutkimuksesta ilmenee, että kantajan hinnoittelu eroaa osoitteellisten mainoskirjeiden ja B2X-kirjeiden osalta.

169 Kantaja väittää lisäksi, että lukuisat tutkimukset ovat osoittaneet, että osoitteellisiin mainoksiin liittyvien postipalvelujen markkinat ovat pienentyneet voimakkaasti sähköisillä palveluilla korvaamisen vuoksi. Komissio ei ole ottanut kuitenkaan riidanalaisessa päätöksessä huomioon kantajan hakemuksessaan esittämiä väitteitä ja tutkimuksia ja on vain viitannut aikaisempiin päätöksiinsä, jotka koskevat muita maantieteellisiä markkinoita ja joissa ei oteta huomioon viestintämarkkinoiden kehittymisen dynamiikkaa.

170 Tässä yhteydessä on korostettava, että siltä osin kuin kantaja tyytyy sen väitteensä tueksi, jonka mukaan komissio ei ole ottanut huomioon kaikkia merkityksellisiä seikkoja sen tutkimiseksi, voitiinko postitse tapahtuva jakelu korvata sähköisellä jakelulla osoitteellisiin mainoskirjeisiin liittyvien palvelujen osalta kansallisella ja kansainvälisellä tasolla, viittaamaan hakemuksessaan esittämiinsä väitteisiin ja tutkimuksiin, on jo huomautettu, että pelkällä viittauksella liitteisiin ei voida korjata sitä, että kanteessa ei ole mainittu olennaisia oikeudellisia perusteluja, jotka siinä on esitettävä, sillä unionin

yleisen tuomioistuimen tehtävänä ei ole etsiä ja tunnistaa liitteistä niitä perusteita ja väitteitä, joihin kanteen voitaisiin katsoa perustuvan, koska liitteillä on puhtaasti todistuksellinen ja täydentävä tehtävä (ks. edellä 151 kohta). Kyseinen viittaus on siis jätettävä tutkimatta.

171 On joka tapauksessa selvää, että kantajan markkinaosuus osoitteellisten mainoskirjeiden osalta Itävallassa oli [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia, mikä ilmenee riidanalaisen päätöksen 54 perustelukappaleesta, jossa viitataan 2.12.2013 päivättyyn kantajan kirjeeseen. Tällaisen prosenttiosuuden perusteella ja siitä syystä, että komissio on riidanalaisen päätöksen 55 perustelukappaleessa todennut, että se, että osoitteellisten mainoskirjeiden postimarkkinat oli vapautettu vuoden 2011 tammikuussa, oli riidanalaisen päätöksen antamisajankohtana johtanut siihen, että kilpailijoiden yhteenlaskettu markkinaosuus oli kasvanut arviolta vain [*luottamuksellinen tieto*] prosentilla, komissio saattoi ilmeistä arviointivirhettä tekemättä päätellä, ettei osoitteellisiin mainoskirjeisiin liittyvien postipalvelujen markkinoihin kansallisella ja kansainvälisellä tasolla kohdistunut Itävallassa suoraa kilpailua. Kun kantaja on vain viitannut yleisesti osoitteellisiin mainoskirjeisiin liittyvien postipalvelujen markkinoiden pienenemiseen, se ei ole osoittanut, että on olemassa sellainen merkityksellinen seikka, joka komission olisi pitänyt ottaa huomioon arvioidakseen merkityksellisten markkinoiden tilannetta edellä mainittujen markkinaosuuksien kannalta.

172 Lopuksi on todettava väitteestä, jonka mukaan komissio on vain viitannut aikaisempiin päätöksiinsä, jotka koskevat muita maantieteellisiä markkinoita ja joissa ei oteta huomioon viestintämarkkinoiden kehittymisen dynamiikkaa, että myös kyseinen väite on hylättävä. Riidanalaisen päätöksen 52 perustelukappaleessa komissio on näet viitannut päätökseensä 2007/564 ja se on tämän lisäksi myös todennut, että kantaja ei ollut toimittanut empiiristä näyttöä sen väitteensä tueksi, jonka mukaan osoitteellisten mainoskirjeiden markkinat voitiin sisällyttää osoitteellisiin kirjeisiin liittyvien B2X-postipalvelujen markkinoihin.

173 Viides kanneperuste on siis hylättävä.

Kuudes kanneperuste, joka koskee direktiivin 2004/17 virheellistä soveltamista ja puutteellisia perusteluja siltä osin, ovatko osoitteettomiin mainoskirjeisiin liittyvien postipalvelujen markkinat kansallisella ja kansainvälisellä tasolla suoraan avoimet kilpailulle

174 Kantaja väittää, että komissio on rikkonut direktiivin 2004/17 30 artiklaa ja laiminlyönyt perusteluvelvollisuutensa siltä osin kuin se on todennut riidanalaisen päätöksen 57–64 perustelukappaleessa, että osoitteettomiin mainoskirjeisiin liittyvät postipalvelut kansallisella ja kansainvälisellä tasolla eivät olleet suoraan avoimet kilpailulle Itävallassa. Kantajan mukaan on niin, että jos komissio olisi ottanut huomioon kaikki merkitykselliset seikat, se olisi tullut siihen lopputulokseen, että kantajalla oli vuonna 2012 arviolta vain [*luottamuksellinen tieto*] prosentin suuruinen osuus osoitteettomien mainosten markkinoista. Kantaja pyytää vastauksessa, että sen asiantuntijaa kuullaan todistajana.

175 Riidanalaisen päätöksen 57–64 perustelukappaleesta ilmenee, että komissio on päätellyt, että osoitteettomiin mainoskirjeisiin liittyviin postipalvelujen markkinoihin kansallisella ja kansainvälisellä tasolla ei kohdistunut Itävallassa suoraa kilpailua ja että näin ollen direktiivin 2004/17 30 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta sopimuksiin, jotka tehdään kyseisten toimintojen suorittamiseksi Itävallassa. Komissio totesi kyseisen päätelmän tehdäkseen riidanalaisen päätöksen 57 perustelukappaleessa, että osoitteettomalle mainospostille on ominaista vastaanottajan osoitteen puuttuminen ja että kyse on mainospostista, jota vastaanottajat eivät ole pyytäneet, joka täyttää tietyt kriteerit – sama paino, muoto, sisältö ja ulkoasu – ja joka on tarkoitettu jaettavaksi ryhmälle vastaanottajia. Komissio huomautti riidanalaisen päätöksen 58 perustelukappaleessa, että kantaja oli määritellyt, että osoitteettomien mainoskirjeiden markkinat sisältävät muussa mediassa esitettyä mainontaa, kuten mainokset päivittäin ilmestyvissä sanomalehdissä ja viikoittaisissa alueellisissa sanomalehdissä. Kantajan lähtökohtana oli komission mukaan se seikka, että Itävallan

kartellituomioistuimen vuonna 2009 tekemän päätöksen mukaan sekä suoramainonnan että osoitteettoman mainonnan voidaan katsoa olevan osa samoja merkityksellisiä markkinoita maksutta jaettujen sanomalehtien osalta. Kyseinen tuomioistuin tunnusti korvattavuuden komission mukaan kuitenkin vain suurten asiakkaiden osalta ja erotti toisistaan useita segmenttejä merkityksellisten maantieteellisen markkinoiden osalta. Komissio totesi riidanalaisen päätöksen 59 perustelukappaleessa, että kantaja oli ulottanut tämän päätelmän koskemaan kaikkia sanomalehtiä ja väittänyt, että maksuttoman ja osoitteettoman postin toimittaminen kilpailee kaikissa sanomalehdissä esitetyn mainonnan kanssa. Kantaja oli myös laatinut HP-testin, jonka tuloksia komissio on tutkinut huolellisesti. Komission mukaan kantajan omaksuma laaja tulkinta kyseessä olevan itävaltalaisen tuomioistuimen ratkaisusta ei vastannut kuitenkaan sen aiempia päätöksiä, joiden mukaan eri mediatyypit pikemminkin täydentävät toisiaan eivätkä niinkään ole keskenään vaihdettavissa. Riidanalaisen päätöksen 60 perustelukappaleen mukaan Itävallan viranomaiset eivät olleet komission niille osoittamasta pyynnöstä esittää näkemyksensä ehdotetusta osoitteettomien mainoskirjeiden markkinoiden määritelmästä, jossa otetaan asianmukaisesti huomioon kyseessä oleva itävaltalaisen tuomioistuimen ratkaisu ja nykyinen oikeudellinen ja tosiasiallinen tilanne Itävallassa, kyenneet toimittamaan lisätietoja kantajan väitteiden tueksi. Komissio totesi siis riidanalaisen päätöksen 61 perustelukappaleessa, että sen käytettävissä olevat tiedot eivät riittäneet tukemaan kantajan ehdottamaa markkinoiden määritelmää. Riidanalaisen päätöksen 62 ja 63 perustelukappaleen mukaan merkitykselliset tuotemarkkinat oli määritelty osoitteettomiin mainoskirjeisiin liittyvien postipalvelujen markkinoiksi, joilla kantajalla oli [*luottamuksellinen tieto*] prosentin suuruinen markkinaosuus.

176 Alustavasti on huomautettava (ks. edellä 38–41 kohta), että yhtäältä komissiolla oli merkityksellisten markkinoiden määrittelemiseksi laaja harkintavalta, jota unionin tuomioistuimet voivat valvoa ainoastaan rajoitetusti, ja että toisaalta todistustaakka merkityksellisten markkinoiden määrittelemiseksi kuuluu kantajalle. Toisin kuin kantaja väittää, komissio ei siis ollut velvollinen tekemään omia analyysejään, kuten on jo todettu (ks. edellä 125 kohta). Lisäksi on myös jo todettu (ks. edellä 56 ja 57 kohta), että merkityksellisiin tuotemarkkinoihin kuuluvat kaikki tuotteet tai palvelut, jotka kuluttajan kannalta ovat toisiaan vastaavia tai korvaavia ominaisuuksiensa, hintansa tai käyttötarkoituksensa suhteen.

177 Ensimmäiseksi on todettava, että kantaja väittää viittaamalla vuoden 2013 syyskuulta peräisin olevaan konsulttiyhtiö E:n tutkimukseen, jonka otsikko on ”Austrian print advertising market” (Itävallan painettujen mainosten markkinat) (jäljempänä APAM-tutkimus), joka on liitetty sen direktiivin 2004/17 30 artiklan soveltamista koskevaan hakemukseen, että komissio ei ole ottanut huomioon sitä, että osoitteettomilla mainoskirjeillä ja suoramainonnalla sekä ilmaislehdissä olevilla ilmoituksilla on hakijoiden silmissä samat ominaisuudet ja sama käyttötarkoitus ja että merkityksellisiin markkinoihin kuuluvat näin sekä osoitteettomat mainoskirjeet ja suoramainonta että ilmaislehdissä olevat ilmoitukset. Kantajan mukaan kysynnän kannalta suoramainonta ja ilmaislehdissä olevat ilmoitukset ovat korvaavia tuotteita mainonnan muotona, sillä kyseisen mainonnan muodon hinta sekä potentiaalisten asiakkaiden saavutettavuus ovat jokseenkin samat. Kantaja katsoo osoittaneensa savutettavuudesta, että kahden suuren Itävallassa julkaistun sanomalehden lisäksi Itävallassa on tehty vuodesta 2009 alkaen yhteistyötä sellaisten ilmaisten päivälehtien välillä, jotka yhdessä kattavat suurimman osan Itävallan alueesta. Kantajan mukaan ilmaislehtien kautta tapahtuva mainonta saattoi siis jo olla ulottuvuudeltaan laajaa. Hinnasta kantaja väittää, että kyseessä olevan mainonnan muodon osalta tuhannen kontaktin hinnat liikkuvat [*luottamuksellinen tieto*] eurosta päivälehtien lisänumeroissa olevien ilmoitusten osalta [*luottamuksellinen tieto*] euroon osoitteettomien mainoskirjeiden ja suoramainonnan osalta. Päivälehdissä olevien mainosten hinnan ([*luottamuksellinen tieto*] euroa) ja esitteiden muodossa olevien osoitteettomien mainosten hinnan ([*luottamuksellinen tieto*] euroa) välinen ero on vain noin neljä euroa. APAM-tutkimuksen mukaan ainoa seikka, jolla on merkitystä, on se, että suoramainontaan tai ilmoitukseen sisältyvät mainostiedot tulevat kotitalouksiin.

178 Näillä väitteillä ei osoiteta, että komissio on tehnyt ilmeisen arviointivirheen todetessaan riidanalaisen päätöksen 61 perustelukappaleessa, että sen käytössä olevat tiedot eivät riittäneet tukemaan kantajan ehdottamaa markkinoiden määritelmää. Kuten komissio väittää, APAM-tutkimuksesta näet ilmenee, että yhtäältä osoitteettomien mainostulosteiden ja toisaalta sanomalehdissä olevien mainosten ominaisuuksissa oli huomattavia eroja.

179 Ensimmäiseksi on todettava, että – toisin kuin kantaja väittää – APAM-tutkimuksesta ei ilmene, että ainoa seikka, jolla on merkitystä, on se, että suoramainontaan tai ilmoitukseen sisältyvät mainontatiedot tulevat kotitalouksiin. Kuten komissio huomauttaa, kyseisen tutkimuksen 2.2.2 kohdan mukaan mainoksen kannalta kaikkein tärkeimpiä kriteereitä ovat hyödyllisyys, uskottavuus ja kysymys siitä, onko mainos informatiivinen. Vaikka on totta, että APAM-tutkimuksen kyseisessä kohdassa ei verrata keskenään osoitteetonta mainoslähetystä ja sanomalehtien mainosliitteitä tai sanomalehdissä olevia mainosilmoituksia, kuten kantaja väittää, kyseiset kriteerit koskevat kuitenkin eri mainonnan muotojen ominaisuuksia. Mainitusta tutkimuksesta ilmenee, että osoitteettomiin mainoskirjeisiin liittyvät postipalvelut ja sanomalehdissä olevat mainokset eroavat toisistaan juuri näiden ominaisuuksien osalta. APAM-tutkimuksen 2.2.1 kohdan mukaan suoramainonnan ensisijaisena ongelmana on siten sanomalehden kaltaiseen mediaan olevan asiayhteyden ja liittymäkohdan puuttuminen, koska osoitteeton mainos koetaan usein kodin epämieluisana vieraana. Kyseisen tutkimuksen 2.2.1 kohdan mukaan on lyhyesti sanottuna niin, että kun [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia sanomalehtien vastaanottajista tuo mukaan kotiinsa sanomalehdet, joissa on mainoslehtisiä, saman tekee pelkästään [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia osoitteettomien mainosten vastaanottajista. APAM-tutkimuksessa päätellään siis, että se, että osoitteeton mainos luetaan, on epätodennäköisempää kuin se, että sanomalehdessä oleva mainos luetaan. Kuten komissio väittää, APAM-tutkimuksessa todetaan myös, että lukijat luottavat enemmän sanomalehdissä oleviin mainoksiin ja että luotettavuudella on suhteellisen paljon merkitystä mainosten osalta.

180 Toiseksi on todettava siitä väitteestä, jonka mukaan suoramainonnan ja ilmaislehdissä olevien ilmoitusten hinnat ovat pääsääntöisesti samat, että kyseinen väite perustuu APAM-tutkimuksessa oleviin tuhannen kontaktin hintaa koskeviin toteamuksiin. Kyseisen tutkimuksen 1.2 kohdan mukaan kussakin 4,3 miljoonasta kotitaloudesta Itävallassa keskimäärin 2,3 henkilöä lukee mainoslähetyksiä. Kun otetaan huomioon se, että Itävallassa asui vuoden 2013 tammikuussa noin 8,51 miljoonaa ihmistä – kuten komissio huomauttaa ja mitä kantaja ei ole kiistänyt suullisessa käsittelyssä vastauksena unionin yleisen tuomioistuimen esittämään kysymykseen –, ei ole mahdollista päätellä, että kantaja saattoi nojautua siihen, että kussakin 4,3 miljoonasta kotitaloudesta Itävallassa on keskimäärin 2,3 henkilöä. On myös todettava, että APAM-tutkimuksen 2.2.1 kohdan mukaan [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia vastaanottajista heittää osoitteettoman mainospostin pois.

181 Komissio toteaa lisäksi perustellusti, että kantaja on perustanut hinnoitteluaan koskevan laskelmansa kaikkein alimpaan hintaan kolmesta sovellettavasta hinnasta, kuten APAM-tutkimuksen 1.2 kohdasta ilmenee. Siltä osin kuin kantaja perustelee kyseisen hinnan valintaa sillä, että sen mukaan suurin osa suoramainonnasta jaetaan kaupungin taajama-alueilla, joilla valittua hintaa sovelletaan, on todettava, että APAM-tutkimuksen 2.2.1 kohdan mukaan suoramainonnan keskivertovastaanottaja asuu maaseudulla. Lisäksi on todettava, että – kuten komissio väittää – kyseisen tutkimuksen 1.2 kohdasta ilmenee, että kantaja on valinnut kaikkein alimman painoluokan hinnan selittämättä, minkä vuoksi nimenomaan kyseinen painoluokka olisi merkityksellinen. Lisäksi on selvää, että – kuten komissio väittää – kantajan huomioon ottamiin hintoihin ei sisälly mainosaineiston painaminen sanomalehdissä olevilla mainosilmoituksilla saavutettavan tuhannen kontaktin hinnasta poiketen.

182 Siltä osin kuin kantaja on suullisessa käsittelyssä väittänyt, että komissio ei ole riitauttanut täytäntöönpanopäätöksessään 2014/299 sitä, että on olemassa yhteismarkkinat, jotka kattavat sekä osoitteettomat mainoslähetykset että ilmaislehdissä olevat ilmoitukset, on todettava, että kyseinen päätös koski postialaa Unkarin markkinoilla. Vaikka on totta, että komissio on mainitun päätöksen 16 perustelukappaleessa määritellyt merkityksellisiksi markkinoiksi postipalveluiden tarjoajien tarjoamat osoitteettomien mainosjulkaisujen jakelupalvelut, kyseinen määritelmä perustui kuitenkin nimenomaan

täytäntöönpanopäätöksen 2014/299 11–15 perustelukappaleessa mainittuihin Unkarin markkinoita koskeviin tietoihin. Kantaja ei ole väittänyt eikä osoittanut, että Itävallan markkinoilla vallitsevaa tilannetta ja Unkarin markkinoilla vallitsevaa tilannetta, jota komissio on tutkinut täytäntöönpanopäätöksessä 2014/299, voitaisiin verrata toisiinsa. Kyseinen väite on siis hylättävä.

183 Toiseksi on todettava, että kantaja väittää, että se on markkinoiden määritelmää koskevan tiedonannon mukaisesti tarkastellut korvattavuutta kysynnän ja tarjonnan tasolla ja se on suorittanut APAM-tutkimuksessa HP-testin, joka vahvistaa, että Itävallassa on osoitteettoman suoramainonnan ja ilmaislehdissä olevien ilmoitusten tai lehtien lisänumeroiden yhteismarkkinat. Kantaja väittää, että 248 yrityksessä eikä 248 henkilöllä – kuten riidanalaisesta päätöksestä ilmenee – suoritetun HP-testin mukaan 5 prosentin hinnankorotus johtaisi suoramainonnan kautta jaettavien mainosten määrän pienenemiseen [*luottamuksellinen tieto*] prosentilla. Tämä kysynnän lasku olisi niin voimakas, että tällainen hinnankorotus ei olisi kantajan kannalta kannattava. Kantaja väittää, että komissio ei ole riidanalaisessa päätöksessä ottanut riittävästi huomioon sen väitteitä ja APAM-tutkimuksen tuloksia eikä erityisestikään Itävallan mainosmarkkinoiden rakennetta ja HP-testiä. APAM-tutkimuksesta ilmenee, että hakijoiden kannalta katsoen suoramainonta ja sanomalehdissä olevat ilmoitukset ovat keskenään vaihdettavia tuotteita. Kantajan mukaan riidanalaisen päätöksen 58 perustelukappaleessa mainittu itävaltalaisen tuomioistuimen ratkaisu on vain lähtökohta kantajan esittämälle markkinoiden rajaamiselle eikä sillä pyritä korvaamaan esitettyjä analyysejä ja tutkimuksia. Siltä osin kuin komissio on riidanalaisen päätöksen 61 perustelukappaleessa tyytynyt vain toteamaan, että sen käytössä olleet tiedot eivät riittäneet tukemaan kantajan esittämää markkinoiden rajaamista, se on lisäksi laiminlyönyt perusteluvelvollisuutensa. Kun komissio ei ole tutkinut kantajan esittämiä väitteitä ja todisteita, se on lisäksi loukannut myös kantajan oikeutta tulla kuulluksi.

184 Ensimmäiseksi on todettava väitteestä, jonka mukaan komission arviointiin sisältyy ilmeinen arviointivirhe siitä syystä, että HP-testi on vahvistanut, että Itävallassa on osoitteettoman suoramainonnan ja ilmaislehdissä olevien ilmoitusten tai lehtien lisänumeroiden yhteismarkkinat, ettei sitä voida hyväksyä. Komissio saattoi näet ilmeistä arviointivirhettä tekemättä todeta riidanalaisen päätöksen 59 ja 61 perustelukappaleessa, että tutkittuaan asianmukaisesti kyseisen testin, jonka kyselylomakkeet kantaja oli toimittanut sille 2.12.2013 päivätyllä kirjeellä, tuloksia sillä ei ollut käytettävissään tietoja, jotka olisivat riittäneet tukemaan kantajan ehdottamaa markkinoiden määritelmää.

185 Kun yhtäältä otetaan huomioon se, että komission toimittamista itävaltalaisista tilastoista ilmenee, että Itävallassa oli vuonna 2011 noin 311 000 yritystä ja että kyselyn kohteena olevien yritysten määrä oli rajattu 248:aan, komissiota ei voida moittia siitä, että sillä on ollut epäilyjä suoritetun kyselyn edustavuudesta. Toisaalta on korostettava, että APAM-tutkimuksen taulukosta 52 ilmenee, että mainitussa kyselyssä huomioon otettujen yritysten jakaminen koon mukaan ei vastannut sitä, miten yritykset jaetaan Itävallan talousjärjestelmässä. Väitteestä, jonka mukaan ennen kaikkea juuri vähittäiskauppayritykset, joilla on usein yli 250 yhteistyökumppania, käyttävät esitteitä mainonnan muotonaan, on todettava, että kantaja ei ole esittänyt mitään näyttöä, jolla voidaan osoittaa, että sen valinta oli edustava, varsinkin, kun kantajan mukaan 248 yrityksen valitseminen sen asiakkaista, joilla on suurin liikevaihto, riippui yksinomaan niiden valmiudesta osallistua kyselyyn.

186 Lisäksi on riittävää huomauttaa siltä osin kuin kantaja väittää, että – toisin kuin komissio on todennut riidanalaisen päätöksen 59 perustelukappaleessa – kysymyksiä on esitetty yrityksille eikä henkilöille, että ilmaisu ”henkilöt” sisältää sekä luonnollisen henkilön että oikeushenkilön. Ilmaisun ”henkilö” käyttö ei siis osoita, että komissio olisi ollut epätarkka.

187 Toiseksi on todettava kantajan väittävän, että komissio ei ole noudattanut perusteluvelvollisuuttaan siltä osin kuin se on vain todennut riidanalaisen päätöksen 61 perustelukappaleessa, että sen käytettävissä olevat tiedot eivät riittäneet tukemaan kantajan esittämää markkinoiden rajaamista. Kantajan mukaan tämä seikka on tuotu esiin ilman, että täsmennettäisiin, perustuuko se pelkästään kantajan toteuttamiin kyselyihin vai myös Itävallan viranomaisilta kerättyihin lisätietoihin. Kyseinen

väite on hylättävä. Riidanalaisen päätöksen 61 perustelukappaleessa käytetystä ilmaisusta ”näin ollen” näet ilmenee, että kyseisessä perustelukappaleessa esitetty toteamus sisältää päätelmän, joka perustuu kyseisen päätöksen 57–60 perustelukappaleeseen, joihin sisältyy sekä arviointi kantajan suorittamista kyselyistä että Itävallan viranomaisten vastaus.

188 Kolmanneksi on huomautettava siltä osin kuin kantaja väittää, että sillä olevaa, SEUT 6 artiklassa ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan 41 artiklassa taattua oikeutta tulla kuulluksi on loukattu siitä syystä, että komissio ei ole arvioinut sen esittämiä väitteitä ja todisteita, että perusoikeuskirjan 41 artiklan, jonka otsikko on ”Oikeus hyvään hallintoon”, 1 kohdassa määrätään, että ”jokaisella on oikeus siihen, että unionin toimielimet, elimet ja laitokset käsittelevät hänen asiansa puolueettomasti, oikeudenmukaisesti ja kohtuullisessa ajassa”. Perusoikeuskirjan 41 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaan kyseiseen oikeuteen sisältyy erityisesti jokaisen oikeus tulla kuulluksi ennen kuin häntä vastaan ryhdytään yksittäiseen toimenpiteeseen, joka vaikuttaa häneen epäedullisesti. Hyvän hallinnon periaatetta koskevan oikeuskäytännön mukaan tapauksissa, joissa unionin toimielimillä on harkintavaltaa, unionin oikeusjärjestyksessä annettujen takeiden noudattamisella hallinnollisissa menettelyissä on vieläkin perustavanlaatuisempi merkitys. Näihin takeisiin kuuluvat erityisesti toimivaltaisen toimielimen velvollisuus tutkia huolellisesti ja puolueettomasti kaikki käsiteltävänä olevan tapauksen kannalta merkitykselliset seikat (tuomio 21.11.1991, Technische Universität München, C-269/90, Kok., EU:C:1991:438, 14 kohta). Kuten edellä 176–187 kohdasta seuraa, komissio ei ole laiminlyönyt kyseistä velvollisuutta.

189 Kuudes kanneperuste on näin ollen hylättävä.

190 Pyynnöstä, joka koskee kantajan asiantuntijan kuulemista todistajana (ks. edellä 174 kohta), on todettava, että kyseistä asiantuntijaa on kantajan mukaan kuultava selitysten saamiseksi APAM-tutkimuksesta, saavutettavuutta ja tuhannen kontaktin hintoja koskevista kriteereistä sekä osoitteettomien mainoslähetysten ja ilmaislehdissä olevien ilmoitusten keskinäistä korvaavuutta osoittavista tuloksista. Tässä yhteydessä on todettava, että koska kyseinen pyyntö on tehty vastausvaiheessa eikä viivästystä ole millään tavalla perusteltu, se on jätettävä tutkimatta 2.5.1991 tehdyn työjärjestyksen 48 artiklan 1 kohtan nojalla. Kun otetaan huomioon edellä esitetty, unionin yleinen tuomioistuin katsoo joka tapauksessa saaneensa asiakirja-aineistoon sisältyvien asiakirjojen ja suullisessa käsittelyssä esittämiinsä kysymyksiin annettujen vastausten johdosta riittävän selvityksen ja voivansa siis ymmärtää kaikki asianomaiset taloudelliset kysymykset ratkaistakseen, sisältyikö komission arviointiin ilmeinen virhe. Kyseisen pyynnön johdosta ei siis tarvitse ryhtyä toimenpiteisiin siltä osin kuin se koskee nyt käsiteltävää kanneperustetta.

Seitsemäs kanneperuste, joka koskee puutteellisia perusteluja ja perusteluvelvollisuuden noudattamatta jättämistä siltä osin, ovatko osoitteellisten ja osoitteettomien sanomalehtien perusjakeluun liittyvien postipalvelujen markkinat suoraan avoimet kilpailulle

191 Kantaja väittää, että komissio on esittänyt puutteellisia perusteluja ja laiminlyönyt perusteluvelvollisuutensa siltä osin kuin se on todennut riidanalaisen päätöksen 65–69 perustelukappaleessa, että osoitteellisten ja osoitteettomien sanomalehtien perusjakeluun liittyviin postipalveluihin ei kohdistunut Itävallassa suoraa kilpailua. Kantajan mukaan on niin, että jos komissio olisi ottanut huomioon kaikki merkitykselliset seikat, se olisi tullut siihen lopputulokseen, että on olemassa päivittäin, viikoittain ja kuukausittain ilmestyvien sanomalehtien perusjakelun yhteismarkkinat ja että kantajaan kohdistui suoraa kilpailua kyseisillä markkinoilla. Komissio on siten loukannut myös sen oikeutta tulla kuulluksi. Kantaja pyytää, että sen asiantuntijaa, joka on laatinut konsulttiyhtiö E:n tutkimuksen, jonka otsikko on ”Austrian delivery market for newspapers” (Sanomalehtien jakelumarkkinat Itävallassa) ja joka on peräisin vuoden 2013 syyskuulta (jäljempänä ADMN-tutkimus), kuullaan todistajana sen väitteiden ja ADMN-tutkimuksen selittämiseksi.

192 Riidanalaisen päätöksen 65–69 perustelukappaleesta ilmenee komission päätelleen, että osoitteellisten ja osoitteettomien sanomalehtien perusjakeluun liittyviin postipalveluihin ei kohdistunut Itävallassa suoraa kilpailua ja että näin ollen direktiivin 2004/17 30 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta sopimuksiin, jotka tehdään kyseisten toimintojen suorittamiseksi Itävallassa. Komissio totesi kyseisen päätelmän tehdäkseen riidanalaisen päätöksen 65 perustelukappaleessa, että päätöksessä 2007/564 tehdään ero sanomalehtien varhaisjakelun ja perusjakelun välillä. Riidanalaisen päätöksen 66 perustelukappaleen mukaan kantaja ei toimi sanomalehtien varhaisjakelun parissa, mutta sillä on sanomalehtien perusjakeluun liittyvää toimintaa. Komissio totesi riidanalaisen päätöksen 67 ja 68 perustelukappaleessa, että merkitykselliset tuotemarkkinat ovat osoitteellisten ja osoitteettomien sanomalehtien perusjakeluun liittyvien postipalvelujen markkinat ja että kantajan osuus kyseistä markkinoista on [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia. Tärkeimmät kilpailijat ovat kustantajien järjestämät kansalliset tai alueelliset verkostot, joiden kautta jaellaan osoitteellisia ja osoitteettomia sanomalehtiä kotitalouksille. Näiden kilpailijoiden yhteenlaskettu markkinaosuus on kuitenkin vain [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia.

193 Ensimmäiseksi on todettava väitteestä, jonka mukaan komissio ei ole noudattanut perusteluvelvollisuuttaan, että kantajan mielestä yleisluontoinen viittaus aikaisempaan päätökseen riidanalaisen päätöksen 65 perustelukappaleessa ei merkitse riittäviä perusteluja. Sen mukaan kyseinen aikaisempi päätös koskee jakelumarkkinoita Suomessa ja komissio ei ole esittänyt syytä, minkä vuoksi Suomen markkinoilla vallitseva tilanne ja Itävallan markkinoilla vallitseva erityistilanne liittyisivät toisiinsa, eikä kyseisessä päätöksessä ole mainittu mitään syytä, joka oikeuttaa sen, että komissio on tehnyt eron sanomalehtien varhaisjakelun ja perusjakelun välillä. Kantaja katsoo, että kun otetaan huomioon se, että eri jäsenvaltioiden markkinoiden rakenteet olivat osittain huomattavan erilaiset, komission olisi pitänyt osoittaa, että Suomen ja Itävallan sanomalehtien jakelumarkkinat muistuttavat toisiaan, jotta sen päätös olisi ollut ymmärrettävä. Komission olisi myös pitänyt analysoida markkinoiden konkreettista tilannetta Itävallassa ja perustella päätöstään sen mukaisesti.

194 Tässä yhteydessä on huomautettava, että vaikka on totta, että riidanalaisessa päätöksessä ei ole mitään olennaista syytä, joka oikeuttaa sen, että komissio on tehnyt eron sanomalehtien varhaisjakelun ja perusjakelun välillä, kyseisessä päätöksessä viitataan kuitenkin komission käytäntöön sellaisena kuin se ilmenee päätöksestä 2007/564, jolla komissio jätti tietyt Suomessa tarjottavat postialan palvelut direktiivin 2004/17 soveltamisen ulkopuolelle. Päätöksen 2007/564 johdanto-osan 13 ja 14 perustelukappaleesta ilmenee, että komissio on käytännössään tehnyt eron sanomalehtien varhaisjakelun ja perusjakelun välillä. On jo todettu, että kantaja on osallistunut tiiviisti hallinnolliseen menettelyyn ja että komissio oli jopa lähettänyt päätösluonnoksen kantajan palkkaamalle asiantuntijalle ja että komissio oli keskustellut siitä kyseisen asiantuntijan kanssa 28.3.2014 pidetyssä kokouksessa (ks. edellä 83 kohta). Kyseisessä kokouksessa tutkittu päätösluonnos sisälsi jo riidanalaisen päätöksen 65 perustelukappaleen tekstin.

195 Komission 28.11.2013 päivätystä kirjeestä kantajalle ja komission 5.12.2013 päivätystä kirjeestä Itävallan tasavallalle ilmenee lisäksi, että komissio on ilmoittanut kantajalle ja kyseiselle jäsenvaltiolle siitä, että se on aikaisemmassa käytännössään tehnyt eron sanomalehtien varhaisjakelun ja perusjakelun välillä. Komissio on 13.1.2014 päivätyssä kirjeessään kantajan palkkaamalle asiantuntijalle maininnut nimenomaisesti kyseisen eron.

196 Lisäksi on todettava, että kantaja on hakemuksensa 3.1.6 kohdassa, joka koskee osoitteellisten ja osoitteettomien sanomalehtien perusjakeluun liittyvien postipalvelujen markkinoita, tyytynyt väittämään, että merkitykselliset tuotemarkkinat kattoivat osoitteellisten ja osoitteettomien päivittäin, viikoittain ja kuukausittain ilmestyvien sanomalehtien jakelun Itävallassa viittaamalla yleisluontoisesti ADMN-tutkimukseen. Kantaja ei ole näin tehdessään esittänyt mitään syytä, jonka vuoksi komission käytännössään tekemä ero sanomalehtien varhaisjakelun ja perusjakelun välillä olisi virheellinen. Siltä osin kuin kantaja väittää, että se on vahvistanut markkinoiden määrittelyn parametrit ADMN-tutkimuksen eräällä tietyllä sivulla, on todettava, että kantajan tässä yhteydessä mainitsemassa kohdassa on yksinomaan kuvaus julkisasiamies Jacobsin asiassa Bronner (C-7/97, Kok., EU:C:1998:264)

esittämästä ratkaisuehdotuksesta. Kyseisen ratkaisuehdotuksen 31 kohdasta kuitenkin ilmenee, että kysymys markkinoiden täsmällisestä määritelmästä oli jätetty auki kyseisessä asiassa. Yhteisöjen tuomioistuin jätti 26.11.1998 antamassaan tuomiossa Bronner (C-7/97, Kok., EU:C:1998:569, 34 kohta) kansallisen tuomioistuimen tehtäväksi tutkia kysymyksen markkinoiden rajaamisesta.

197 Koska kantaja oli siis tietoinen komission käytännöstä, koska se ei ole – kuten myös komissio väittää – esittänyt olennaisia syitä erilaisen määritelmän omaksumiseksi merkityksellisistä markkinoista ja koska komissio ei ollut velvollinen ennakoimaan mahdollisia vastalauseita (ks. edellä 46 kohta), ei voida päätellä, että komissio olisi jättänyt noudattamatta edellä 20 ja 46 kohdassa mainittuja perusteluvelvollisuuden vaatimuksia (ks. vastaavasti tuomio 1.7.2010, AstraZeneca v. komissio, T-321/05, Kok., EU:T:2010:266, 81 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

198 Toiseksi on todettava siltä osin kuin kantaja vetoaa siihen, että perustelut ovat puutteelliset, ja siihen, että sen oikeutta tulla kuulluksi on loukattu (ks. tältä osin edellä 188 kohta), että kantaja väittää lähinnä, että komissio ei ole tutkinut riittävästi sen väitteitä ja hallinnollisen menettelyn aikana esittämää ADMN-tutkimusta. Kantajan mukaan se on direktiivin 2004/17 30 artiklan soveltamista koskevassa hakemuksessaan esittänyt yksityiskohtaisesti, että merkitykselliset tuotemarkkinat kattoivat osoitteellisten ja osoitteettomien päivittäin, viikoittain ja kuukausittain ilmestyvien sanomalehtien jakelun Itävallassa. Kantaja väittää viittaamalla ADMN-tutkimukseen, että kantajan lisäksi sanomalehtien ja aikakauslehtien jakelua koskevan palvelun tarjoajiin kuului koko maassa kaksi verkostoa. Se on lisäksi todennut hakemuksessaan, että kaikki kilpailijat saattoivat aloittaa vapaasti sanomalehtien ja aikakauslehtien jakelun ja että päivälehtien alalla sen markkinaosuus oli [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia. Vaikka kyseiseen lukuun otetaan mukaan viikoittain tai kuukausittain ilmestyvien sanomalehtien ja aikakauslehtien jakelu, kantajaan, jolla on [*luottamuksellinen tieto*] prosentin suuruinen markkinaosuus, kohdistuu suoraa kilpailua muiden jakelijoiden taholta. Kantajan mukaan komission olisi ADMN-tutkimuksen perusteella pitänyt joka tapauksessa rajata merkitykselliset markkinat tarkalleen – poiketen siitä, mitä se on tehnyt riidanalaisen päätöksen kuudennessa perustelukappaleessa – markkinoiden määritelmää koskevan tiedonannon 41 kohdassa todetun mukaisesti. Kantajan mukaan sen kilpailijoilla oli lisäksi jo verkostot Itävallassa ja ne saattoivat tulla markkinoille millä hetkellä hyvänsä.

199 Ensimmäiseksi on korostettava, ettei kyseisillä väitteillä osoiteta, että komissio on tehnyt ilmeisen arviointivirheen määritellessään riidanalaisen päätöksen 67 perustelukappaleessa merkitykselliset tuotemarkkinat osoitteellisten ja osoitteettomien sanomalehtien perusjakeluun liittyvien postipalveluiden markkinoiksi jättämällä niiden piiristä pois sanomalehtien varhaisjakeluun liittyvät palvelut. On näet jo todettu (ks. edellä 196 kohta), että kantaja ei ole hakemukseensa eikä ADMN-tutkimukseen, joihin se viittaa unionin yleisessä tuomioistuimessa, sisältyvissä väitteessään esittänyt mitään syytä, jonka vuoksi komission käytännössään ja riidanalaisessa päätöksessä tekemä ero sanomalehtien varhaisjakelun ja perusjakelun välillä olisi virheellinen.

200 Kantajan tekemästä yleisluontoisesta viittauksesta hakemukseensa ja ADMN-tutkimukseen on lisäksi todettava, että on jo huomautettu, että pelkällä viittauksella liitteisiin ei voida korjata sitä, että kanteessa ei ole mainittu olennaisia oikeudellisia perusteluja, jotka siinä on esitettävä, sillä unionin yleisen tuomioistuimen tehtävänä ei ole etsiä ja tunnistaa liitteistä niitä väitteitä ja perusteita, joihin kanteen voitaisiin katsoa perustuvan, koska liitteillä on puhtaasti todistuksellinen ja täydentävä tehtävä (ks. edellä 151 kohta). Kyseinen viittaus on siis jätettävä tutkimatta. Toisin kuin kantaja väittää, on joka tapauksessa korostettava, että ADMN-tutkimuksessa on myös seikkoja, joiden mukaan sanomalehtien varhaisjakelun ja perusjakelun välillä on tehtävä ero merkityksellisten tuotemarkkinoiden määrittelemiseksi. Kyseisen tutkimuksen 1 kohdan mukaan näet sanomalehdet jaellaan eri aikoihin, ja jakelu on laadun merkki. Saman tutkimuksen mainitun kohdan mukaan on myös niin, että päivittäisten sanomalehtien on oltava postilaatikossa aamulla ennen kuin ihmiset lähtevät kotoaan, kun taas viikoittaiset ja alueelliset sanomalehdet, jotka rahoitetaan pääosin mainoksilla, jaellaan päiväsaikaan, koska ajankohta ei ole niiden kannalta merkittävä tekijä.

201 Toiseksi on todettava, että kantaja ei ole kiistänyt komission toteamusta, joka on riidanalaisen päätöksen 66 ja 68 perustelukappaleessa ja jonka mukaan kantaja ei toimi sanomalehtien varhaisjakelun parissa ja jonka mukaan sen osuus osoitteellisten ja osoitteettomien sanomalehtien perusjakeluun liittyvien postipalvelujen markkinoista oli [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia.

202 Kolmanneksi on todettava, että kantaja väittää, että komission olisi ADMN-tutkimuksen perusteella pitänyt joka tapauksessa rajata markkinat tarkalleen siltä osin kuin on kyse osoitteellisten ja osoitteettomien sanomalehtien jakeluun liittyvistä postipalveluista. Riidanalaisen päätöksen kuudennessa perustelukappaleessa olevat seikat, joiden mukaan merkityksellisten markkinoiden tarkka määritelmä voitiin jättää avoimeksi, eivät pidä paikkaansa. Kantajan mukaan markkinoiden tarkka rajaaminen oikeuskäytännössä ja markkinoiden määritelmää koskevan tiedonannon 41 kohdassa esitettyjen menetelmien mukaan oli välttämätöntä.

203 Näitä väitteitä ei voida hyväksyä. Siltä osin kuin kantaja viittaa ADMN-tutkimukseen merkityksellisten tuotemarkkinoiden määrittelemiseksi, on todettava, että sen väitteet on jo hylätty (ks. edellä 200 kohta). Tämän jälkeen on huomautettava siltä osin kuin kantaja viittaa riidanalaisen päätöksen kuudenteen perustelukappaleeseen, että kyseisen perustelukappaleen – joka on oikeudellista kehystä koskevassa riidanalaisen päätöksen osassa – mukaan on niin, että vaikka tietyissä tapauksissa voitaisiin harkita suppeampaa tai laajempaa markkinoiden määritelmää, merkityksellisten markkinoiden tarkka määritelmä voidaan riidanalaisessa päätöksessä jättää avoimeksi, koska analyysin tulos on sama riippumatta siitä, perustuuko se suppeampaan vai laajempaan määritelmään. Käsiteltävässä tapauksessa on niin, että vaikka komissio oli jättänyt avoimeksi kysymyksen merkityksellisten markkinoiden tarkasta määritelmästä erityisesti osoitteellisiin B2X-kirjeisiin kansallisella tasolla liittyvien postipalvelujen osalta, kuten riidanalaisen päätöksen 29 perustelukappaleesta ilmenee, näin ei ollut kuitenkaan osoitteellisten ja osoitteettomien sanomalehtien perusjakeluun liittyvien postipalvelujen osalta.

204 Lisäksi on huomautettava väitteestä, jonka mukaan komission olisi pitänyt rajata markkinat tarkalleen oikeuskäytännössä ja markkinoiden määritelmää koskevan tiedonannon 41 kohdassa – jonka mukaan mieltymyksiä koskeva kriteeri on merkityksellinen seikka arvioitaessa kahden tuotteen korvaavuutta kysynnän tasolla – esitettyjen menetelmien mukaisesti, että todistustaakka siitä, että direktiivin 2004/17 30 artiklan 1 kohdassa säädetyt edellytykset ovat täyttyneet, kuuluu hakijalle ja asianomaiselle jäsenvaltiolle, ja komissiolla on käsiteltävässä tapauksessa vain rajoitettu toimivalta verrattuna laajaan tutkintavaltaan, joka sille on myönnetty unionin kilpailuoikeutta sovellettaessa asetuksessa N:o 1/2003 ja asetuksessa N:o 139/2004 (ks. edellä 41 kohta). Käsiteltävässä tapauksessa kantajan tehtävänä oli siis toimittaa riittävästi tietoja merkityksellisten tuotemarkkinoiden määrittelemiseksi.

205 Neljänneksi on todettava väitteestä, jonka mukaan Itävallassa oli jo kilpailijoiden verkostoja ja jonka mukaan kilpailijat saattoivat tulla markkinoille millä hetkellä hyvänsä, koska tulolle ei ollut olemassa estettä, että kun otetaan huomioon kantajan hyvin suuret markkinaosuudet sekä osoitteellisten ja osoitteettomien sanomalehtien perusjakelun markkinoista eli [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia että osoitteellisiin B2X- ja C2X-kirjeisiin liittyvien postipalvelujen markkinoista kansallisella tasolla eli [*luottamuksellinen tieto*] prosenttia (ks. edellä 99 ja 139 kohta), ei voida päätellä, että komissio on tehnyt ilmeisen arviointivirheen päätellessään, että osoitteellisten ja osoitteettomien sanomalehtien perusjakeluun liittyviin postipalveluihin ei kohdistunut Itävallassa suoraa kilpailua.

206 Seitsemäs kanneperuste on näin ollen hylättävä.

207 Pyynnöstä, joka koskee kantajan asiantuntijan kuulemista todistajana (ks. edellä 191 kohta), on todettava, että kun otetaan huomioon edellä esitetty, unionin yleinen tuomioistuin katsoo saaneensa asiakirja-aineistoon sisältyvien asiakirjojen ja suullisessa käsittelyssä esittämiinsä kysymyksiin annettujen vastausten johdosta riittävän selvityksen ja voivansa siis ymmärtää kaikki asianomaiset taloudelliset kysymykset ratkaistakseen, sisältyikö komission arviointiin ilmeinen virhe. Kyseisen pyynnön johdosta ei siis tarvitse ryhtyä toimenpiteisiin siltä osin kuin se koskee nyt käsiteltävää kanneperustetta.

208 Kaiken edellä esitetyn perusteella kanne on osittain hyväksyttävä siltä osin kuin se koskee osoitteellisiin B2X-kirjeisiin liittyviä postipalveluja kansainvälisellä tasolla (ks. edellä 163 kohta). Riidanalainen päätös on näin ollen kumottava siltä osin kuin siitä todetaan, että direktiiviä 2004/17 on tarkoitus soveltaa edelleen osoitteellisiin B2X-kirjeisiin liittyvien postipalvelujen markkinoihin kansainvälisellä tasolla Itävallassa. Kanne on hylättävä muilta osin.

Oikeudenkäyntikulut

209 Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 134 artiklan 3 kohdan mukaan on niin, että kukin asianosainen vastaa omista kuluistaan, jos asiassa osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi. Unionin yleinen tuomioistuin voi kuitenkin päättää, että asianosainen vastaa omista kuluistaan ja se velvoitetaan korvaamaan suhteellinen osuus vastapuolen kuluista, jos tämä on perusteltua asiassa ilmenneiden seikkojen vuoksi.

210 Nyt käsiteltävässä tapauksessa on korostettava, että kantajan vaatimukset on hyväksyttävä siltä osin kuin niillä pyritään riidanalaisen päätöksen kumoamiseen siltä osin kuin direktiiviä 2004/17 on tarkoitus soveltaa edelleen osoitteellisiin B2X-kirjeisiin liittyvien postipalvelujen markkinoihin kansainvälisellä tasolla Itävallassa. Kanne on sitä vastoin hylättävä siltä osin kuin se koskee muita merkityksellisiä postipalvelujen markkinoita. Olosuhteita arvioidaan asianmukaisesti, kun määrätään, että kantaja vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se velvoitetaan korvaamaan kahdeksan kymmenesosaa komissiolle aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista. Komissio vastaa kahdesta kymmenesosasta omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Tiettyjen Itävallassa tarjottavien postialan palvelujen jättämisestä vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankintamenettelyjen yhteensovittamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/17/EY soveltamisen ulkopuolelle 2.4.2014 annettu komission täytäntöönpanopäätös 2004/184/EU kumotaan siltä osin kuin siinä todetaan, että kyseistä direktiiviä on tarkoitus soveltaa edelleen yritysasiakkaiden välillä sekä yritysasiakkaiden ja yksityisasiakkaiden välillä toimitettaviin osoitteellisiin kirjeisiin liittyvien postipalvelujen markkinoihin kansainvälisellä tasolla Itävallassa.

2) Kanne hylätään muilta osin.

3) Österreichische Post AG vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se velvoitetaan korvaamaan kahdeksan kymmenesosaa Euroopan komissiolle aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista.

4) Komissio vastaa kahdesta kymmenesosasta omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Dittrich Schwarcz Tomljenović

Julistettiin Luxemburgissa 27 päivänä huhtikuuta 2016.

Allekirjoitukset